RIKSADVOKATEN

RIKSADVOKATENS VURDERING AV KRIMINALITETSBEKJEMPELSEN I STRAFFESAK

ANDRE TERTIAL 2026

Innhold

1 Forord 3

2 Sammendrag, hovedutfordringer og hovedtiltak 4

3 Overordnet utvikling 9

3.1 Utvikling i anmeldelser og sentrale resultatstørrelser 9

3.2 Kapasitet, kompetanse og turnover 12

3.3 Teknologi 14

3.4 Vurdering 14

4 Noen av de alvorligste kriminalitetstruslene 16

4.1 Drap og drapsforsøk 16

4.2 Alvorlig vold mot små barn 17

4.3 Mishandling i nære relasjoner 19

4.4 Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler 22

4.5 Hatkriminalitet 24

4.6 Alvorlige seksuallovbrudd 26

4.7 Alvorlige seksuallovbrudd mot barn 28

4.8 Organisert kriminalitet 31

4.9 Alvorlig økonomisk kriminalitet 33

4.10 Alvorlig miljøkriminalitet 35

4.11 Alvorlige trafikklovbrudd 36

5 Områder hvor innsatsen skal styrkes 38

5.1 Saker med fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse 38

5.2 Kriminalitet rettet mot datasystemer 40

5.3 Massebedragerier og identitetskrenkelser 43

5.4 Barne- og ungdomskriminalitet 46

5.5 Sammensatte trusler 49

6 Tiltaksoversikt 51

1 Forord

Riksadvokaten som leder av etaten Den høyere påtalemyndighet definerer de til enhver tid gjeldende normer og krav til straffesaksbehandlingen, både generelt og i den enkelte sak, og fastsetter mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen.

Politidirektoratet har ansvaret for at normer, krav, mål og prioriteringer gitt av riksadvokaten kan realiseres på en mest mulig effektiv og hensiktsmessig måte gjennom ressursallokering, organisering og kompetansehevende tiltak.

Den høyere påtalemyndighet skal gjennom resultatoppfølgingen løpende følge opp at riksadvokatens prioriteringer er implementert gjennom lokale føringer i politidistriktene og i særorgan, og at føringene etterleves.

Denne rapporten, *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak*, beskriver status på straffesaksfeltet, hvordan føringene for straffesaksbehandlingen etterleves og gir en vurdering av avvik, samt redegjør for Den høyere påtalemyndighets korresponderende fagledelsesaktivitet og fagledelsestiltak. Rapporten skal bidra til bedre styring og oppfølging av politiets straffesaksarbeid og vier derfor særlig oppmerksomhet til områder der det vurderes å foreligge et forbedringspotensial. Rapporten må leses i lys av dette.

Rapporten følger som utgangspunkt oppsettet i riksadvokatens årlige prioriteringsrundskriv for straffesaksbehandlingen og fokuserer på noen av de mest alvorlige kriminalitetstruslene i samfunnet som er fremhevet i dette skrivet.

Rapporten bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag innhentet fra flere kilder, herunder informasjon fra politiet og Riksrevisjonen. Tallgrunnlaget i rapporten er hentet fra politiets datasystemer, med mindre andre kilder er oppgitt i teksten.

Riksadvokaten samhandler med Politidirektoratet om oppfølgingen av politiets resultater i straffesaksbehandlingen. Politiets måloppnåelse på straffesaksfeltet i andre tertial 2026 har vært tema i felles møter forut for utarbeidelsen av denne rapporten. Rapporten er også forelagt Politidirektoratet for kommentarer. Kommentarene er inntatt i sin helhet i kapittel 2.

I kapittel 3 gis en kort oversikt over den generelle kriminalitetsutviklingen. I kapittel 4 omtales utviklingen og straffesaksbehandlingen innen noen av de alvorligste kriminalitetstruslene, mens det i kapittel 5 gjøres rede for tilsvarende forhold innen enkelte andre kriminalitetsområder hvor riksadvokaten har bestemt at politiets innsats skal styrkes. For hvert område i kapittel 4 og 5 gis en statusoppdatering, en vurdering av utvikling og resultater, samt en oversikt over tiltak som er iverksatt, eller vil bli iverksatt for å bidra til bedre resultater i politiets straffesaksbehandling.

2 Sammendrag, hovedutfordringer og hovedtiltak

Kriminalitetsbildet er i utvikling, blant annet som følge av økt digitalisering, internasjonalisering og endringer i den organiserte kriminalitetens karakter. Tradisjonelle kriminalitetsformer består, men suppleres i økende grad av mer profesjonalisert og organisert kriminalitet som opererer på tvers av geografiske grenser og jurisdiksjoner Den organiserte kriminaliteten kjennetegnes i økende grad av forbindelser mellom ulike kriminalitetsformer, der blant annet narkotikakriminalitet, økonomisk kriminalitet, arbeidslivskriminalitet, vold og hvitvasking kan inngå i de samme kriminelle nettverkene. Disse nettverkene kan også ha tilknytning til, og være sammenvevd med lovlig næringsvirksomhet.

Dette utfordrer politiets evne til effektiv etterforsking og iretteføring. Innsatsen mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet, sammen med oppgavene som følger av den sikkerhetspolitiske situasjonen, er ressurskrevende og legger press på politiets kapasitet til å prioritere og håndtere andre alvorlige kriminalitetsområder.

I første tertial 2026 vurderte riksadvokaten at hovedårsakene til utfordringene i straffesaksbehandlingen var knyttet til for lav kapasitet og kompetanse blant personellet som følge av turnover, og også fravær av helt nødvendig teknologisk verktøy. Dette var årsakene til de nedadgående resultatene på blant annet de kriminalitetsområdene som er fremhevet i riksadvokaten årlige prioriteringsdirektiv; mishandling i nære relasjoner, seksuallovbrudd, cyberkriminalitet og til dels alvorlig barne- og ungdomskriminalitet.

Kriminalitetsområdene hvor utfordringene er særlig store, kjennetegnes av komplekse og ressurskrevende saker som stiller høye krav til spesialisert kompetanse. Politidistriktene og statsadvokatembetene rapporterer om kapasitets- og kompetanseutfordringer på flere av disse områdene. Den betydelige innsatsen mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet har etter riksadvokatens vurdering gitt gode resultater, men krever betydelige ressurser og har i flere distrikter forsterket utfordringene på andre alvorlige kriminalitetsområder.

Det er riksadvokatens vurdering, på bakgrunn av politiets og statsadvokatembetenes rapportering, at problemene i hovedsak er uendret ved utgangen av andre tertial. Rapporteringen fra statsadvokatembetene og politidistriktene for andre tertial gir et klart inntrykk av at disse årsakene fortsatt står i veiene for adekvat behandling av straffesakene på de nevnte kriminalitetsområdene.

Statsadvokatenes fagledelse har blitt styrket over tid. Denne styrkingen av fagledelsen har kommet som følge av et ønske om bedre resultater av straffesaksbehandlingen og dertil tilhørende forventning om at Den høyere påtalemyndighet i større grad skal involvere seg i resultatoppfølgingen i politiet, og i denne sammenheng peke på forhold knyttet til kapasitet, kompetanse og organisering av ressurser som har betydning for måloppnåelsen. Dette har gitt økt kunnskap om svakheter og forbedringsbehov og bedre forutsetninger for å følge opp disse gjennom målrettede tiltak. Den tettere og mer systematiske oppfølgingen innebærer at flere utfordringer avdekkes og adresseres av DHP nå enn tidligere, og gir et bedre grunnlag for videre kvalitetsutvikling i straffesaksbehandlingen.

Som fremhevet i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak*, har statsadvokatenes fagledelse over de senere år avdekket betydelige svakheter i etterforskingen og påtalebehandlingen på flere prioriterte kriminalitetsområder, blant annet voldtekt, mishandling i nære relasjoner, barne- og ungdomskriminalitet og cyberkriminalitet.

Siden forrige rapportering har Økokrim, i samråd med riksadvokaten, gjennomført en nasjonal undersøkelse av politiets håndtering av alvorlig miljøkriminalitet. Undersøkelsen har avdekket gjennomgående svakheter i flere deler av straffesaksbehandlingen, blant annet knyttet til registrering, prioritering, etterforsking og henleggelse av saker. I en betydelig andel av sakene som ble vurdert å gjelde alvorlig miljøkriminalitet, ble det ikke iverksatt etterforsking, og flere henleggelser ble vurdert å være i strid med riksadvokatens føringer.

Riksadvokaten og statsadvokatembetene følger opp de avdekkede svakhetene gjennom fagledelsen, med sikte på å forbedre kvaliteten i politiets straffesaksbehandling. Oppfølgingen rettes særlig mot områder hvor det er identifisert vesentlige svakheter, og skal bidra til bedre etterlevelse av riksadvokatens føringer og en mer enhetlig og kvalitativt god straffesaksbehandling. I tråd med de nevnte føringene i tildelingsbrevet om at Den høyere påtalemyndighet skal påpeke forhold i politiet av betydning for resultatoppnåelsen, vil også

politiets interne organisering og ressurssettingen av straffesaksbehandlingen være gjenstand for videre oppfølging fra DHP.

Utviklingen for noen av de alvorligste kriminalitetstruslene
De alvorligste kriminalitetstruslene omfatter samfunnsskadelige kriminalitetsformer som ligger i kjernen av samfunnsoppdraget, og hvor det er behov for målrettet og vedvarende innsats fra politiet. Flere områder viser tilfredsstillende innsats, blant annet i saker om drap og drapsforsøk, alvorlige trafikklovbrudd og innsatsen mot kriminelle nettverk. I løpet av det siste året har også innsatsen og resultatene som knytter seg til saker som gjelder alvorlig vold bedret seg.

Samtidig er det betydelige utfordringer innen mishandling i nære relasjoner, voldtekt, overgrep mot barn på internett, cyberkriminalitet og til en viss grad ungdomskriminalitet. Statsadvokatenes tilsyn og undersøkelser har over tid avdekket svakheter i etterforskingen på flere av disse områdene, herunder manglende prioritering og svak fremdrift i alvorlige saker.

Kriminalitet som begås i det digitale rom representerer en særskilt utfordring. De regionale statsadvokatembetene og politidistriktene har pekt på at dataangrep, massebedragerier og identitetskrenkelser i mange tilfeller ikke etterforskes i tilstrekkelig grad. Som poengtert i flere tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak*, er det risiko for at alvorlig kriminalitet rettet mot datasystemer henlegges uten tilstrekkelig etterforsking, og at massebedragerier ikke identifiseres som dette, men som en rekke enkeltstående mindre bedragerier og som dermed heller ikke gis den nødvendige prioritet.

En gjennomgående og betydelig utfordring er også begrenset kapasitet og kompetanse knyttet til sikring, analyse og etterforsking av digitale spor. Undersøkelser som er foretatt av de regionale statsadvokatembetene, har avdekket at dette påvirker både kvaliteten og fremdriften i etterforskingen, og gjør det krevende å bygge tilstrekkelig bevisgrunnlag i komplekse digitale saker.

Utviklingen i sentrale resultatindikatorer gir grunn til bekymring. Flere politidistrikter har over tid hatt utfordringer knyttet til oppklaringsprosent, saksbehandlingstid og antall saker under etterforsking. Forskjellene mellom politidistriktene fremstår på flere områder som betydelige. Det generelle bildet tilsier risiko for svekket rettssikkerhet og redusert tillit til straffesaksbehandlingen dersom utviklingen vedvarer. Samtidig er politiets mulighet til å arbeide mer proaktivt begrenset av manglende kapasitet og kompetanse, noe som reduserer evnen til å egeninitiere saker mot sentrale aktører og alvorlige kriminalitetsformer.

Både riksadvokaten og Politidirektoratet har iverksatt en rekke tiltak for å styrke måloppnåelsen og forbedre kvaliteten i straffesaksbehandlingen, deriblant porteføljestyring, kompetanseheving, styrket etterforskingsledelse, etablering av spesialiserte fagmiljøer og tettere samhandling mellom etterretning, etterforsking og påtale. Det må påregnes at det tar tid før tiltakene får full effekt. Flere av tiltakene innebærer endringer i arbeidsformer og organisering, krever oppbygging av kompetanse og må få virke over tid. Det er riksadvokatens vurdering at effekten av tiltakene bør vurderes i et lengre tidsperspektiv.

Hovedårsaker til en negativ utvikling
Som fremhevet i tidligere versjoner av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* synes den negative resultatutviklingen i hovedsak å skyldes en kombinasjon av begrenset kapasitet, manglende kompetanse og høy turnover, samt mangel på moderne og egnede teknologiske løsninger i politiet. Rapporteringen fra statsadvokatembetene og politidistriktene for andre tertial 2026 gir inntrykk av at disse utfordringene i høyeste grad fortsatt gjør seg gjeldende.

Kapasitet og kompetanse
Den negative utviklingen i sentrale resultatindikatorer synes i stor grad å være knyttet til vedvarende kapasitets- og kompetanseutfordringer i politiet. Politidistriktene rapporterer fortsatt om høyt arbeidspress, store saksporteføljer og begrensede muligheter til å prioritere langsiktig og kunnskapsbasert innsats. Dette påvirker både kvaliteten i etterforskingen og evnen til å sikre tilstrekkelig fremdrift i alvorlige og komplekse saker.

Den styrkede innsatsen mot kriminelle nettverk har samtidig medført krevende prioriteringer internt i politiet. De regionale statsadvokatembetene og politidistriktene peker på at erfarne etterforskere og påtalejurister i større grad er blitt omdisponert til særskilte satsinger, noe som har redusert kapasiteten på

andre områder. Dette synes særlig å ha påvirket arbeidet med alvorlige seksuallovbrudd, mishandling i nære relasjoner og annen organisert kriminalitet som ikke omfattes av nettverkssatsingen.

Arbeidspresset gjør seg også gjeldende i politiets påtaleledd. Som tidligere rapportert har undersøkelser vist at mange påtalejurister opplever arbeidssituasjonen som krevende, blant annet som følge av store saksmengder og høye krav til kvalitet og fremdrift. Samtidig rapporteres det om høy turnover og vedvarende rekrutteringsutfordringer i flere politidistrikter. Dette svekker kontinuiteten i fagmiljøene og reduserer tilgangen på erfarne medarbeidere med nødvendig kompetanse innen komplekse og spesialiserte fagområder.

Ovennevnte innebærer en risiko for at både kvaliteten og effektiviteten i straffesaksbehandlingen påvirkes negativt over tid, særlig på områder med behov for særlig kompetanse, hvor fenomenkunnskap, digital kompetanse og erfaring med komplekse etterforskninger er avgjørende for å sikre adekvat oppfølging av sakene. Det er riksadvokatens vurdering at situasjonen ikke har bedret seg siden utgangen av første tertial d.å.

Teknologiske verktøy

Kriminalitetsutviklingen stiller stadig større krav til politiets teknologiske kapasitet. På flere områder mangler politiet effektive digitale verktøy for å håndtere en stadig mer kompleks, digital og grenseoverskridende kriminalitet. Begrensningene vanskeliggjør effektiv informasjonsbehandling, analyse av digitale spor og store datamengder, samt muligheten til å identifisere sammenhenger mellom saker og kriminelle aktører.

Mangelfulle teknologiske løsninger svekker både effektiviteten og kvaliteten i straffesaksbehandlingen. Utfordringene er særlig fremtredende innen bekjempelse av cyberkriminalitet og håndtering av elektroniske spor, men gjør seg også gjeldende i den ordinære straffesaksbehandlingen. Manglende muligheter for å sammenstille og analysere informasjon på tvers av saker og kriminalitetsområder svekker samtidig politiets evne til å identifisere kriminalitetsmønstre og sammenhenger mellom kriminelle aktører. Dette begrenser grunnlaget for kunnskapsbaserte prioriteringer og en mer målrettet kriminalitetsbekjempelse.

Etter Riksadvokatens vurdering har utviklingen av politiets teknologiske verktøy ikke holdt tritt med verken den generelle teknologiutviklingen eller endringene i kriminalitetsbildet. Kriminelle aktører disponerer på flere områder mer avansert teknologi enn politiet. Dette teknologiske etterslepet svekker politiets forutsetninger for å avdekke, etterforske og bekjempe kriminalitet.

Politiet har igangsatt et arbeid med helhetlig digitalisering og modernisering av sine systemer, herunder utvikling av nye plattformer og utfasing av eldre løsninger. Det er likevel behov for en betydelig styrking og prioritering av teknologiutviklingen på straffesaksfeltet. Riksadvokaten har pekt på seks prioriterte løsninger som vil bidra til den ønskede utviklingen. I disse løsningene ligger det et vesentlig uutnyttet potensial for effektivisering, bedre ressursutnyttelse og økt kvalitet i straffesaksbehandlingen.

Riksadvokaten understreker at utviklingen av teknologiske løsninger på straffesaksfeltet må ta utgangspunkt i politiets og påtalemyndighetens operative og faglige behov. Dette forutsetter at straffesaksfeltets behov gis nødvendig prioritet i politiets samlede digitaliseringsarbeid, og at utviklingen skjer i tråd med riksadvokatens faglige føringer og ansvar for straffesaksbehandlingen. Politidirektoratet må sikre at teknologiutviklingen understøtter disse behovene. Oppdaterte og formålstjenlige teknologiske løsninger er avgjørende for at politiet og påtalemyndigheten skal kunne møte dagens og fremtidens kriminalitetsutfordringer.

Politidirektoratets kommentarer til rapporten

Den senere tids samfunnsutvikling setter store krav til politiets kapasitet og innsats på ulike områder, og det er utfordrende å balansere politiets totale kapasitet mellom etatens ulike oppdrag. Politidirektoratet deler i hovedsak riksadvokatens beskrivelser av et kriminalitetsbilde som er mer komplekst, mer digitalt og mer ressurskrevende enn tidligere, samtidig som det anmeldes flere lovbrudd til politiet.

Riksadvokaten peker på svakheter knyttet til politiets straffesaksbehandling og resultater på prioriterte saksområder. Politidirektoratet ser det samme utfordringsbildet, men vil samtidig bemerkes at det gjøres mye godt arbeid på mange områder. Flere områder viser tilfredsstillende innsats, blant annet i saker om drap og drapsforsøk, alvorlige trafikklovbrudd og innsatsen mot kriminelle nettverk, inkludert sakene som gjelder vold/kriminalitet som handelsvare (CaaS/VaaS). I løpet av det siste året har også innsatsen og resultatene som knytter seg til saker

som gjelder alvorlig vold bedret seg. Politidirektoratet har etablert et samarbeid med riksadvokaten gjennom *Felles plan for bedre måloppnåelse* der det er løpende dialog om blant annet til utfordringene knyttet til kapasitet, kompetanse og tekniske løsninger.

Kapasitet og kompetanse

Politidirektoratet deler riksadvokatens vurdering av utfordringene knyttet til kapasitet og kompetanse i straffesaksbehandlingen. Over tid har det vært en økning i årsverk til straffesaksbehandlingen, både på politi- og påtalesiden. At resultatindikatorene på straffesaksfeltet ikke har tilsvarende økning/bedring, henger etter Politidirektoratets vurdering blant annet sammen med økt kompleksitet i sakene og utfordringer knyttet til erfaring og kompetanse på enkelte områder etter flere år med høy turnover. Effekten av nyrekruttering bør ses over noe tid, fordi nyansatte trenger opplæring og erfaring.

Eksempler på tiltak:

- Gjennom årets resultatavtale har Politidirektoratet gitt flere politidistrikter i oppdrag å kartlegge årsaker til turnover blant etterforskere og påtalejurister, og foreslå tiltak. Politidirektoratet vil følge opp funn og tiltak.
- Internrevisjonens rapport om strategisk kompetanseplanlegging følges opp.
- Fra høsten 2026 tilbyr Politihøgskolen en ettårig etterforskerutdanning for kandidater med annen høyere utdanning, og politifagutdanningen økes med 50 studieplasser.
- Alle politidistrikter er nå pålagt å utarbeide lokale strategiske kompetanseplaner. Formålet med planene er å sikre en helhetlig og målrettet kompetanseutvikling som dekker både nåværende og fremtidige behov for politidistriktet. Det er viktig at politidistriktenes langsiktige kompetanseplaner trekker veksler på erfaringer gjort i nasjonale piloter, eksempelvis Cyber-, Skattekrim- og KI-støttet påtalearbeid-pilot.
- Prosjekt *En mer effektiv straffesakskjede*.
- Tildeling av 20 MNOK gjennom supplerende tildelingsbrev 4/2026 til digitalt politiarbeid vil bidra til å øke kompetanse og kapasitet på fagområdet. Midlene er fordelt regionalt til fire regioner.
- Pilotene for bekjempelse av cyberrettet kriminalitet og cyberstøttet kriminalitet (digitale bedragerier).

Samtidig vil den høyere påtalemyndighets styrkede fagledelse bidra til økt fagkompetanse generelt i straffesaksbehandlingen og innen særskilte saksområder.

Teknologisk utvikling

Politidirektoratet har over år vært opptatt av at deler av politiets teknologiske løsninger ikke fullt ut møter behovene i moderne straffesaksbehandling. En fortsatt presset ressurssituasjon forutsetter at teknologiske løsninger utvikles for å effektivisere og forbedre straffesaksarbeidet. Arbeidet med modernisering, utvikling av nye plattformer og utfasing av eldre systemer pågår. Etablering av produktområdet for utfasing av BL og utvikling av en mer moderne straffesaksløsning er godt i gang, og vi ser allerede effekter og arbeidet er høyt prioritert.

Politidirektoratet arbeider sammen med riksadvokaten om prioriteringslisten over teknologiske løsninger. Utviklingen av slike løsninger har imidlertid flere avhengigheter til programmet for helhetlige digitaliseringen i politiet (HelDig). Det er nødvendig at forslag til nye initiativ veies opp mot det som er igangsatt i *Strategisk utviklingsportefølje* og produktområdet *Fra hendelse til avgjort sak*, samt utviklingen som skal skje innenfor rammene av HelDig. Utviklingen må også ses opp mot det samlede digitaliseringsbehovet i etaten og de økonomiske rammene. Teknologiske løsninger tar tid å utvikle og innføre forsvarlig, og effektene vil komme gradvis.

Mishandling i nære relasjoner

Politidirektoratet deler bekymringen for utviklingen. Oppklaringsprosenten er under målkravet på 25 prosent og er redusert med mer enn syv prosentpoeng sammenlignet med samme tidspunkt i 2025, samtidig som restansene har økt. Årsakene til utviklingen er sammensatte, og resultatene følges opp overfor distriktene og i dialog med den høyere påtalemyndighet.

Politidirektoratet vil bemerke at denne typen saker er prioritert i politidistriktene. Også i mange henlagte saker kan det være det lagt ned betydelig arbeid, beskyttelsestiltak kan være iverksatt og familier kan være gitt tett forebyggende oppfølging. Dette fanges ikke alltid opp av oppklaringsprosenten og andre resultatindikatorer.

Alvorlig miljøkriminalitet

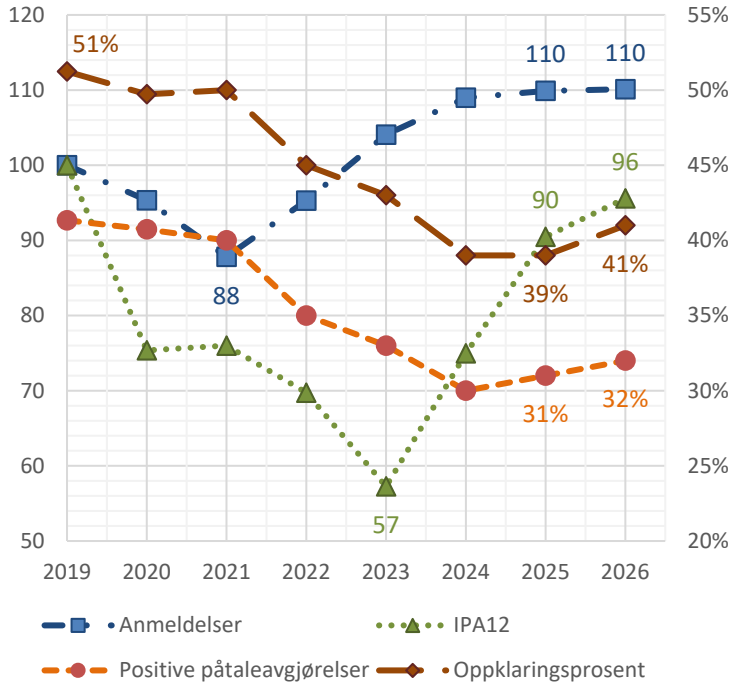
Politidirektoratet har merket seg riksadvokatens omtale av dårlige resultater og svak kompetanse i straffesaksbehandlingen av alvorlig miljøkriminalitet, men har p.t. ikke mottatt Økokrims rapport. Politidirektoratet vil følge opp funn i rapporten når denne foreligger. Det kan også tilføyes at Politidirektoratets internrevisjon er i gang med en revisjon av politiets straffesaksbehandling av miljøkriminalitet samt Riksrevisjonens forestående revisjon av myndighetenes innsats mot fiskerikriminalitet.

3 Overordnet utvikling

3.1 Utvikling i anmeldelser og sentrale resultatstørrelser

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 228 300 anmeldelser, marginalt flere enn på samme tidspunkt i 2025 og 10 prosent flere enn ved utgangen av andre tertial 2019. [1] Antallet anmeldelser var det høyeste som er registrert ved utgangen av andre tertial i perioden 2019–2026. Utviklingen over perioden bør blant annet ses i sammenheng med covid-19-pandemien, endringer i kriminalitetsbildet og den teknologiske utviklingen.

Figur 1 Utvikling i anmeldelser, andel positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent, og antall saker som har vært til etterforsking i tolv måneder eller mer. Per andre tertial 2019 – 2026.

Vekst i antall anmeldelser og antall saker som har vært under etterforsking i mer enn tolv måneder (IPA12) leses av på venstre akse i figuren. Nivået i 2019 for nevnte størrelser er standardisert, og gitt verdien 100. Når for eksempel verdien for anmeldelser i 2026 er 110, så betyr dette at det kom inn ti prosent flere anmeldelser i andre tertial 2026 i forhold til samme tertial i 2019 (fordi 110 – 100 = 10) Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent leses av på høyre akse i figuren.

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det fattet om lag 230 000 påtaleavgjørelser, om lag tre prosent flere enn på samme tidspunkt i 2025. Antallet var det høyeste som er registrert ved utgangen av andre tertial i perioden 2019–2026 og om lag seks prosent høyere enn gjennomsnittet for tilsvarende periode i årene 2019–2025.

Andelen positive påtaleavgjørelser var ved utgangen av andre tertial d.å. 32 prosent, ett prosentpoeng høyere enn på samme tidspunkt i 2025, men ni prosentpoeng lavere enn ved utgangen av andre tertial 2019. Oppklaringsprosenten var 41 prosent, en økning på to prosentpoeng fra året før, men ti prosentpoeng lavere enn ved utgangen av andre tertial 2019.

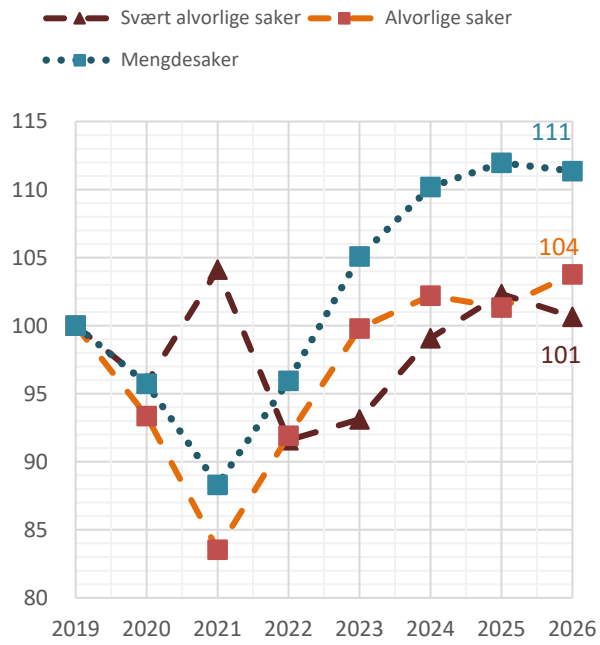
Til tross for bedringen fra 2025 har både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten gjennomgående ligget lavere etter pandemien enn i årene før pandemien.

Ved utgangen av andre tertial var det om lag 8 000 saker som ikke var påtaleavgjort og som hadde vært til etterforsking i tolv måneder eller mer (IPA12), om lag seks prosent flere enn på samme tidspunkt i 2025. IPA12 gikk betydelig ned under pandemien, men har økt siden 2023. Ved utgangen av andre tertial d.å. var antallet likevel om lag fire prosent lavere enn ved utgangen av samme tertial i 2019.

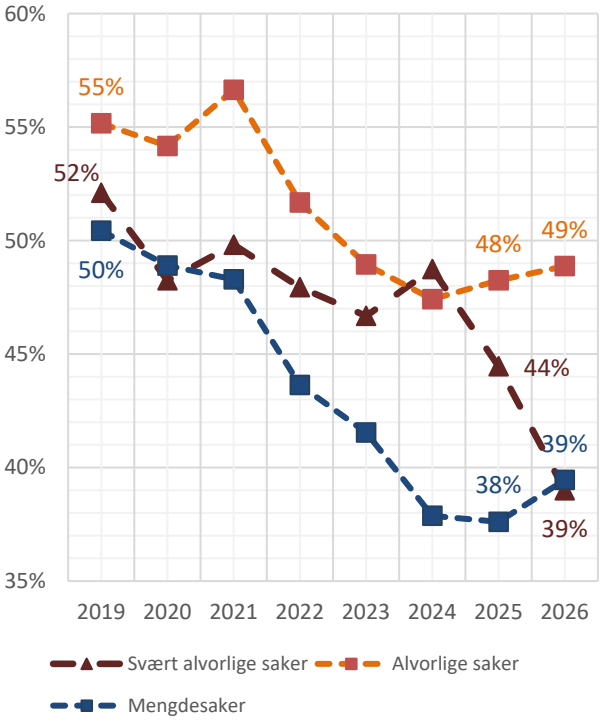
Kapasitetsundersøkelsen til politiet kategoriserer saker som svært alvorlige, alvorlige eller mengdesaker. Kategoriseringen sammenfaller delvis med riksadvokatens prioriteringsrundskriv. Sakstypene som omfattes av kategoriene svært alvorlige og alvorlige saker, er i hovedsak prioriterte sakstyper etter riksadvokatens

[1] Undersøkelsessaker er ikke inkludert i tallene.

Figur 2 Vekst i anmeldelser per andre tertial. 2019 -

Figur 3 Oppklaringsprosent per andre tertial. 2019 - 2026

rundskriv.[2] Kategoriseringen brukes her for å gi en generell oversikt over utvikling og resultater og hvordan disse varierer mellom kategoriene.

Det har vært vekst i antall anmeldelser innen alle tre sakskategoriene fra andre tertial 2019 til samme tertial i 2026, selv om utviklingen har variert noe fra år til år. Veksten har vært størst for mengdesakene, med om lag elleve prosent, etterfulgt av svært alvorlige saker med om lag fem prosent og alvorlige saker med om lag to prosent.

Sammenlignet med samme tidspunkt i 2025 var det ved utgangen av andre tertial 2026 registrert knapt 0,5 prosent færre mengdesaker, 2 prosent flere alvorlige saker og nærmere 2 prosent færre svært alvorlige saker. Fordelingen av anmeldelser mellom de ulike alvorlighetskategoriene har endret seg lite over tid. Ved utgangen av andre tertial 2026 utgjorde mengdesakene om lag 84 prosent av anmeldelsene, alvorlige saker 14 prosent og svært alvorlige saker i underkant av 3 prosent. Fordelingen var om lag den samme på dette tidspunktet i 2019.

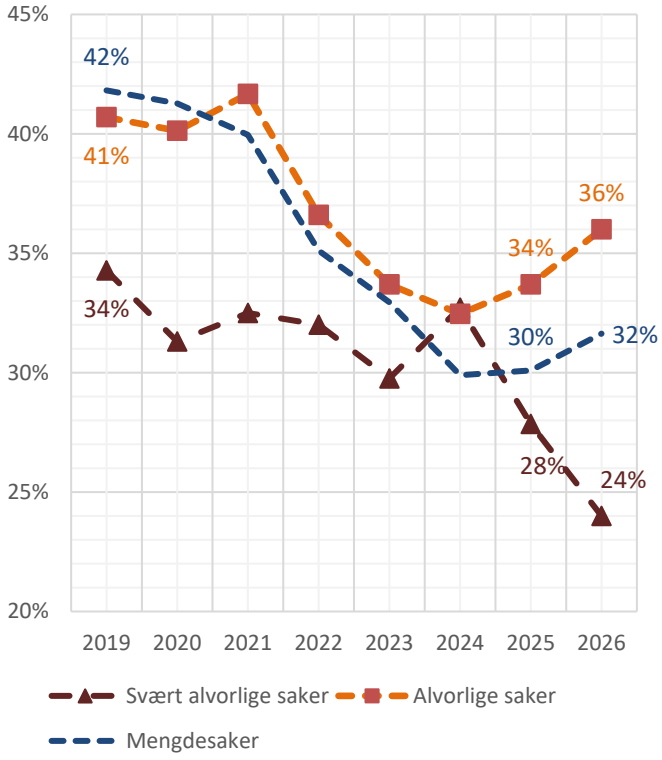
Resultatutviklingen viser større forskjeller mellom alvorlighetskategoriene. Ved utgangen av andre tertial 2026 var oppklaringsprosenten lavere enn ved utgangen av samme tertial i 2019 for alle tre alvorlighetskategoriene. Nedgangen har vært størst for de svært alvorlige sakene, fra 52 til 39 prosent, og for mengdesaker, fra 50 til 39 prosent. For alvorlige saker gikk oppklaringsprosenten ned fra 55 til 49 prosent. Oppklaringsprosenten for alvorlige saker var likevel noe høyere enn ved utgangen av andre tertial 2025.

Nedgangen i oppklaringsprosenten for de svært alvorlige sakene bør blant annet ses i sammenheng med utviklingen innen mishandling i nære relasjoner og alvorlige seksuallovbrudd, herunder voldtekt. For mishandling i nære relasjoner var oppklaringsprosenten 16,5 prosent ved utgangen av andre tertial 2026, mot 23 prosent på samme tidspunkt i 2025 og 28 prosent i 2019. Oppklaringsprosenten er redusert med nærmere 12 prosentpoeng siden 2019 og er på det laveste nivået som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026.

En tilsvarende utvikling gjør seg gjeldende for voldtekt, hvor oppklaringsprosenten var drøyt 23 prosent ved utgangen av andre tertial 2026, mot 34 prosent i 2019. Oppklaringsprosenten er på det laveste nivået som er

[2] *Svært alvorlige saker* inkluderer drap og drapsforsøk, mishandling i nære relasjoner, seksuelle omgang og voldtekt av barn under 16 år, voldtekt og grov doping/grove narkotikaovertredelser. Kategorien *alvorlige saker* inkluderer alvorlig økonomisk kriminalitet, andre seksuallovbrudd, andre voldslovbrudd, arbeidsmiljø og miljølovbrudd, grovt tyveri, hatkriminalitet og ran.

Figur 4 Andel positive påtaleavgjørelser per andre

registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026. For bedragerier, som avhengig av grovhet inngår i både mengdesaker og alvorlige saker, er oppklaringsprosenten mer enn halvert siden utgangen av andre tertial 2019. Oppklarings-prosenten og andelen positive påtaleavgjørelser har over tid fulgt hverandre tett innenfor de enkelte sakskategoriene. Utviklingen i andelen positive påtaleavgjørelser følger derfor i hovedsak samme mønster.

For mengdesakene var både IPA3 og IPA12 betydelig lavere ved utgangen av andre tertial 2026 enn på samme tidspunkt i 2019. Utviklingen må ses i sammenheng med at en vesentlig større andel saker nå henlegges av kapasitetsgrunner. Ved utgangen av andre tertial 2019 var fem prosent av de påtaleavgjorte sakene henlagt med denne begrunnelsen, mot ti prosent på samme tidspunkt i 2026. Slike henleggelser gjelder i all hovedsak mengdesaker. Når flere saker henlegges av kapasitetsgrunner, reduseres også antallet saker som blir liggende under etterforsking over tid. Nedgangen i IPA3 og IPA12 er derfor ikke i seg selv et uttrykk for bedre eller mer effektiv straffesaksbehandling.

For alvorlige og svært alvorlige saker har utviklingen vært motsatt. Ved utgangen av andre tertial 2026 var antall saker som hadde vært under etterforsking i tre måneder eller mer henholdsvis ni og åtte prosent høyere enn på samme tidspunkt i 2019. Antall saker som hadde vært under etterforsking i tolv måneder eller mer var om lag på samme nivå som i 2019 for alvorlige saker, men åtte prosent høyere for svært alvorlige saker.

Sammenlignet med samme tidspunkt i 2025 var det en nedgang i IPA3 for alle alvorlighetskategorier. For IPA12 var det en forholdsvis sterk økning for de svært alvorlige sakene og mengdesakene, og en mindre nedgang for de alvorlige sakene.

Tabell 1 IPA3 og IPA12 per andre tertial 2019 – 2026. Antall saker oppgitt i tusen

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
IPA3 – Svært alvorlige	4,0	3,1	2,9	2,9	2,9	3,6	4,3	4,3	-0,6%
IPA3 – Alvorlige	10,6	8,2	7,8	9,1	8,6	9,7	10,4	9,6	-7,2%
IPA3 – Mengdesaker	24,1	18,8	20,2	19,6	15,2	17,7	18,9	18,1	-4,1%
IPA3 – Totalt	38,7	30,0	30,9	31,6	26,6	31,0	33,6	32,1	-4,6%
IPA12 – Svært alvorlige	1,2	0,8	0,6	0,6	0,6	0,9	1,2	1,3	5,3%
IPA12 – Alvorlige	2,8	2,2	2,0	2	1,9	2,3	2,8	2,8	-1,2%
IPA12 – Mengdesaker	4,4	3,3	3,8	3,2	2,3	3,1	3,5	3,9	11,3%
IPA12 – Totalt	8,3	6,3	6,3	5,8	4,8	6,3	7,6	8,0	5,7%

Over tid har det vært forholdsvis store forskjeller mellom politidistriktene i flere sentrale resultatstørrelser, blant annet oppklaringsprosent, andel positive påtaleavgjørelser, henleggelsesgrunnlag, restanser og frifinnelsesprosent i domstolene. Forskjellene synes ikke bare å skyldes tilfeldige variasjoner mellom år. En gjennomgang av resultatene over flere år viser at enkelte politidistrikter ligger over landsgjennomsnittet i hvert enkelt år, mens andre ligger under. Dette gjelder innen flere kriminalitetsområder som er fremhevet i riksadvokatens prioriteringsrundskriv, blant annet mishandling i nære relasjoner og voldtekt. De systematiske forskjellene mellom distriktene har så langt vedvart i 2026.

3.2 Kapasitet, kompetanse og turnover

Utviklingen i straffesaksresultatene bør ses i sammenheng med kapasiteten og kompetansen i etterforskings- og påtalemiljøene. Ifølge politiets bemanningsstatistikk har påtalebemanningen økt med om lag 29 prosent fra 2019 til 2026. I samme periode har antallet anmeldelser og påtaleavgjorte saker økt med henholdsvis om lag 10 og 9 prosent. Som det fremgår av punkt 3.1, har flere sentrale resultatstørrelser utviklet seg negativt i samme periode. Økningen i påtalebemanningen har ikke vært ledsaget av en tilsvarende bedring i straffesaksresultatene, og det er flere årsaker til det.

Det er holdepunkter for at deler av kriminalitetsbildet har blitt mer komplekst over tid. Digitalisering i samfunnet, økende mengder digitale bevis og mer organisert og grenseoverskridende kriminalitet stiller større krav til kompetanse og ressursinnsats. Politiets kapasitetsundersøkelse viser at en stor andel av påtale- og etterforskingsressursene benyttes på de mer krevende kriminalitetsområdene. Utviklingen i bemanning og saksmengde gir derfor ikke alene et dekkende bilde av den reelle kapasiteten i straffesaksbehandlingen fordi den utviklingen står i forhold til sammensetning av straffesaksporteføljen og krav som følger av den.

Statsadvokatembetene og politidistriktene har over tid rapportert om utfordringer knyttet til kompetanse, erfaring og turnover i etterforskings- og påtalemiljøene. Høy turnover og mange nytilsettinger reduserer det gjennomsnittlige erfaringsnivået og medfører et betydelig behov for opplæring og faglig støtte. Enkelte politidistrikter har rapportert om en turnover blant påtalejurister på opptil 70 prosent. Det er tilsvarende rapportert om utfordringer med å rekruttere og beholde erfarne etterforskere.

Rapporteringen for andre tertial 2026 viser at utfordringene vedvarer. Statsadvokatembetene peker på at en høy andel etterforskere og påtalejurister har begrenset erfaring. Flere prioriterte kriminalitetsområder opplever kapasitetsmessig utfordringer, også i distrikter hvor bemanningen er styrket. Økt bemanning gir ikke tilsvarende økning i den reelle kapasiteten når en stor andel av de nytilsatte har begrenset erfaring og krever opplæring og faglig støtte, også oppfølging av de erfarne. Utfordringene er særlig fremtredende på områder som krever spesialisert kompetanse og betydelig erfaring.

Politidistriktene har iverksatt en rekke tiltak for å styrke kapasiteten i påtale- og etterforskingsleddet, blant annet kompetanseheving, rekruttering, etablering av spesialistmiljøer, regionale samarbeid og nye arbeidsformer. Tiltakene er nærmere omtalt i rapporten for første tertial 2026. Det er fortsatt for tidlig å vurdere effekten av dem.

Kompetanse- og erfaringsutfordringene påvirker arbeidsdelingen internt i politiet mellom etterforskere og politiadvokater, og mellom politiet og statsadvokatembetene. En høy andel etterforskere med liten erfaring gjør at politiadvokatene må veilede og følge opp i større grad enn ønskelig. En høy andel jurister uten utvidet påtalekompetanse innebærer at flere saker må forelegges statsadvokatene for avgjørelse. Begrenset erfaring og kompetanse reduserer likevel muligheten til å delegere saker og benytte politiaktorer. Belastningen på statsadvokatembetene begrenser igjen muligheten til å gjennomføre fagledelse i det omfanget situasjonen i politiet tilsier.

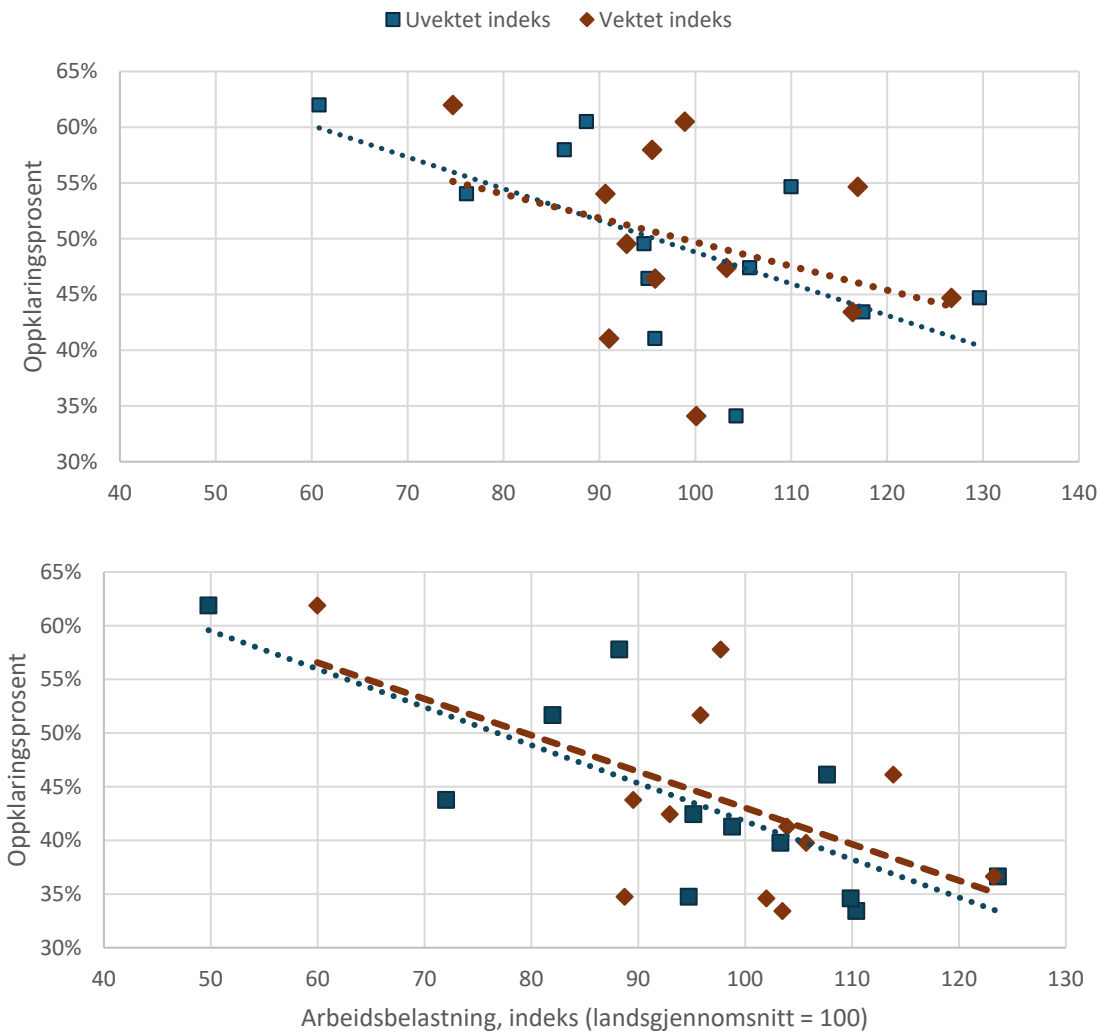
Som beskrevet under punkt 3.1 presterer enkelte politidistrikter generelt bedre enn andre på sentrale resultatstørrelser innenfor de prioriterte kriminalitetsområdene, og forskjellene gjenfinnes over tid. Riksadvokaten har undersøkt om resultatforskjellene kan ses i sammenheng med ulik arbeidsbelastning i påtalemyndigheten mellom politidistriktene. Resultatene fra analysene viser forholdsvis store forskjeller i saksmengden per påtaleårsverk. Forskjellene blir mindre, men består når det tas hensyn til ulikheter i sakssammensetningen ved bruk av beregnede tidsestimatvekter fra politiets kapasitetsundersøkelse.

Påtalebemanningen har økt i samtlige politidistrikter fra andre tertial 2019 til samme tertial 2026, men forskjellene i arbeidsbelastning mellom distriktene ser ikke ut til å ha blitt mindre i perioden. Forskjellene i gjennomsnittlig arbeidsbelastning per påtaleårsverk var større i 2026 enn i 2019, men mindre enn i 2025. Politiets nye ressursallokeringsmodell for påtale (RAM) ble lagt til grunn for budsjettfordelingen for 2026 og kan ha bidratt til denne utviklingen.

Resultatene fra analysene viser at arbeidsbelastningen per påtaleårsverk samvarierer med sentrale resultater i straffesaksbehandlingen. Forskjeller i arbeidsbelastning ser ut til å være klar medvirkende forklaring på variasjonen i resultatoppnåelsen mellom politidistriktene Politidistrikter med lavere saksmengde per påtaleårsverk har generelt høyere oppklaringsprosent og en høyere andel positive påtaleavgjørelser enn

distrikter med høyere saksmengde. For kapasitetshenleggelser er sammenhengen motsatt. Sammenhengene blir svakere når det tas hensyn til forskjeller i sakssammensetningen ved bruk av beregnede størrelser fra kapasitetsundersøkelsen, men hovedmønsteret består. Sammenhengene varierer i styrke mellom år.

Figur 5 Arbeidsbelastning og oppklaringsprosent

Figurene viser sammenhengen mellom politidistriktenes arbeidsbelastning per påtalejurist og oppklaringsprosent. Hvert punkt representerer ett politidistrikt. Den øverste figuren viser gjennomsnittet for perioden 2019–2025. Politidistrikter med høy gjennomsnittlig arbeidsbelastning per påtalejurist generelt har lavere oppklaringsprosent enn distrikter med lav gjennomsnittlig arbeidsbelastning. Pearsons korrelasjonskoeffisient er −0,62 når arbeidsbelastningen måles med den uvektede indeksen, og −0,36 når den måles med den vektede indeksen. Den nederste figuren viser resultater for 2025. Den negative korrelasjonen er sterkere dette året, med korrelasjonskoeffisienter på henholdsvis −0,76 og −0,57. Resultatene gir støtte til en hypotese om at arbeidsbelastningen påvirker oppklaringsprosenten. Analysen kontrollerer imidlertid ikke for andre forhold som kan påvirke både arbeidsbelastningen og resultatene, og kan derfor ikke isolere virkningen av arbeidsbelastningen.

Resultatene fra analysene viser en sammenheng mellom arbeidsbelastningen per påtaleårsverk og resultatene i straffesaksbehandlingen. Sammenhengen er forenlig med at forskjeller i arbeidsbelastning bidrar til å forklare resultatforskjellene mellom politidistriktene, men analysene gir ikke grunnlag for å fastslå en årsakssammenheng. Det er samtidig forholdsvis store resultatforskjeller mellom politidistrikter med tilnærmet lik anslått arbeidsbelastning per årsverk. Dette tyder på at også andre forhold, blant annet kompetanse, organisering, prioritering og arbeidsmåter, har betydning for resultatene.

Rapporteringen fra politidistriktene og statsadvokatembetene gir et klart inntrykk av at utfordringer knyttet til kompetanse, erfaring og turnover varierer mellom distriktene. Resultatforskjellene må ses i sammenheng med både arbeidsbelastningen og forskjeller i kompetanse, erfaring og kontinuitet i etterforskings- og påtalemiljøene.

3.3 Teknologi

Som beskrevet i tidligere versjoner av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* er flere av politiets sentrale teknologiske løsninger utdaterte, lite brukervennlige og i begrenset grad tilpasset behovene i moderne straffesaksbehandling. Systemene er fragmenterte, og manglende systemstøtte gjør tilgang til, sammenstilling og analyse av informasjon unødvendig ressurskrevende. Dette påvirker både effektiviteten og kvaliteten i etterforskingen, særlig i saker med store informasjonsmengder og omfattende digitale beslag. Utfordringsbildet er ikke vesentlig endret siden forrige rapportering.

Utviklingen i kriminalitetsbildet forsterker behovet for bedre teknologiske løsninger i politi- og påtalemyndigheten. Flere sakstyper er blitt mer digitale, datatunge og komplekse, og etterforskingen stiller økte krav til håndtering av digitale spor og informasjonsdeling på tvers av systemer og virksomheter. Mangelfull teknologisk støtte kan bidra til lengre saksbehandlingstid og redusere politiets kapasitet til å håndtere et stadig mer komplekst kriminalitetsbilde.

Riksadvokaten har tidligere pekt på teknologiske løsninger som Riksadvokaten vurderer at vil kunne bidra vesentlig til økt effektivitet og bedre kvalitet i straffesaksbehandlingen. Dette omfatter blant annet løsninger for sammenstilling av saker, håndtering av massesaker, inndragningsstøtte, rettsanmodninger, fagdatabaser og etterforskingsplaner. Beslutningen om å prioritere utvikling av disse løsningene til politiet må besluttes av Politidirektoratet, men Riksadvokaten vil bidra i videreutviklingen.

3.4 Vurdering

Vurderingene fra første tertial 2026 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende. Politidistriktenes og statsadvokatembetenes rapportering for andre tertial viser betydelige utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse blant etterforskere og politiadvokater. Utviklingen er bekymringsfull.

Kapasitets- og kompetanseutfordringene gir utslag i straffesaksbehandlingen. Utfordringene synes særlig å påvirke måloppnåelsen i saker om mishandling i nære relasjoner og seksuallovbrudd. Høy arbeidsbelastning blant påtalejurister, begrenset etterforskingskapasitet og lav kontinuitet i bemanningen påvirker fremdriften og kvaliteten i arbeidet. Dette bidrar til lengre saksbehandlingstid, økte restanser, flere henleggelser begrunnet i kapasitet og svakere måloppnåelse. Utviklingen i sentrale resultatstørrelser, statsadvokatenes tilsyn og andre undersøkelser underbygger dette bildet. Det teknologiske etterslepet har en forsterkende effekt i å bidra til en svekkelse av effektiviteten og kvaliteten i straffesaksbehandlingen og gjør det vanskeligere å oppklare saker.

Riksadvokaten understreker at bedre resultater i straffesaksbehandlingen forutsetter tilstrekkelig etterforskings- og påtalekapasitet, målrettet kompetansebygging og tilgang på oppdaterte teknologiske løsninger som er en helt avgjørende forutsetning for en moderne, effektiv og kvalitativt god straffesaksbehandling.

Tiltak

Tiltak 25.01. Intensivere teknologiutviklingen på straffesaksfeltet
Status: Videreføres
Riksadvokaten er av den oppfatning at det er ytterligere behov for at Politidirektoratet styrker og intensiverer innsatsen innen teknologiutviklingen på straffesaksfeltet, med formål om å sette politiet i bedre stand til å etterforske kriminalitet. Riksadvokaten har identifisert seks prioriterte teknologiske løsninger for politiet på straffesaksfeltet som vi har signalisert at må tilgjengeliggjøres. Riksadvokaten vil følge opp at Politidirektoratet styrker innsatsen og vil holde departementet orientert om utviklingen.

Tiltak 25.02. Strategisk kompetanseplanlegging
Status: Ikke påbegynt
Riksadvokaten vil anbefale å styrke arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Politidirektoratet har

opplyst at en nylig mottatt internrevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging vil følges opp. Riksadvokaten vil bidra inn i dette arbeidet.

Tiltak 25.03. Følge opp distrikter med utfordringer med turnover og rekruttering
Status: Videreføres
Riksadvokaten anbefaler en forsterket oppfølging av distrikter som melder om resultatutfordringer på grunn av turnover og rekrutteringsproblemer. Den høyere påtalemyndighet vil i fagledelsen, særlig resultatoppfølgingen av politidistriktene, rette særlig oppmerksomhet mot kapasitet, kompetanse og organisering av etterforskingsressurser, og vurdere dette opp mot måloppnåelsen på straffesaksfeltet.

26.01. Tilsyn av opplæring av nyansatte påtalejurister og etterforskere, samt organisering av etterforskingsarbeidet.
Status: Videreføres
Statsadvokatembetene skal gjennomføre tilsyn av politidistriktene for å undersøke om opplæring av nytilsatte politijurister og etterforskere er tilfredsstillende, og tilsyn av organiseringen av etterforskingsarbeidet i den enkelte sak, herunder utøvelse av rollen som politifaglig etterforskingsleder. Embetene skal gjennomføre dette i løpet av 2026

26.02. Turnover og rekrutteringsutfordringer i politiet
Status: Ikke påbegynt
Riksadvokaten vil følge opp Politidirektoratets arbeid med å kartlegge årsaker til turnover blant etterforskere og påtalejurister, samt utvikling og iverksetting av kompenserende tiltak.

4 Noen av de alvorligste kriminalitetstruslene

4.1 Drap og drapsforsøk

Fenomenbeskrivelse
Over den siste tolvårsperioden er tre av ti drap begått av en nåværende eller tidligere partner eller kjæreste, mens to av ti drap har skjedd i en annen familierelasjon. I over en tredjedel av drapssakene var det en bekjentskapsrelasjon mellom drapsoffer og gjerningsperson. Forsøk på drap kjennetegnes i større grad av unge menn som begår alvorlig vold mot noen utenfor familien, ofte på offentlig sted og med kniv. Kripos har vurdert at det har skjedd en utvikling i retning av grovere voldsutøvelse blant unge menn med tilknytning til kriminell virksomhet, særlig narkotikakriminalitet.

I randsonen til drap og drapsforsøk kommer i tillegg saker der flere personer planlegger å begå drap, herunder drapsforbund.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Politiets arbeid og etterforsking i drapssaker ble vurdert å holde gjennomgående høy kvalitet. Samtidig ble det understreket at den lave drapsforekomsten i Norge ikke reduserer behovet for systematisk risikovurdering, tidlig identifisering av voldsrisiko og tett samhandling mellom politi, helse- og velferdstjenester i forebyggende øyemed. Videre ble det pekt på viktige læringspunkter fra Kripos' rapport om alvorlig vold mot små barn og saksgjennomganger av partnerdrap og alvorlig vold og mishandling i nære relasjoner, herunder mangelfulle registersøk og dermed utilstrekkelig kartlegging av historikk i initialfasen. Disse funnene understreket behovet for fortsatt oppfølging og kvalitetsutvikling på kriminalitetsområdet.

Kriminalitetsutvikling og status
Antallet registrerte drap i Norge er gjennomgående lavt. Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 14 drapssaker med 15 ofre og 18 gjerningspersoner. Dette var fire flere drapssaker enn på samme tidspunkt i 2025, men færre enn i tilsvarende periode i hvert av årene 2022–2024.

Kjennetegnene ved gjerningspersonene og ofrene og relasjonen mellom dem så langt i år avviker ikke vesentlig fra tidligere år. Menn utgjør et klart flertall av gjerningspersonene, og mange er tidligere registrert med straffesaker. Rus forekommer i en betydelig andel av drapssakene. Kjønnsfordelingen blant ofrene er jevnere enn blant gjerningspersonene.

Gjerningspersonen og offeret kjenner som regel hverandre. Om lag halvparten av drapene i Norge skjer i nære relasjoner, blant annet mellom nåværende eller tidligere partnere og mellom familiemedlemmer. Kvinner er særlig overrepresentert blant ofrene for partnerdrap.

Tabell 2 Registrerte drap og drapsforsøk pr. andre tertial. 2019–2026. Kilde: Kripos

	Gjerningsår	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Drap	Antall saker	13	14	13	16	21	21	10	14
	Antall ofre	14	17	13	19	23	26	11	15
	Antall gjerningspersoner	13	15	16	18	25	22	12	18
Drapsforsøk	Antall saker	22	40	31	18	44	31	32	38

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 38 drapsforsøk. Kjennetegnene ved gjerningspersonene og de fornærmede avviker i liten grad fra tidligere år. Drapsforsøk begås ofte av unge menn mot personer utenfor familien. Mange av handlingene skjer med kniv på offentlige steder i urbane områder.

Konflikter mellom kriminelle nettverk ligger oftere til grunn for drapsforsøk enn for drap. Skillet mellom drap og drapsforsøk kan bero på små marginer, særlig i storbyene, hvor mange av drapsforsøkene skjer. I flere alvorlige voldssaker har det, som i tidligere år, vært avgjørende at nødetatene er blitt varslet raskt, og at spesialisert helsehjelp har vært tilgjengelig.

Tallene for drapsforsøk er mer usikre enn tallene for drap. Den rettslige vurderingen av en alvorlig voldshandling kan endres etter hvert som saken blir bedre opplyst gjennom etterforskingen og den videre

behandlingen. En handling som først vurderes som drapsforsøk, kan senere bli vurdert som grov kroppsskade eller kroppsskade. Antallet registrerte drapsforsøk kan derfor endre seg over tid.

Politidistriktenes og statsadvokatembetenes rapportering gir gjennomgående inntrykk av at etterforskingen av drapssaker holder høy kvalitet. Enkeltsaker brukes likevel aktivt i erfaringslæring, blant annet med oppmerksomhet om initialfasen og bruk av etterforskingsplaner.

Vurdering
Politiets arbeid og etterforsking i drapssaker holder generelt svært høy kvalitet. Riksadvokaten understreker imidlertid at den lave drapsforekomsten i Norge ikke reduserer behovet for systematisk risikovurdering, tidlig identifisering av voldsrisiko og tett samhandling mellom relevante aktører. Læringspunktene fra saksgjennomgangene av partnerdrap og alvorlig vold og mishandling i nære relasjoner, som det ble redegjort for i rapporteringen for første tertial d.å., gjør seg fortsatt gjeldende. Dette gjelder blant annet betydningen av tilstrekkelige registersøk og kartlegging av historikk i initialfasen av etterforskingen.

Tiltak

26.03. Vurdere behov for nasjonale tiltak i saker om partnervold
Status: Avsluttet
Riksadvokaten har i samråd med Politidirektoratet og nasjonal fagkoordinator gjennomgått funn fra systematiske erfaringslæringer i saker om partnervold. Statsadvokatembetene vil følge opp funnene.

4.2 Alvorlig vold mot små barn

Fenomenbeskrivelse
Saker om alvorlig vold mot små barn er få, men svært graverende. Ofrene er særlig sårbare, og volden skjer som regel i nære relasjoner. Rask iverksettelse av etterforsking er avgjørende og avhenger ofte av varsling fra helsepersonell. Sakene er krevende grunnet manglende vitner, barns manglende eller begrensede forklaringsevne og ofte fravær av tekniske bevis. Rettsmedisinske vurderinger og tett samarbeid med barnevern og helsetjenester er sentralt, og etterforskingen krever spesialisert kompetanse og bruk av sakkyndige. Politidistriktene har varslings- og konsultasjonsplikt til Kripos i saker om mulig vold mot små barn som er alvorlig skadet, forventes å få varige mén eller dør.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten understreket betydningen av tidlig varsling til politiet, god samhandling mellom politi, helsetjenesten og barnevernet, samt systematiske undersøkelser av historikk og tilgjengelig informasjon i etterforskingen av barnedødsfall og saker om alvorlig vold mot små barn. Videre ble det pekt på behovet for lovendringer knyttet til samtykkekrav ved enkelte etterforskingsskritt, herunder dødsstedsundersøkelser. Det ble også vist til at riksadvokaten arbeidet med revisjon av punkt 4.2.4 i rundskrivet om alvorlig vold mot barn og unge. Revisjonen skal bidra til en mer ensartet praksis innenfor gjeldende regelverk, særlig knyttet til etterforskingsskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag.

Kriminalitetsutvikling og status
Kripos publiserte våren 2026 en oppdatert rapport om alvorlig vold mot små barn, basert på en gjennomgang av straffesaker fra perioden 2019–2024. Rapporten omfatter i hovedsak saker hvor barn under fire år er utsatt for alvorlig fysisk vold, herunder vold som har medført dødsfall eller alvorlige skader med risiko for varige fysiske eller nevrologiske mén.

Gjennomgangen viser at personer som utøver alvorlig vold mot små barn, ofte har en sammensatt belastningshistorikk knyttet til eksempelvis helse, rus og egenopplevd vold. Alvorlig vold mot små barn forekommer likevel i familier med ulik sosial og økonomisk bakgrunn. De anmeldte var i all hovedsak barnets biologiske foreldre.

I perioden som ble gjennomgått, mottok Kripos årlig mellom 30 og 55 varsler fra politidistriktene om alvorlig vold mot små barn, uten noen tydelig utvikling over tid. De yngste barna var klart mest utsatt, og en stor andel var under ett år da skadene ble oppdaget. Flere saker gjaldt svært alvorlige skader eller dødsfall. I enkelte saker ble det avdekket tidligere vold eller gjentatte skadeepisoder.

Etterforskingen av alvorlig vold mot små barn er særlig krevende. Sakene kjennetegnes ofte av kompliserte medisinske vurderinger, begrensede tekniske bevis og mangel på vitner. Små barn har begrenset eller ingen

mulighet til å forklare seg, og etterforskingen er i stor grad avhengig av medisinsk dokumentasjon, sakkyndige vurderinger og forklaringer fra omsorgspersonene. En betydelig andel av sakene blir avgjort uten strafferettslig reaksjon, blant annet på grunn av bevisets stilling eller usikkerhet om hvem som har påført barnet skadene.

Barnevoldsundersøkelsesloven ble vedtatt av Stortinget våren 2026 og trådte i kraft 1. juli 2026. Loven etablerer en nasjonal undersøkelsesordning i Statens helsetilsyn, hvor Nasjonal enhet for undersøkelse av svikt mot barn (NUBA) skal undersøke offentlige virksomheters arbeid i saker der barn blant annet er drept, forsøkt drept eller utsatt for alvorlig vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt. Formålet er å identifisere systemsvikt og lærings- og forbedringspunkter som kan bidra til å forebygge slike hendelser.[3]

Fra 1. juli 2026 har politiet og statsforvalterne meldeplikt til NUBA i nærmere angitte saker. Det er utarbeidet en midlertidig retningslinje som regulerer hvilke saker som skal meldes, tidspunktet for melding og hvilken informasjon som skal følge meldingen. Retningslinjen er utarbeidet i samarbeid mellom NUBA og representanter for statsforvalterne, politiet og påtalemyndigheten. Den høyere påtalemyndighet deltar i videreutviklingen av retningslinjen på bakgrunn av erfaringene etter ikrafttredelsen.

Som tidligere omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* arbeider riksadvokaten med å revidere punkt 4.2.4 i rundskrivet om alvorlig vold mot barn og unge. Forslagene til endringer har vært på høring. Revisjonen skal bidra til en mer ensartet praksis innenfor gjeldende regelverk, særlig når det gjelder etterforskingsskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag. Revisjonen forventes ferdigstilt innen utgangen av 2026.

Vurdering
Saker om alvorlig vold mot små barn er få, men svært alvorlige og stiller høye krav til rask varsling, spesialisert kompetanse, rettsmedisinske vurderinger og samhandling mellom politiet, helsetjenesten og barnevernet. Kripos' rapport fra 2026 viser flere av de samme utfordringene som gjennomgangen av saker fra perioden 2015–2018. Sammenfallet mellom hovedfunnene tyder på at arbeidet med å forebygge, avdekke og håndtere alvorlig vold mot små barn ikke har vært godt nok. Det er særlig alvorlig at utfordringer knyttet til fenomenforståelse, varsling og samhandling mellom berørte tjenester har vedvart.

Riksadvokaten vurderer etableringen av NUBA og meldeplikten for politiet og statsforvalterne som viktige tiltak for å styrke læringen på området. Ordningen kan bidra til at svikt avdekkes mer systematisk, og at erfaringer fra alvorlige enkeltsaker omsettes i forbedringer på tvers av virksomheter og sektorer. Det er viktig at erfaringene fra ordningen brukes til å videreutvikle både retningslinjen for meldeplikten og praksis på området, slik at undersøkelsene bidrar til konkrete og varige forbedringer.

Tiltak

Tiltak 26.04. Revisjon av RA-2011-2 Etterforskingsplikt – barn og under 18 år
Status: Videreføres
Riksadvokaten reviderer rundskrivets pkt. 4.2.4 om etterforskskingsskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag.

Tiltak 25.06. Oppfølging av Kriposrapport
Status: Gjennomført
Riksadvokaten har i brev av 28. juli 2026 fremhevet at det er forventet at alle som arbeider med fagfeltet i politiet og påtalemyndigheten gjør seg kjent med rapporten fra Kripos, se RA-2026-819. Riksadvokaten legger til grunn at det ikke er hjemmel for å oppnevne bistandsadvokat for døde barn slik loven lyder i dag, men minner samtidig om at organisasjoner eller andre kan ha rettslig klageinteresse. Det kan imidlertid være tilfeldig om noen er i posisjon til å inngi klage i saker om mulig alvorlig vold mot små barn hvor én eller begge foreldrene er mistenkt. Overordnet påtalemyndighet bør derfor settes i stand til å vurdere om det er grunn til å gripe inn, og riksadvokaten

[3] Lov 29. mai 2026 nr. 20 om undersøkelser av offentlige virksomheters arbeid i saker om drap, vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn (barnevoldsundersøkelsesloven), særlig §§ 1, 2 og 4. Loven trådte i kraft 1. juli 2026. Se også Statens helsetilsyn, «NUBAs lov», oppdatert 30. juni 2026.

gir i ovennevnte brev pålegg om at kopi av henleggelsesbeslutning i slike saker skal sendes overordnet påtalemyndighet.

4.3 Mishandling i nære relasjoner

Fenomenbeskrivelse
Saker om mishandling i nære relasjoner kjennetegnes ofte ved at fornærmede over tid har levd i et regime preget av utrygghet og frykt som følge av fysiske, psykiske eller andre krenkelser begått av en nærstående. Avdekking av sakens realiteter gjennom etterforskingen er ofte krevende fordi krenkelsene skjer i det private rom, forholdene kan være forbundet med skam, og det kan gå lang tid før de anmeldes. Sakene kan også innebære fare for fornærmedes sikkerhet, noe som krever at behovet for beskyttelsestiltak vurderes raskt. Mishandling i nære relasjoner er preget av betydelige mørketall.[4]

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte måloppnåelsen i saker om mishandling i nære relasjoner som utilfredsstillende, særlig som følge av negativ utvikling i oppklaringsprosent, andelen positive påtaleavgjørelser, restanser og funn gjennom statsadvokatenes fagledelse. Det ble understreket behov for fortsatt målrettet fagledelse og kompetanseheving, særlig knyttet til sikring av digitale spor og etterforskingsledelse.

Videre ble kapasitetsproblemer som følge av høy turnover- og, rekrutteringsutfordringer i politidistriktene fremhevet som en særlig utfordring på et kriminalitetsområde som er avhengig av spesialisert kompetanse og kontinuitet. Det ble også pekt på behovet for en mer brukervennlig løsning for utarbeidelse og oppfølging av etterforskingsplaner.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 8 prosent færre anmeldelser enn på samme tidspunkt året før, mens antallet påtaleavgjorte saker var noe høyere. Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser var på det laveste nivået som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026. Begge størrelsene var om lag på samme nivå som ved utgangen av første tertial d.å.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var den høyeste som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026. Det samme gjaldt antallet saker som hadde vært under etterforsking i tolv måneder eller mer. Ved utgangen av andre tertial d.å. var frifinnelsesprosenten i domstolene over 19 prosent, et forholdsvis høyt nivå sammenlignet med tidligere år i perioden.

Ingen saker er så langt i år henlagt med begrunnelse om manglende kapasitet.

Tabell 3 Utvalgte størrelser for mishandling i nære relasjoner. Per andre tertial 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
Antall anmeldelser	2 214	2 175	2 110	1 958	2 017	2 333	2 545	2 331	-8,4 %
Antall påtaleavgjorte saker	2 235	2 291	1 946	1 776	1 744	1 752	2 082	2 129	2,3 %
Positive påtaleavgj.	16,6 %	17,8 %	13,6 %	13,2 %	12,0 %	12,8 %	11,1 %	8,4 %	-2,7 pp.
Oppklaringsprosent	28,3 %	29,1 %	23,5 %	23,4 %	22,0 %	24,4 %	22,8 %	16,5 %	-6,4 pp.
Gj.snittlig SBT, alle saker	213	214	162	172	169	170	188	223	35,9
IPA3	1 632	1 239	1 005	1 020	1 127	1 544	1 944	1 713	-11,9 %
IPA12	518	320	187	187	204	346	541	550	1,7 %
Frifinnelsesprosent	10,0 %	15,2 %	17,0 %	19,7 %	17,8 %	13,2 %	13,6 %	19,4 %	5,8 pp.

En sak kan ved anmeldelsen være registrert som mishandling i nære relasjoner, men etter etterforskingen bli påtaleavgjort etter et annet og gjerne mindre alvorlig straffebud, for eksempel kroppskrenkelse. Dersom oppklaringsprosenten henføres til statistikkgruppen saken har ved påtaleavgjørelsen, vil en oppklart sak som

[4] Straffeloven §§ 282 og 283 og straffeloven 1902 § 219.

er nedsubsumert, ikke lenger inngå som en oppklart sak om mishandling i nære relasjoner. Nedsubsumsjon kan dermed bidra til å trekke den registrerte oppklaringsprosenten for denne typen saker ned.

Analyser gjennomført av riksadvokaten viser at både oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser ville vært noe høyere i samtlige år i perioden dersom nedsubsumerte saker hadde vært inkludert i beregningene. Andelen saker som nedsubsumeres på landsbasis, har imidlertid vært forholdsvis stabil i perioden. Nedsubsumsjon har dermed ikke vært en sentral årsak til nedgangen i disse resultatstørrelsene over tid.

Resultatene fra analysene viser også betydelige forskjeller mellom politidistriktene i andelen mishandlingssaker som nedsubsumeres. For perioden 2019–2025 varierer andelen på distriktsnivå fra om lag 7 til 19 prosent. Det er vanskelig å vurdere i hvilken grad forskjellene kan forklares av ulik registreringspraksis og større sakskomplekser. Resultatene åpner likevel for at politidistriktene kan ha hatt ulik praksis for nedsubsumsjon av mishandlingssaker.

Det har over tid vært forholdsvis store forskjeller mellom politidistriktene når det gjelder andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent og saksbehandlingstid. Forskjellene gjør seg fortsatt gjeldende ved utgangen av andre tertial 2026. Det er også store variasjoner i kodebruken mellom distriktene. Andelen positive påtaleavgjørelser blant oppklarte saker varierte eksempelvis fra om lag 33 til 81 prosent mellom politidistriktene ved utgangen av andre tertial d.å. Forskjellene er betydelige også når det ses bort fra distrikter som behandler få saker.

En gjennomgang foretatt av riksadvokaten i 2025 viste systematiske forskjeller mellom politidistriktene i andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten. I perioden 2019–2025 lå enkelte distrikter under landsgjennomsnittet i tilnærmet samtlige år, mens andre gjennomgående lå over. Dette mønsteret gjør seg i hovedsak gjeldende også så langt i 2026.

Som omtalt i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* har mishandling i nære relasjoner over tid vært et prioritert område for Den høyere påtalemyndighets fagledelse. Undersøkelser av politiets behandling av slike saker har vist vedvarende utfordringer knyttet til etterforskingsledelse, fremdrift, bruk av etterforskingsplaner og etterforskernes kompetanse, blant annet ved gjennomføring av avhør. Det er også påvist svakheter ved sikring og gjennomgang av digitale spor i nesten alle politidistrikter.

Saksevalueringene som ble gjennomført i 2025, omfattet alvorlige saker om vold og mishandling i nære relasjoner. Etterforskingen ble vurdert som adekvat i de aller mest alvorlige sakene. Sakenes alvor tilsa at etterforskingen og påtalearbeidet måtte forventes å holde høyere kvalitet enn i mindre alvorlige saker. Saksgjennomgangene avdekket likevel til dels alvorlige kvalitetsmangler.

Manglene gjaldt blant annet registersøk, kartlegging av sakshistorikken i initialfasen, bruk av etterforskingsplaner og håndtering av digitale spor og andre bevis. I sakene med avvik ble det også påvist svak fenomenforståelse. Flere saker var preget av manglende kontinuitet og utilstrekkelig kapasitet. I sakene med god måloppnåelse ble etterforskingen generelt ledet og gjennomført av erfarent og kompetent personell som fulgte saken over tid. Utvalget av saker gir imidlertid ikke grunnlag for å trekke generelle konklusjoner om kvaliteten på etterforskingen og påtalearbeidet innenfor disse kriminalitetsområdene.

Øst statsadvokatembeter gjennomførte våren 2026 en forundersøkelse av henlagte saker om mishandling i nære relasjoner i Oslo politidistrikt. Formålet var å undersøke om forskjeller mellom de geografiske driftsenhetene kunne skyldes ulikheter i sakene som behandles, eller ulik praksis og skjønnsutøvelse i etterforskingen.

I nærmere én av tre av de 84 sakene som inngikk i forundersøkelsen, vurderte statsadvokatene at saken ikke burde ha vært henlagt på det aktuelle tidspunktet, fordi det var behov for ytterligere etterforsking. Forundersøkelsen viste særlig forbedringsbehov knyttet til innhenting av bevis fra utenforstående kilder, bruk av sakshistorikk, oppfølging av mulige bevis og bruk av etterforskingsplaner og hypoteser. Gjennomgangen avdekket også forholdsvis store forskjeller mellom etterforskingsmiljøene, blant annet i bruken av etterforskingsplaner og hypoteser og i andelen saker hvor statsadvokatene var enige i henleggelsen.

Statsadvokatembetenes rapportering til riksadvokaten har over tid gitt et klart inntrykk av betydelige kapasitets- og kompetanseutfordringer i etterforskingen av saker om mishandling i nære relasjoner. Rapporteringen for andre tertial d.å. gir sterke holdepunkter for at utfordringene vedvarer. Flere embeter peker også på at etterforskingen i for liten grad avgrenses og styres mot de sentrale bevistemaene, og at samhandlingen mellom politifaglig og påtalefaglig etterforskingsledelse er mangelfull.

Sør statsadvokatembeter vurderer at oppløsningen av det spesialiserte fagmiljøet i Sør-Øst politidistrikt har bidratt til den negative resultatutviklingen i mishandlingssakene. På bakgrunn av den lave måloppnåelsen i politidistriktene embetet har ansvar for, har embetet besluttet et todelt fagledelsestiltak med tilsyn i tredje tertial 2026 og påfølgende veiledning og kompetanseheving i etterforskings- og påtalemiljøene i første halvår 2027.

Vest statsadvokatembeter opplyser at Sør-Vest politidistrikt har gjennomført en omfattende sanering av gammel portefølje, særlig av saker om mishandling i nære relasjoner. Dette har medført et betydelig antall klagesaker til statsadvokatembetet. Embetet har i andre tertial etablert en ordning for systematisk registrering av tilbakemeldinger i enkeltsaker. De foreløpige erfaringene viser at mangler ved etterforskingsledelse, styring og fremdrift særlig går igjen i saker om mishandling i nære relasjoner og seksuallovbrudd. Embetet vurderer at manglene hovedsakelig skyldes en kombinasjon av utilstrekkelig kapasitet og mangelfulle rutiner.

Vurdering

Riksadvokaten har over tid uttrykt bekymring for utviklingen i saker om mishandling i nære relasjoner. Bekymringen ble forsterket av resultatutviklingen fra utgangen av 2025 til utgangen av første tertial 2026. Resultatene ved utgangen av andre tertial gir ikke grunnlag for å endre denne vurderingen. Kvaliteten i etterforskingen og måloppnåelsen vurderes fortsatt som utilfredsstillende. Det er behov for målrettet fagledelse, kompetanseheving og økt kapasitet på området.

Tiltak

Tiltak 25.09. Avdekke unødig lang saksbehandlingstid
Status: Avsluttet

Politidirektoratet er i gang med innsiktsfasen i en pilot for effektiv straffesakskjede. Riksadvokaten har trukket Den høyere påtalemyndighet ut av prosjektet, idet det er riksadvokatens faglige vurdering at prosjektet har en hovedretning som innebærer risiko for slagside mot effektiviseringsprosesser på bekostning av det sentrale målet om kvalitet og at prosjektet kan lede til økt henleggelsesfokus.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner: Status: Gjennomført

Tiltaket er gjennomført, og alle statsadvokatembeter har avgitt rapport. Oppfølgingstiltaket viser at funnene fra kvalitetsundersøkelsen i voldtektssaker i 2024 fortsatt i stor grad gjør seg gjeldende. De regionale statsadvokatembetene har iverksatt fagledelsestiltak i distriktene, men det er for tidlig å se effekt av tiltakene.

Tiltak 25.07. Oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner
Status: Gjennomført

Tiltaket gikk ut på at riksadvokaten i dialog med Politidirektoratet i løpet av tredje tertial 2025 skulle gjøre fornyet vurdering av behovet for å iverksette tiltak overfor distrikter uten forbedring i oppklaringsprosenten. Det er i 2025 iverksatt flere pågående fagledelsestiltak som får betydning for mishandlingsfeltet, som det er for tidlig å se effekt av jf. bl.a. tiltak 25.10 og 26.02. Politidirektoratet og riksadvokaten har konkludert med at ingen felles tiltak iverksettes overfor politidistriktene. Riksadvokaten vil følge opp styringsindikatoren i den ordinære resultatoppfølgingen, og tiltaket avsluttes.

Tiltak 25.08. Saker om mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt forelegges statsadvokaten i Rogaland
Status: Avsluttet

Daværende Rogaland statsadvokatembete, nåværende Vest statsadvokatembeter, besluttet i 2025 at samtlige mishandlingsaker skal forelegges statsadvokaten for påtaleavgjørelse. Embetet har opplyst at tiltaket ble avsluttet i mars 2026.

4.4 Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler

Fenomenbeskrivelse
En stor andel av volden i Norge skjer i sosiale sammenhenger, ofte med rus som en medvirkende faktor. Unge menn er hyppigst involvert både som ofre og gjerningspersoner. I kriminelle miljøer brukes vold for å sikre økonomiske interesser og makt. Alvorlige trusler fremmes både i private relasjoner, i kriminelle miljøer og mot offentlige aktører, og fremsettes i økende grad digitalt.[5]

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte økningen i oppklaringsprosenten for saker om grov kroppskrenkelse og kroppsskade som positiv, men uttrykte samtidig bekymring for den markante økningen i antall saker til etterforsking og de ressursmessige utfordringene i politidistriktene. Det ble videre pekt på utfordringer knyttet til måloppnåelse og saksbehandlingstid i enkelte politidistrikter. Riksadvokaten understreket også betydningen av adekvat etterforsking i saker om trakassering, trusler og vold mot redaktører, journalister og andre offentlige samfunnsdebattanter, da slike lovbrudd kan svekke ytringsfriheten og den demokratiske deltakelsen.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var antallet anmeldelser høyere enn på samme tidspunkt året før for alle sakstyper i kategorien andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler, med unntak av grov kroppskrenkelse og kroppsskade, hvor det var en mindre nedgang. Økningen var størst for grove trusler og øvrige alvorlige voldsbrudd. Sistnevnte er en samlegruppe for flere alvorlige lovbrudd, blant annet tvang, tvangsekteskap, frihetsberøvelse og slaveri. Antallet anmeldelser for menneskehandel er fortsatt lavt. Omfanget av slike saker påvirkes i stor grad av hvor mange forhold politiet selv avdekker og initierer.

Vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper omfatter handlinger rettet mot helsepersonell, transportarbeidere og ansatte i grunn- og videregående opplæring. Anmeldelser som gjelder helsepersonell, utgjør hoveddelen av sakene i kategorien. Handlinger rettet mot personer som deltar i offentlig meningsutveksling, som politikere, journalister og andre samfunnsdebattanter, inngår ikke i kategorien. Politiets systemer gir ikke grunnlag for en enkel oversikt over omfanget av slike saker, blant annet fordi anmeldelsene ikke registreres på en måte som gjør det mulig å skille ut disse gruppene av fornærmede.

Tabell 4 Antall anmeldelser innen alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler. Per andre tertial. 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
Grov kroppskrenkelse og kroppsskade	1 832	1 605	1 267	1 595	1 817	1 777	1 857	1 778	-4,3 %
Grove trusler	235	303	161	190	214	246	197	237	20,3 %
Menneskehandel	27	21	23	22	13	9	12	29	141,7 %
Vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper	363	348	272	288	380	381	503	547	8,7 %
Andre alvorlige voldsbrudd	214	194	160	179	223	273	291	375	28,9 %

Som omtalt i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* har undersøkelser over tid vist at personer som deltar aktivt i offentlig meningsutveksling, utsettes for vold, trusler og trakassering. I en undersøkelse gjennomført av Respons Analyse på vegne av Norsk Redaktørforening oppga om lag fire av ti redaktører at de hadde vært utsatt for slike handlinger i løpet av de siste tre årene. Bare et mindretall hadde anmeldt forholdene. Mange av dem som hadde anmeldt, oppga at saken i liten grad ble prioritert eller fulgt opp av politiet.

[5] Haaland, T. & Clausen, S. E. (2015). *Rus og vold – en kunnskapsoppsummering*. NIBR-rapport 2015:18; Folkehelseinstituttet (2022). *Rusmiddellidelser i Norge*. Oslo: FHI; SSB (2023). *Flere opplever vold og trusler. Levekårsundersøkelsen 2023*; Politiet i Oslo (2019). *Anmeldt vold i storbyområdet – en analyse av anmeldt vold i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger*. Oslo politidistrikt; Bye, Ø. & Skardhamar, T. (2012). *Vold i Norge*. SIRUS-rapport 1/2012; Politiets sikkerhetstjeneste (2025). *Nasjonal trusselvurdering 2025*; KS (2023). *Trusler og hatytringer mot folkevalgte – undersøkelse 2023*; Kripos (2024). *Nasjonal trusselvurdering 2024*.

En nylig gjennomført undersøkelse fra Politihøgskolen blant medlemmer av regjeringen, Stortinget og partienes sentralstyrer viser at hets, trakassering og trusler mot rikspolitikere forekommer i betydelig omfang. Etter en økning over flere valgperioder har andelen politikere som utsettes for slike handlinger, stabilisert seg på om lag 40 prosent.[6] Også andre undersøkelser peker i retning av at en forholdsvis stor andel politikere, journalister og andre samfunnsaktører utsettes for trusler, trakassering og vold.[7]

Riksadvokaten arbeider med å styrke kunnskapsgrunnlaget om politiets etterforsking og påtalebehandling av saker om trusler og vold mot journalister og redaktører, jf. *Tiltak 26.05. Vurdering av etterforsking og påtalebehandling i henlagte saker om trusler og vold mot journalister og redaktører*. Undersøkelsen skal gjennomføres i 2026.

Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser for grov kroppskrenkelse og kroppsskade var ved utgangen av andre tertial 2026 om lag på samme nivå som året før. Oppklaringsprosenten på landsbasis var 50 prosent, mens andelen positive påtaleavgjørelser var 38 prosent. Antallet påtaleavgjorte saker var om lag 9 prosent høyere enn ved utgangen av samme tertial året før, mens den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden (SBT) økte svakt.

Tabell 5 Utvalgte størrelser for sakstyper innen alvorlige voldslovbrudd og trusler. Andre tertial 2026. Tall i parentes angir endring sammenlignet med samme tertial året før.

	Påtaleavgj.	Andel pos. påtaleavgj.	Oppklaring	SBT
Grov kroppskrenkelse og kroppsskade	1 860 (+9%)	38% (+0 pp.)	50% (+0 pp.)	148 (+4)
Grove trusler	237 (+41%)	24% (-3 pp.)	44% (-3 pp.)	115 (+19)
Menneskehandel	18 (+6%)	28% (+22 pp.)	43% (+30 pp.)	385 (+132)
Vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper	594 (+16%)	47% (+13 pp.)	63% (+7 pp.)	112 (-7)
Øvrige alvorlige voldsbrudd	362 (+38%)	29% (+6 pp.)	50% (+8 pp.)	154 (+22)

Det er fortsatt relativt store forskjeller mellom politidistriktene i oppklaringsprosenten for grov kroppskrenkelse og kroppsskade. Ved utgangen av andre tertial 2026 varierte oppklaringsprosenten fra om lag 43 prosent i Oslo og Agder til 63 prosent i Møre og Romsdal. For disse lovbruddene har Politidirektoratet satt et mål om en oppklaringsprosent på minst 50 prosent i politidistriktene. Ni av tolv politidistrikter nådde målet, mot fem på samme tidspunkt året før. Åtte politidistrikter hadde også en høyere andel positive påtaleavgjørelser enn ved utgangen av samme tertial året før.

For de øvrige sakstypene var utviklingen mer varierende. For grove trusler gikk både oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser noe ned, mens saksbehandlingstiden økte. For vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper og øvrige alvorlige voldsbrudd var både oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser høyere enn på samme tidspunkt året før. Resultatene for menneskehandel var også bedre, men må ses i lys av det lave antallet saker.

I rapporteringen til riksadvokaten peker enkelte statsadvokatembeter på tegn til bedring i kvaliteten på etterforskingen og påtalebehandlingen av alvorlige voldssaker.

Vurdering

For grov kroppskrenkelse og kroppsskade er resultatbildet ved utgangen av andre tertial 2026 samlet sett positivt sammenlignet med samme tidspunkt året før. Oppklaringsprosenten på landsbasis ligger fortsatt om lag på målkravet på 50 prosent, og flere politidistrikter innfrir nå kravet. Det er også positivt at flere politidistrikter har økt andelen positive påtaleavgjørelser, samtidig som antallet påtaleavgjorte saker har økt på landsbasis.

[6] Politihøgskolen, *Hets og trusler mot politikere: En spørreundersøkelse blant medlemmer av regjering, storting og partienes sentralstyrer i 2025*, PHS Forskning 2026:2.

[7] Se bl.a. Politiets sikkerhetstjeneste, *Politiets trusselvurdering 2024*; NOU 2024:3; KS/Ipsos, *Hatytringer, trusler og desinformasjon mot folkevalgte* (2023); Aftenposten 2021: *Trusler og trakassering mot politikere øker*; Norsk Journalistlag, undersøkelse om hets og trakassering (2023).

Riksadvokaten vurderer det som alvorlig at politikere, redaktører, journalister og andre som deltar i den offentlige debatten, utsettes for trusler og vold. Slike handlinger utfordrer ytringsfriheten og kan svekke den demokratiske deltakelsen. Riksadvokaten understreker betydningen av at sakene etterforskes på en måte som gjenspeiler dette alvoret.

Tiltak

Tiltak 25.04. Oppfølging av enkeltdistrikter
Status: Gjennomført
Riksadvokaten har i samarbeid med Politidirektoratet fulgt opp politidistrikter som har en oppklaringsprosent for grov kroppskrenkelse og kroppsskade under 50 prosent. Oppfølgingen har ledet til at statsadvokatene har vurdert de tiltakene som er iverksatte i politidistriktene. Tiltakene er i hovedsak er vurdert som adekvate. Riksadvokaten vil følge opp oppklaringsprosenten i den ordinære resultatoppfølgingen, og avslutter dette tiltaket.

Tiltak 25.05. Saksprosjekt kroppsskade og forsøk på drap
Status: Videreføres
Riksadvokaten gjennomfører et saksprosjekt for å undersøke kvaliteten i etterforskingen og den påtalemessige behandlingen av saker om grov kroppsskade og om forsøk på drap. Etter endt prosjekt vil riksadvokaten vurdere om tiltak er påkrevet.

Tiltak 26.05. Vurdering av etterforsking og påtalebehandling i henlagte saker om trusler og vold mot journalister og redaktører
Status: Iverksettes i 2026
Riksadvokaten vil i 2026 jobbe for å skaffe oversikt over saker som gjelder trusler og vold mot journalister og redaktører, med henblikk på å undersøke nærmere om innsatsen i disse sakene er adekvat.

4.5 Hatkriminalitet

Fenomenbeskrivelse
Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis har bakgrunn i andres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne.[8] I prinsippet kan alle typer kriminalitet omfattes dersom handlingen er motivert av hat mot en av disse gruppene.[9] Mørketallene for hatkriminalitet er betydelige.[10]

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte økningen i antall saker om hatkriminalitet som positiv, blant annet fordi det antas å være betydelige mørketall på området. Samtidig ble det understreket at politiet i større grad bør initiere saker på bakgrunn av egne og allment tilgjengelige opplysninger. Videre ble det pekt på behov for kompetanseheving på området, og varslet nærmere vurderinger av innretningen på kompetansetiltakene samt av politiets behandling og initiering av saker om hatkriminalitet.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 11 prosent flere anmeldelser om hatkriminalitet enn på samme tidspunkt året før. Økningen inngår i en utvikling med flere anmeldelser over tid. Utviklingen må også ses i lys av at anmeldelsestallene påvirkes av befolkningens anmeldelsestilbøyelighet og politiets

[8] En straffbar handling vil kategoriseres som hatkriminalitet i politiets register enten ved at det straffbare forholdet rammes av straffeloven §§ 185 og 186 om hatefulle ytringer og diskriminering, eller at anmeldelser for andre forhold blir særskilt merket som hatkriminalitet i politiets saksbehandlingssystem ut fra antatt hatmotiv.

[9] Enkelte bestemmelser, som straffeloven §§ 185 og 186, regulerer direkte hvilke handlinger som rammes, mens det for øvrig kan gjelde alle straffebestemmelser dersom det foreligger et hatmotiv mot gruppene som er nevnt i straffeloven § 77.

[10] Bufdir (u.å.). *Vold og overgrep mot personer med funksjonsnedsettelse*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet; Fafo (2024). *Funksjonshemmedes erfaringer med hat, diskriminering og trakassering*.; Politiet (2025). *Hatkriminalitet i Norge – årsrapport 2024*; Statistisk sentralbyrå (2022). *Levekårsundersøkelsen 2022 – utsatthet for vold og trusler*.; HL-senteret (flere år). *Rapporter om antisemittisme og holdninger til jøder og muslimer i Norge*.

innsats for å avdekke slike forhold, og kan derfor ikke uten videre tolkes som en tilsvarende økning i den faktiske forekomsten av hatkriminalitet.

Sammenlignet med samme tidspunkt i 2025 har særlig antallet anmeldelser om hatefulle ytringer økt. Hatefulle ytringer utgjør den største enkeltgruppen, etterfulgt av fysisk vold og hensynsløs atferd og personforfølgelse. De fleste sakene synes å bygge på anmeldelser fra fornærmede. Når politiet selv anmelder forhold, er disse i hovedsak avdekket gjennom nettpatruljenes arbeid eller ved at politiet har vært til stede da lovbruddet skjedde.

Tabell 6 Utvalgte størrelser for hatkriminalitet. Per andre tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Anmeldte lovbrudd	508	503	567	617	741	830	752	834
Påtaleavgjorte saker	499	537	518	521	706	757	712	793
Oppklarte saker	218	261	214	255	272	287	276	300
Positive påtaleavgjørelser	176	164	141	163	175	182	188	223
Tiltale/tilståelsesdom	112	81	78	90	117	106	124	141
Andel positive påtaleavgjørelser	35 %	31 %	27 %	31 %	25 %	24 %	26 %	28 %
Oppklaringsprosent	47 %	54 %	47 %	53 %	42 %	42 %	43 %	43 %

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det påtaleavgjort 11 prosent flere saker enn på samme tidspunkt året før. Antallet oppklarte saker økte, mens oppklaringsprosenten var om lag uendret. Andelen positive påtaleavgjørelser økte fra 26 til 28 prosent, og den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for oppklarte saker gikk ned.

Det er fortsatt store forskjeller mellom politidistriktene i antall registrerte anmeldelser om hatkriminalitet. Oslo politidistrikt har klart flest, selv om antallet ved utgangen av andre tertial 2026 var lavere enn på samme tidspunkt året før. Flere andre politidistrikter mottar få anmeldelser og behandler få saker om hatkriminalitet. Oslo politidistrikt har over tid hatt en særlig prioritert innsats gjennom Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet.

Som omtalt i rapporteringen for første tertial har Politidirektoratet bedt politidistriktene redegjøre for arbeidet med hatkriminalitet, herunder innsatsen for selv å avdekke slike saker. Direktoratet sammenfattet redegjørelsene og ga anbefalinger om videre oppfølging i brev til riksadvokaten 3. mars 2026. Redegjørelsene tyder på at både organiseringen og innsatsen varierer mellom distriktene.

Politidistriktene uttrykker generelt usikkerhet om hatmotiv fanges opp ved registrering av sakene og blir tilstrekkelig belyst under etterforskingen. Dette innebærer risiko for at saker ikke registreres som hatkriminalitet, og at registreringspraksisen varierer mellom distriktene. Mørketallene antas å være betydelige.

Riksadvokaten arbeider med tiltak som kan bidra til at politiet i større grad avdekker hatkriminalitet, identifiserer hatmotiv ved registrering og belyser dette under etterforskingen.

Vurdering

Vurderingene fra første tertial gjør seg fortsatt gjeldende. Økningen i antall registrerte saker over tid vurderes som positiv. Det er fortsatt behov for å styrke politiets egen avdekking og initiering av saker om hatkriminalitet.

Tiltak

Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet
Status: Gjennomført
Politidirektoratet har i brev av 3. mars 2026 sammenstilt redegjørelser fra politidistriktene om deres innsats mot hatkriminalitet, samt foreslått tiltak.

Tiltak 26.06. Vurdering av behov for tiltak innen hatkriminalitet
Status: Videreføres
Riksadvokaten vil i 2026 vurdere iverksettelse av tiltak som oppfølging av Politidirektoratets brev 3. mars 2026 om innsatsen i saker som gjelder hatkriminalitet. Tiltak vil kunne bestå av kompetansehevende tiltak

og/eller nærmere undersøkelser av straffesaksbehandlingen på området.

4.6 Alvorlige seksuallovbrudd

Fenomenbeskrivelse
Dette kapittelet omhandler voldtekt, grov voldtekt og grov uaktsom voldtekt.[11] Etterforskingen er krevende, ettersom sakene gjerne mangler vitner og ofte er basert på en troverdighetsvurdering.[12] Flere undersøkelser og utredninger har pekt på at det kan være betydelige mørketall hva gjelder omfanget av alvorlige seksuallovbrudd.[13]

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte måloppnåelsen i saker om alvorlige seksuallovbrudd som utilfredsstillende, særlig som følge av utviklingen i andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent, restanser og saksbehandlingstid. Det ble understreket at varige forbedringer forutsetter stabil bemanning, målrettet kompetansebygging og tilstrekkelig etterforskings- og påtalekapasitet, og at utfordringer knyttet til turnover og rekruttering kan svekke måloppnåelsen på området. Riksadvokaten fremhevet også behovet for å følge opp og evaluere effekten av tiltak iverksatt i politidistriktene før nye nasjonale tiltak eventuelt iverksettes.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 7 prosent flere voldtektsanmeldelser enn på samme tidspunkt året før. Det er foreløpig for tidlig å vurdere om økningen har sammenheng med bestemmelsen om seksuell omgang uten samtykke i straffeloven § 291 første ledd, som trådte i kraft 1. juli 2025. Sett over en lengre periode tyder anmeldelsesutviklingen så langt ikke på at lovendringen har gitt et markert utslag i det samlede anmeldelsesnivået.

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det påtaleavgjort om lag 15 prosent flere voldtektssaker enn på samme tidspunkt året før. Andelen positive påtaleavgjørelser gikk ned med nærmere 2 prosentpoeng, til i underkant av 9 prosent, og var på det laveste nivået som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026. Oppklaringsprosenten gikk ned med vel ett prosentpoeng, til drøyt 23 prosent, og var også på det laveste nivået som er registrert på dette tidspunktet i perioden. Begge størrelsene var noe lavere enn ved utgangen av første tertial d.å.

Det har over tid vært betydelige forskjeller mellom politidistriktene hva gjelder oppklaring og andelen positive påtaleavgjørelser. Forskjellene gjør seg fortsatt gjeldende så langt i 2026.

Tabell 7 Utvalgte størrelser for alvorlige seksuallovbrudd mot voksne. Per andre tertial 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Anmeldelser	1 035	988	1 133	1 077	1 016	975	1 049	1 119	6,7 %	8,1 %
Påtaleavgj. saker	1 166	1 097	1 037	999	1 027	872	918	1 058	15,3 %	-9,3 %
Positive påtaleavgj.	13,0 %	12,6 %	12,5 %	11,4 %	10,5 %	11,7 %	10,3 %	8,7 %	-1,7 pp.	-4,3 pp.
Oppklaringsprosent	34,0 %	32,5 %	33,1 %	29,2 %	29,4 %	28,2 %	24,5 %	23,4 %	-1,1 pp.	-10,6 pp.

[11] Omfatter saker tilordnet straffelov §§ 291-294 og tilsvarende i straffelov 1902. Det innebærer at fornærmede kan være fra 14 år gammel. For seksuallovbrudd som ikke gjelder barn, kan skjerpende omstendigheter foreligge i ulike situasjoner. Dette gjelder dersom flere gjerningspersoner handler sammen, eksempelvis ved overfall begått av flere. Det omfatter også tilfeller hvor det benyttes grovt voldelige eller truende midler, eller der fornærmede påføres alvorlig skade eller livsfare. Videre regnes det som skjerpende dersom overgrepet skjer i forbindelse med frihetsberøvelse, eller dersom det dreier seg om gjentatte overgrep mot samme fornærmede. Omstendigheten vil også være skjerpende dersom fornærmede befinner seg i en særlig sårbar situasjon, for eksempel ved bevisstløshet eller sterk ruspåvirkning.

[2] NOU 2024:4 Voldtekt – et uløst samfunnsproblem; NKVTS (2023): Omfangsundersøkelsen; Politiets innbyggerundersøkelse 2024.

[12] HR-2025-458-A.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Antall domfellelser	128	119	136	88	96	64	63	125	62	-3
Frifinnelsesprosent	16,3 %	18,5 %	20,0 %	27,9 %	22,0 %	30,4 %	29,2 %	20,4 %	-8,8 pp.	4,0 pp.
Gj.snittlig SBT	209	201	138	147	164	163	184	195	10,8	-13,5
IPA3	709	487	404	500	489	528	698	822	17,8 %	15,9 %
IPA12	164	107	45	65	77	99	177	199	12,4 %	21,3 %

Ved utgangen av andre tertial 2026 var antallet saker som ikke var påtaleavgjort, og som hadde vært under etterforsking i tre måneder eller mer, nærmere 18 prosent høyere enn på samme tidspunkt året før. Antallet saker som hadde vært under etterforsking i tolv måneder eller mer, var vel 12 prosent høyere enn på samme tidspunkt i 2025. Både IPA3 og IPA12 var på det høyeste nivået som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026.

Riksadvokaten besluttet i august 2025 at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291–294 som går for domstolene i 2026, som hovedregel skal aktoreres av statsadvokatene, jf. tiltak 25.12. Ved utgangen av andre tertial 2026 var 125 personer domfelt for voldtekt, mot 63 på samme tidspunkt året før. Frifinnelsesprosenten gikk ned fra om lag 29 til 20 prosent. Ved vurderingen av utviklingen må det blant annet tas hensyn til at sammensetningen av sakene som behandles i domstolene, kan variere mellom periodene, og at sakene kan ha blitt påtaleavgjort før tiltaket ble innført. Om tiltaket har bidratt til utviklingen, og i så fall i hvilken grad, må undersøkes nærmere. Riksadvokaten vil vurdere effekten av tiltaket nærmere i forbindelse med kommende årsrapportering.

Som omtalt i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* avdekket den nasjonale kvalitetsundersøkelsen av voldtektssaker fra 2024 svakheter ved politiets behandling av slike saker, særlig knyttet til håndtering av digitale spor og bevis og kvaliteten på etterforskingsplanene. Oppfølgingsundersøkelsen i 2025 tydet på at det ikke hadde vært nevneverdige forbedringer på disse områdene. Statsadvokatembetene har i etterkant iverksatt en rekke regionale fagledelsestiltak, blant annet konkrete tilbakemeldinger i enkeltsaker, veiledere, fagdager og systematisk erfaringslæring.

Statsadvokatembetenes rapportering til riksadvokaten ved utgangen av andre tertial viser fortsatt betydelige utfordringer i behandlingen av alvorlige seksuallovbrudd. Flere embeter peker på manglende etterforskingskapasitet, svak fremdrift og mangler ved etterforskingsledelsen. Rekrutteringsutfordringer, høy turnover og mangel på erfarne etterforskere og påtalejurister svekker kontinuiteten og kompetansen i fagmiljøene.

Sør statsadvokatembeter vurderer at oppløsningen av det spesialiserte fagmiljøet i Sør-Øst politidistrikt har bidratt til den negative resultatutviklingen i voldtektssakene. Øst statsadvokatembeter viser på sin side til en bekymringsfull utvikling i saker om voldtekt av voksne og følger særskilt opp organiseringen og kapasiteten på området. Vest statsadvokatembeter peker særlig på mangler ved etterforskingsledelse, styring og fremdrift i alvorlige seksuallovbruddssaker.

Vurdering

På bakgrunn av utviklingen i sentrale resultatstørrelser, funn fra statsadvokatenes fagledelse og rapporteringene fra statsadvokatembetene og politidistriktene vurderer riksadvokaten fortsatt situasjonen på området som svært bekymringsfull. Utfordringene knyttet til kapasitet, spesialisert kompetanse, høy turnover og rekruttering vedvarer.

Riksadvokaten vurderer de lokale tiltakene som er iverksatt i politidistriktene som relevante. Det må påregnes at det tar tid før tiltakene får effekt. Som for saker om mishandling i nære relasjoner forutsetter varige forbedringer i resultatene stabil bemanning, målrettet kompetansebygging og tilstrekkelig etterforskings- og påtalekapasitet.

Tiltak

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner
Status: Gjennomført

Som en oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 har statsadvokatembetene ettergått håndteringen av digitale spor, bruk av etterforskingsplaner og sentrale aspekter ved avhør i innkomne

voldtektssaker, samt gitt konkrete tilbakemeldinger i hver sak. Tiltaket er gjennomført og embetene har avgitt rapport.

Tiltak 25.12. Aktorering i voldtektssaker
Status: Videreføres
Riksadvokaten har bestemt at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291–294 skal aktoreres av statsadvokatene. Formålet er å bruke statsadvokatenes kompetanse og erfaring i saker som ofte har et krevende bevisbilde. Tiltaket videreføres.

4.7 Alvorlige seksuallovbrudd mot barn

Fenomenbeskrivelse
Overgrep mot barn er alvorlig kriminalitet som omfattes av flere bestemmelser i straffeloven.[14] Sakstypen kjennetegnes ved at handlingene ofte begås i det lukkede rom, og at det i mange tilfeller går lang tid fra overgrepene finner sted til de anmeldes. I tillegg er de fornærmede ofte preget av skyldfølelse, skam og frykt. Dette gjør bevissituasjonen særlig krevende. Politiet er i stor grad avhengig av samarbeid med andre tjenester, som helsevesen og barnevern, for å avdekke vold og overgrep. Det er betydelige mørketall knyttet til alvorlige seksuallovbrudd mot barn, og anmeldelsesstatistikken gir ikke et fullstendig bilde av det faktiske omfanget. Av seksuallovbruddene mot barn er en vesentlig andel av overgrepene begått helt eller delvis via digitale flater. National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC) mottar informasjon fra store teknologiselskaper, og tipser norsk politi om mulige overgrep mot barn på nett. Tipsene gjelder blant annet deling av overgrepsmateriale, seksualisert kontakt mellom voksne og mindreårige, egenprodusert materiale og seksuell utpressing. Innsatsen har resultert i en stor mengde saker som styrker politiets arbeid mot alvorlige seksuallovbrudd på nettet. Norge har mottatt saker fra NCMEC i over ti år.

Direkteoverførte bestillingsovergrep (DOBO) er et økende fenomen internasjonalt og vurderes som en alvorlig utvikling innen utnyttelse av barn på nett. Fenomenet innebærer at seksuelle overgrep mot barn bestilles, filmes og livestreames til kjøpere.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte utviklingen på området som bekymringsfull, særlig som følge av nedgang i antall påtaleavgjorte saker, andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten, samt en betydelig økning i antall saker under etterforsking. Det ble fremhevet at utviklingen er særlig alvorlig for saker om overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn, og at funnene fra Det nasjonale statsadvokatembetets (NAST) nasjonale undersøkelse av NCMEC-meldinger avdekket behov for en mer ensartet håndtering. Riksadvokaten understreket videre behovet for tydelig prioritering, tilstrekkelig kapasitet og videre utvikling av kompetanse, arbeidsmetoder og nasjonale føringer på området.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 2 prosent flere anmeldelser om alvorlige seksuallovbrudd mot barn enn på samme tidspunkt året før. Antallet anmeldelser om seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år økte med 12 prosent. For de øvrige sakstypene var anmeldelsesnivået om lag uendret eller økte svakt. Sett over de siste fem årene har anmeldelsesnivået vært forholdsvis stabilt for alle fire sakstyper.

Tabell 8 Anmeldelser per andre tertial 2019–2026. Alvorlige seksuallovbrudd mot barn

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Seksuell omgang og voldtekt av barn u/14 år	455	421	657	458	501	486	415	424	2,2 %	-6,8 %
Seksuell omgang med barn 14–16 år	233	250	343	286	274	264	230	258	12,2 %	10,7 %

[14] Omtalen i dette kapittelet er avgrenset til straffeloven 2005 §§ 299-305 og tilsvarende lovbrudd i Straffeloven 1902, samt straffeloven 2005 §§ 311 og 317 og tilsvarende lovbrudd i Straffeloven 1902

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Seksuell handling og krenkende adferd, barn under 16 år	855	715	933	682	719	692	655	654	-0,2 %	-23,5 %
Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn	673	651	1 009	1 025	1 045	1 016	1 013	1 027	1,4 %	52,6 %
Totalt	2 216	2 037	2 942	2 451	2 539	2 458	2 313	2 363	2,2 %	6,6 %

Ved utgangen av andre tertial 2026 var oppklaringsprosenten lavere enn på samme tidspunkt året før for alle fire sakstyper. Nedgangen var størst for seksuell handling og krenkende atferd mot barn under 16 år, der oppklaringsprosenten gikk fra 67 til 61 prosent. Andelen positive påtaleavgjørelser gikk også ned for tre av sakstypene, mens den var uendret for seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år. For saker om overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn gikk andelen positive påtaleavgjørelser ned fra 59 til 57 prosent, mens oppklaringsprosenten falt fra 76 til 74 prosent.

Tabell 9 Andel positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent. Per andre tertial 2025 og 2026

	Positive påtaleavgj. 2025	Positive påtaleavgj. 2026	Oppklaring 2025	Oppklaring 2026
Seksuell omgang og voldtekt av barn u/14 år	34 %	28 %	65 %	63 %
Seksuell omgang med barn 14–16 år	48 %	48 %	75 %	74 %
Seksuell handling og krenkende adferd, barn under 16 år	45 %	38 %	67 %	61 %
Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn	59 %	57 %	76 %	74 %

Ved utgangen av andre tertial 2026 var antallet saker under etterforsking høyere enn på samme tidspunkt året før for samtlige sakstyper. IPA3 var mellom 11 og 16 prosent høyere, mens IPA12 var mellom 13 og 30 prosent høyere. Økningen i IPA12 var størst for seksuell omgang og voldtekt av barn under 14 år, med 30 prosent flere saker enn på samme tidspunkt året før.

Sett over en lengre periode har særlig IPA12 økt kraftig for saker om overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn. Ved utgangen av andre tertial 2026 hadde om lag 500 slike saker vært under etterforsking i tolv måneder eller mer. Dette var 24 prosent flere enn på samme tidspunkt året før og 84 prosent flere enn ved utgangen av samme tertial i 2019.

Ovennevnte utvikling bør ses i sammenheng med at antall tips fra NCMEC har økt betydelig over tid. I 2025 mottok Kripos om lag 13 100 tips om mulig seksuelt overgrepsmateriale mot barn, mot om lag 6 900 i 2019. Utviklingen har fortsatt i 2026. Ved utgangen av andre tertial d.å. hadde Kripos mottatt i overkant av 9 000 tips, nærmere 11 prosent flere enn på samme tidspunkt i 2025. Antall saker importert til behandling økte med 29 prosent, mens antall saker overført til politidistriktene økte med i overkant av fire prosent.[15]

[15] Kripos mottar først NCMEC-tipsene og foretar en utvelgelse. Tips som tas inn for videre bearbeiding hos Kripos, regnes som importert til behandling. Utvelgelsen skjer etter flere kriterier. Kripos opplyser at vanlige grunner til at tips ikke importeres, er at forholdet ikke er straffbart i Norge, eller at innholdet ligger under terskelen for hva politiet prioriterer å følge opp. For de importerte tipsene gjør Kripos videre bearbeiding. Dette omfatter blant annet prioritering/risikovurdering og nødvendige sporinger for å fastslå hvilket politidistrikt som eventuelt skal behandle tipset videre. Deretter kan tipset oversendes til politidistriktet

Tabell 10 Tips fra NCMEC – mottatt, importert til behandling og overført til politidistriktene. 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	T2 2025	T2 2026
Tips mottatt fra NCMEC*	6 868	7 039	7 850	9 920	13 612	12 663	13 115	8 176	9 044
Importert til behandling	1 928	2 549	3 644	3 957	4 512	3 141	8 945	2 344	3 031
Overført til distrikt	465	495	2 348	2 683	3 175	2 484	3 001	1 768	1 844

Som beskrevet i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* sendte Troms politidistrikt i mai 2025 et varsel til Politidirektoratet om det distriktet anså som mangelfull håndtering av NCMEC-meldinger, både lokalt og nasjonalt. På bakgrunn av varselet og funn fra en inspeksjon gjennomført av daværende Troms og Finnmark statsadvokatembeter, som avdekket flere svakheter ved håndteringen av slike meldinger, ga riksadvokaten Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) i oppdrag å undersøke den nasjonale håndteringen av NCMEC-meldinger. NAST oversendte sin rapport til riksadvokaten i mars d.å.

NASTs gjennomgang viser at samtlige politidistrikter har etablert vurderingsgrupper og rutiner for behandling av NCMEC-meldinger. Det er imidlertid betydelige forskjeller mellom distriktene i hvordan meldingene prioriteres og følges opp. Det er blant annet ulik praksis for når det opprettes straffesak, hvilke saker som håndteres i forebyggende spor, og hvordan sakene prioriteres opp mot øvrige straffesaker. Andelen meldinger som fører til opprettelse av straffesak, varierer også mellom distriktene.

NAST pekte i sin rapport på manglende kapasitet som en gjennomgående utfordring. Rapporten viste også til at praksisen for koding og prioritering av sakene kunne medføre at saker med høy risiko for alvorlige seksuallovbrudd mot barn ikke ble prioritert og fulgt opp i tilstrekkelig grad. NAST fremhevet behovet for tydeligere nasjonale føringer og en mer ensartet praksis.

Politidirektoratet og NAST har bedt politidistriktene svare på spørsmål knyttet til funnene i rapporten. NAST vil sammenfatte tilbakemeldingene i et skriv som ventes oversendt til riksadvokaten innen utgangen av 2026. Når tilbakemeldingene er gjennomgått, vil riksadvokaten sammen med Politidirektoratet og NAST vurdere den videre oppfølgingen.

Politidistriktene og statsadvokatembetene rapporterer om systematisk arbeid med håndteringen av NCMEC-meldinger og informasjon fra tjenesteleverandører. Som omtalt i rapporteringen for første tertial 2026 har flere distrikter etablert faste vurderingsgrupper med deltakelse fra etterforsking, forebygging, påtale og Statens barnehus. Det er iverksatt organisatoriske og forebyggende tiltak, blant annet restanseprosjekter, aksjonsuker, bekymringssamtaler og kompetanseheving.

Rapporteringen for andre tertial gir imidlertid inntrykk av at utfordringene som ble beskrevet i første tertial, vedvarer. Flere politidistrikter rapporterer om store restanser og begrenset etterforskingskapasitet, mens statsadvokatembetene peker på utfordringer knyttet til kapasitet, kompetanse og prioritering. Saker om direkteoverførte overgrep, internettrelaterte nettovergrep og ekstreme nettsamfunn beskrives som særlig ressurskrevende. Prioriteringen av andre alvorlige seksuallovbrudds- og voldssaker påvirker kapasiteten til å følge opp NCMEC-sakene. Enkelte statsadvokatembeter peker i tillegg på at begrenset kapasitet reduserer politiets mulighet til selv å avdekke og initiere saker om digitale seksuelle overgrep.

Vurdering

Utviklingen ved utgangen av andre tertial 2026 gir fortsatt grunn til bekymring. Oppklaringsprosenten var lavere enn på samme tidspunkt året før for alle fire utvalgte sakstyper, mens andelen positive påtaleavgjørelser gikk ned for tre av fire. For overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn har også restansesituasjonen forverret seg.

Det betydelige tilfanget av NCMEC-meldinger stiller store krav til politiets kapasitet og evne til å foreta gode og ensartede prioriteringer. Riksadvokaten peker i denne sammenheng på at utfordringene særlig synes å være knyttet til kapasiteten til å følge opp meldingene, men også til forskjeller mellom politidistriktene i rutiner og praksis for koding og prioritering. Det er behov for å sikre en mer enhetlig håndtering av meldingene.

Tiltak

Tiltak 25.13. Kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger
Status: Videreføres
Tiltaket er fortsatt under arbeid. Det nasjonale statsadvokatembetet har ferdigstilt rapport med gjennomgang av politidistriktenes rutiner for håndtering av NCMEC-meldinger. Politidirektoratet og Den høyere påtalemyndighet har på bakgrunn av funn ved gjennomgangen iverksatt undersøkelser av hvilke tiltak som kan bedre politidistriktenes håndtering av digitale seksuelle overgrep, herunder håndteringen av NCMEC-meldingene som distriktene mottar. Politidistriktene er tilskrevet med spørsmål knyttet til tekniske og taktiske behov. Sammenfatning av svar forventes innen utgangen av året, og vil bli gjennomgått sammen med Politidirektoratet.

Tiltak 26.07. Oppfølging av funn fra gjennomgang av politidistriktenes rutiner knyttet til NCMEC-meldinger.
Status: Iverksatt
Riksadvokaten vil vurdere behovet for å iverksette ytterligere tiltak som oppfølging av NASTs rapport om oppfølging av NCMEC-meldinger.

4.8 Organisert kriminalitet

Organisert kriminalitet omfatter alvorlige lovbrudd begått av grupper eller nettverk som har en viss struktur, varighet og rollefordeling. Organisert kriminalitet finnes innenfor blant annet narkotikakriminalitet, menneskehandel, arbeidslivskriminalitet og omfattende vinningskriminalitet. Organisert kriminalitet kan også begås gjennom utnyttelse av legale strukturer, for eksempel bruk av stråmenn, etablering av tilsynelatende lovlige virksomheter eller infiltrering i eksisterende bransjer. Den grenseoverskridende karakteren utfordrer både nasjonale myndigheter og internasjonalt samarbeid, og stiller særskilte krav til etterretning, koordinering og spesialisert kompetanse.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte at KN-strukturen gir et godt grunnlag for prioritering og målrettet innsats mot de kriminelle nettverkene som utgjør de alvorligste kriminalitetstruslene, og at politiets evne til å bekjempe kriminelle nettverk er vesentlig forbedret. Resultatene ble vurdert som tilfredsstillende. Samtidig ble det understreket at KN-innsatsen er et nødvendig, men ressurskrevende strategisk virkemiddel, og at det er behov for å styrke politiets samlede evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet og øvrig prioritert kriminalitet. Videre ble det fremhevet at økt stabilitet, kapasitet og kompetanse i de sentrale fagmiljøene er en forutsetning for en bærekraftig og langsiktig styrking av politiets samlede kriminalitetsbekjempelse.

Kriminalitetsutvikling og status
Fremstillingen nedenfor bygger på KN-sekretariatets rapportering for første tertial 2026 og politidistriktenes og statsadvokatembetenes rapportering om innsatsen mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet i andre tertial 2026. KN-sekretariatets rapportering omfatter 18 oppdrag innen den nasjonale KN-innsatsen og bygger på statusrapportering fra ansvarlige politidistrikter og særorgan, supplert med enkelte distrikters rapportering om egen KN-innsats.

KN-sekretariatets rapportering gir fortsatt inntrykk av høy aktivitet og bred oppslutning om den nasjonale innsatsen. Organisert kriminalitet prioriteres også lokalt, og sekretariatet beskriver styrket regionalt samarbeid og økt forståelse for å bidra til felles nasjonale prioriteringer. Flere politidistrikter har tatt ansvar for nasjonale oppgaver, og muligheten for bistand på tvers av distriktene beskrives som bedre. I flere av de prioriterte oppdragene har KN-innsatsen bidratt til økt nasjonal samhandling og bedre utnyttelse av politiets samlede kompetanse og kapasitet.

Det rapporteres om omfattende etterforskings- og etterretningsarbeid mot de prioriterte nettverkene. Innsatsen omfatter blant annet bruk av skjulte metoder, økonomisk etterforsking, hvitvaskingsspor og arbeid med å identifisere og inndra utbytte. Flere oppdrag har gitt grunnlag for nye eller tilknyttede straffesaker, og det arbeides parallelt med metodeutvikling. Store datamengder og omfattende informasjonsgrunnlag er fortsatt en utfordring i etterforskingen. KN-sekretariatet viser blant annet til utvikling av KI-baserte løsninger for å automatisere deler av arbeidet med store informasjonsmengder.

Internasjonalt samarbeid er fortsatt en sentral del av KN-innsatsen. Samtlige oppdrag har internasjonale tilknytninger, enten gjennom nettverkenes virksomhet, metodeutvikling eller behov for samarbeid med utenlandske politimyndigheter. Norge deltar blant annet i flere operative samarbeid gjennom Europol og har styrket det nordiske politisamarbeidet. KN-sekretariatet beskriver at tilstedeværelsen ved Nordic HUB i Sverige har bidratt til raskere informasjonsutveksling, tettere koordinering og bedre felles situasjonsforståelse. Organisatoriske, regulatoriske og tekniske forhold kan fortsatt begrense informasjonsdelingen og fremdriften i grenseoverskridende saker.

Betydningen av rettslig samarbeid med enkelte land fremheves fortsatt. KN-sekretariatet viser til behov for politisk og rettslig samhandling med land hvor samarbeidet er begrenset, blant annet Marokko og Iran. Slik samhandling vurderes som viktig for muligheten til å ramme sentrale bakmenn som befinner seg i utlandet. Flere tidligere rapporterte utfordringer ved det internasjonale samarbeidet gjør seg fortsatt gjeldende.

Innen fokusområdene arbeides det blant annet med kjøp og salg av vold og trusler på internett, transport- og logistikknettverk, nordiske kriminelle nettverk, kriminell økonomi og utnyttelse av offentlige systemer og ordninger. Det er produsert etterretningsrapporter innen samtlige fokusområder, og flere inngår i internasjonale samarbeid. KN-sekretariatet peker fortsatt på behov for tettere samhandling mellom etterretning og etterforsking. Flere politidistrikter har begrenset kapasitet til å bidra med etterretningsprodukter til det nasjonale bildet fordi etterretningsressursene i stor grad benyttes til å støtte lokal etterforsking.

Ressursbelastningen som tidligere er omtalt, er fortsatt fremtredende. Særlig Oslo politidistrikt og Kripos trekkes inn i en stor del av KN-aktiviteten. KN-sekretariatet peker på at dette utfordrer prioriteringen av ressurser, også mellom de nasjonale KN-oppdragene, og kan begrense kapasiteten til å identifisere og følge opp andre trusler og sammenhenger.

KN-sekretariatet peker også på flere rammebetingelser som påvirker politiets evne til effektiv bekjempelse av organiserte kriminelle nettverk. Flere av utfordringene som er omtalt i tidligere rapportering, gjør seg fortsatt gjeldende. Dette gjelder blant annet internasjonalt rettslig samarbeid, informasjonsdeling, regelverk og samhandling med andre offentlige aktører.

Statsadvokatembetenes rapportering til riksadvokaten for andre tertial 2026 gir et klart inntrykk av at KN-innsatsen medfører en betydelig ressursbelastning ved embetene. Flere embeter beskriver oppfølgingen av KN-sakene som ressurskrevende og viser til at den påvirker kapasiteten til å ivareta øvrige oppgaver og prioriterte saksområder.

Etter KN-sekretariatets rapportering for første tertial har riksadvokaten besluttet tre nye etterforskingsoppdrag i KN-innsatsen. To gjelder prioriterte kriminelle nettverk og ledes av henholdsvis Økokrim og Kripos. Det tredje ledes av Kripos og skal styrke den koordinerte innsatsen mot kjøp og salg av vold og trusler på digitale plattformer.

Politidistriktenes og statsadvokatembetenes rapportering for andre tertial d.å. gir samlet inntrykk av høy prioritering og god kvalitet i de mest alvorlige sakene. Sakene er samtidig særlig ressurskrevende og binder opp erfarent personell som ellers kunne vært benyttet på andre prioriterte kriminalitetsområder.

Vurdering
Riksadvokatens vurdering fra første tertial gjør seg fortsatt gjeldende. KN-strukturen vurderes å gi et godt grunnlag for prioritering og målrettet innsats mot de kriminelle nettverkene som utgjør de alvorligste kriminalitetstruslene. Innsatsen er imidlertid ressurskrevende, og det er fortsatt behov for å styrke politiets kapasitet til å etterforske annen alvorlig og prioritert kriminalitet.

Tiltak

Tiltak 25.14. Øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet
Status: Avsluttes
Riksadvokaten er av den oppfatning at det er behov for å øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet som ikke er omfattet av KN-satsingen. Utfordringen med turnover og rekruttering synes å være hovedårsaken, og tiltak rettet mot dette antas å være avgjørende for å lykkes. Riksadvokaten har flere tiltak som knytter seg til kapasitet og kompetanse, og det vises til tiltak under pkt. 3 som vil videreføre dette tiltaket. Herværende tiltak avsluttes.

Tiltak 25.15. Oppfølging av nasjonal satsing mot kriminelle nettverk
Status: Videreføres
Tiltakene mot organisert kriminalitet bygger videre på den nasjonale satsingen mot kriminelle nettverk, og videreføres i tråd med den nasjonale policyen.

4.9 Alvorlig økonomisk kriminalitet

Fenomenbeskrivelse
Økonomisk kriminalitet er profittmotiverte lovbrudd som ofte skjer i, eller med tilknytning til, virksomheter som fremstår som lovlige, hvilket gjør avdekking krevende. En ikke ubetydelig del av kriminaliteten begås av kriminelle nettverk, ofte med bistand fra profesjonelle tilretteleggere og innsidere. Kriminelle aktører tjener årlig store summer, som hvitvaskes gjennom kombinasjoner av legale finanssystemer og illegale pengestrømmer. Midlene brukes både privat og til å finansiere ny kriminalitet. Utviklingen av kryptovaluta har gitt nye muligheter for anonymisering av transaksjoner, og konvertering av kontanter til kryptovaluta antas å bli en sentral metode for hvitvasking fremover. Bedragerier, inkludert grove bedragerier, er omtalt i kapittel 5.2, og omtales derfor ikke nærmere her.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte at innsatsen og resultatoppnåelsen innen alvorlig økonomisk kriminalitet samlet sett er styrket sammenlignet med situasjonen for få år siden. Samtidig ble det understreket at utviklingen innen grov hvitvasking og annen profittmotivert økonomisk kriminalitet stiller økende krav til spesialisert kompetanse, teknologisk kapasitet og evne til å følge pengestrømmer. Videre ble det pekt på et betydelig forbedringspotensial knyttet til avdekking og egeninitiering av saker, samt vedvarende utfordringer knyttet til kapasitet, turnover, rekruttering og spesialisert kompetanse. Riksadvokaten fremhevet også behovet for fortsatt oppmerksomhet om etterforsking av pengesporet, integrering av inndragningsperspektivet i etterforskingen og påtalebehandlingen, samt videre fagledelse, kompetansebygging og utvikling av tekniske løsninger på området.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var antallet anmeldelser om alvorlig økonomisk kriminalitet lavere enn på samme tidspunkt året før. Det samme gjaldt antallet påtaleavgjorte saker. Til tross for nedgangen fra 2025 var både antallet anmeldelser og påtaleavgjorte saker på et forholdsvis normalt nivå sammenlignet med samme tidspunkt i perioden 2019–2026.

Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten var også lavere enn på samme tidspunkt året før, men lå innenfor variasjonen i perioden 2019–2026. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økte både for oppklarte saker og for alle saker samlet. For oppklarte saker var saksbehandlingstiden på det høyeste nivået som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026.

Alvorlig økonomisk kriminalitet, slik det her er definert, omfatter de grovere tilfellene av hvitvasking, korrupsjon og påvirkningshandel, kreditorrelaterte lovbrudd, regnskapsovertredelser, skatte- og avgiftsrelaterte lovbrudd, økonomisk utroskap og andre grove økonomilovbrudd som heleri og underslag. Utfallet av større sakskomplekser og endringer i sakssammensetningen kan gi betydelige utslag i statistikken fra år til år, særlig når tallene brytes ned på underkategorier. Årlige endringer må derfor tolkes med en viss varsomhet.

Tabell 11 Utvalgte størrelser for alvorlig økonomisk kriminalitet

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Anmeldelser	405	521	514	428	509	682	712	553	−22 %	37 %
Påtaleavgj. saker	523	605	465	469	611	646	811	667	−18 %	28 %
Positive påtaleavgj.	57 %	63 %	73 %	70 %	63 %	54 %	71 %	62 %	−9 pp.	+4 pp.
Oppklaringsprosent	67 %	72 %	76 %	74 %	73 %	63 %	78 %	73 %	−5 pp.	+6 pp.
GJ. SBT, oppklarte saker	288	284	296	337	333	263	264	407	143	119
GJ. SBT, alle saker	339	310	307	342	365	275	322	392	69	53

Sammenlignet med samme tidspunkt i 2025 var det ved utgangen av andre tertial 2026 vesentlig færre anmeldelser om skatte- og avgiftsrelaterte lovbrudd. Disse lovbruddene har over flere år utgjort en betydelig andel av anmeldelsene innen alvorlig økonomisk kriminalitet, og nedgangen bidrar i stor grad til reduksjonen i det samlede antallet anmeldelser. Også andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten for skatte- og avgiftsrelaterte lovbrudd var lavere enn på samme tidspunkt året før.

Som tidligere rapportert i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* fremstår hvitvasking i økende grad som en profesjonalisert og spesialisert del av den organiserte kriminaliteten. Egne aktører og nettverk tilbyr tjenester knyttet til håndtering og skjuling av utbytte fra kriminalitet på vegne av andre kriminelle miljøer. Virksomheten omfatter blant annet veksling av kontanter og kryptovaluta, transport av kontanter og overføringer gjennom uformelle betalingssystemer. Når slike tjenester tilbys systematisk og organisert, omtales det gjerne som *underground banking*.

Etter en økning i antallet anmeldelser om grov hvitvasking de foregående årene, var det færre anmeldelser ved utgangen av andre tertial 2026 enn på samme tidspunkt året før. Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten var om lag på samme nivå som i 2025.

Det antas å være betydelige mørketall innen grov økonomisk kriminalitet, og den registrerte kriminaliteten gir ikke et fullstendig bilde av det reelle kriminalitetsomfanget. Antallet anmeldelser står i et tydelig misforhold til mengden mistenkelige forhold som rapporteres gjennom ulike ordninger. Både Økokrim og politidistriktene har over tid hatt begrenset kapasitet til selv å avdekke og initiere saker.

Rapporteringen fra politidistriktene og statsadvokatembetene ved utgangen av andre tertial bekrefter i hovedsak bildet fra første tertial. Innsatsen mot økonomisk kriminalitet synes flere steder å være styrket gjennom videreutvikling av spesialiserte fagmiljøer, økt bruk av etterretning og tettere samarbeid med Økokrim og andre offentlige og private aktører. Det beskrives økt oppmerksomhet om pengespor, profesjonelle tilretteleggere, kryptovaluta, hvitvasking og økonomiske strukturer rundt kriminelle nettverk.

Arbeidet med inndragning synes også å ha blitt mer systematisk. Det er blant annet etablert eller styrket funksjoner for inndragningsjurister og inndragningsspesialister, utviklet lokale rutiner og etablert tettere samarbeid med Økokrim gjennom inndragningsløftet. Flere statsadvokatembeter viser til at inndragning i større grad inngår som en integrert del av etterforskingen.

Utfordringene som ble beskrevet etter første tertial, gjør seg fortsatt gjeldende. Kapasitet, turnover, rekruttering og tilgang på spesialisert kompetanse trekkes frem som sentrale utfordringer. KN-satsingen legger beslag på betydelige deler av spesialistmiljøene, særlig innen økonomisk etterforsking, analyse, kryptospor og inndragning. Store og langvarige saker begrenser flere steder kapasiteten til å initiere nye saker og følge opp øvrige anmeldelser.

Statsadvokatembetenes rapportering viser at kapasitet og tilgang på spesialisert kompetanse fortsatt begrenser innsatsen mot alvorlig økonomisk kriminalitet. Enkelte embeter peker særlig på behovet for å styrke etterforskingen, herunder arbeidet med å følge pengestrømmer og sikre utbytte for inndragning. Det pekes også på behovet for å sikre tilstrekkelig kompetanse og kontinuitet i fagmiljøene som behandler de mest komplekse økonomisakene.

Vurdering

Resultatbildet for alvorlig økonomisk kriminalitet ved utgangen av andre tertial 2026 fremstår samlet sett som forholdsvis stabilt. Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser er på et akseptabelt nivå sammenlignet tidligere år.

De registrerte sakene gir imidlertid ikke et dekkende bilde av kriminalitetsomfanget. Det antas å være betydelige mørketall, samtidig som begrenset kapasitet reduserer politiets mulighet til selv å avdekke og initiere saker. Riksadvokaten vurderer dette som en vesentlig utfordring i bekjempelsen av alvorlig økonomisk kriminalitet.

Vurderingene fra forrige rapportering om behovet for spesialisert kompetanse, teknologisk kapasitet, økt avdekking og initiering av saker samt oppmerksomhet om pengesporet og inndragning gjør seg fortsatt gjeldende.

4.10 Alvorlig miljøkriminalitet

Fenomenbeskrivelse
Miljøkriminalitet omfatter blant annet ulovlig avfallshåndtering, forurensning og natur- og fiskerikriminalitet. Kriminaliteten er ofte lokalt forankret, men har også grensekryssende og organisert karakter. Den mest alvorlige miljøkriminaliteten kjennetegnes ved systematiske og profittmotiverte lovbrudd som påfører omfattende skade på liv, helse, naturressurser og økosystemer. Slike saker har ofte stor samfunnsmessig betydning, berører flere sektorer og krever samordnet innsats på tvers av myndigheter og landegrenser. Kriminaliteten skjer ofte i randsonen av legal virksomhet, og er vanskelig å oppdage.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte utviklingen i resultatene for natur- og miljølovbrudd som isolert sett positiv, samtidig som det ble understreket at dagens statistikkgrunnlag, kodeverk og registreringspraksis gjør det vanskelig å identifisere og følge utviklingen i alvorlig miljøkriminalitet. Det ble videre fremhevet at resultatene fra saksgjennomgangen av saker om alvorlig miljøkriminalitet og Økokrims spørreundersøkelse vil være sentrale i det videre arbeidet med å styrke straffesaksbehandlingen på området.

Kriminalitetsutvikling og status
Dagens registreringspraksis i politiet gjør det vanskelig å identifisere alvorlige miljøkriminalitetssaker gjennom statistikkgruppene i politiets systemer. Statistikkgruppene for alvorlig miljøkriminalitet fanger ikke i tilstrekkelig grad opp saker som etter handlingens karakter, skadepotensial eller skadeomfang må anses som alvorlige. Statistikken gir derfor ikke et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere utviklingen i alvorlig miljøkriminalitet isolert.

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 11 prosent færre anmeldelser om natur- og miljølovbrudd enn på samme tidspunkt året før, en nedgang fra om lag 1 840 til 1 640 anmeldelser. Som i foregående år gjaldt de fleste anmeldelsene naturvernlovbrudd, fiskeri-, akvakultur- og havressurslovbrudd, dyrevelferdslovbrudd samt forurensnings- og avfallsrelaterte lovbrudd. Disse kategoriene utgjorde nærmere 85 prosent av anmeldelsene ved utgangen av andre tertial 2026.

Tabell 12 Utvalgte størrelser for miljøkriminalitet. Per andre tertial 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
Anmeldelser	1 758	1 996	2 508	2 233	1 988	1 784	1 841	1 639	-11,0 %
Påtaleavgjorte saker	1 611	1 894	2 387	2 047	2 074	1 755	1 778	1 714	-3,6 %
Andel post. påtaleavgj.	44,4 %	47,7 %	44,5 %	34,5 %	40,5 %	41,3 %	37,1 %	46,6 %	9,5 %
Oppklaringsprosent	56,7 %	59,6 %	55,6 %	45,0 %	50,8 %	50,9 %	47,1 %	50,5 %	3,5 %
GJ. SBT, oppklarte saker	147	140	104	135	126	120	120	136,9	16,9
GJ. SBT, alle saker	128	115	87	92	94	92	84	108,1	24,1

Både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten var høyere ved utgangen av andre tertial 2026 enn på samme tidspunkt året før. Økningen var størst for andelen positive påtaleavgjørelser, som var på det høyeste nivået siden 2020. Oppklaringsprosenten var fortsatt lavere enn i 2019 og 2020. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økte både for oppklarte saker og for alle saker samlet, men var fortsatt lavere enn ved utgangen av andre tertial 2019.

I siste halvdel av 2025 gjennomførte Økokrim, i samråd med riksadvokaten, en nasjonal undersøkelse av politiets håndtering av alvorlig miljøkriminalitet. Bakgrunnen var blant annet behovet for økt kunnskap om hvordan slike saker prioriteres, registreres og etterforskes i politidistriktene, samt indikasjoner på at alvorlige miljøkriminalitetssaker i for liten grad ble identifisert og fulgt opp. Rapporten er i ferd med å ferdigstilles og bygger på en gjennomgang av påtaleavgjorte saker fra 2025 og opplysninger innhentet fra politidistriktene, tilsynsmyndigheter og andre relevante aktører.

Undersøkelsen har avdekket gjennomgående svakheter ved politiets håndtering av alvorlig miljøkriminalitet. Funnene gjelder flere deler av straffesaksbehandlingen, fra registrering og vurdering av anmeldelser til prioritering, etterforsking, bevissikring og etterforskingsledelse. Politiets innsats fremstår i stor grad som

reaktiv og basert på innkomne anmeldelser, fremfor kunnskapsbasert og målrettet mot de mest alvorlige sakene og aktørene. Kun en svært begrenset andel av de gjennomgåtte sakene var egeninitierte.

Undersøkelsen avdekket også svakheter ved kodeverk og registreringspraksis som gjør det krevende å identifisere og prioritere alvorlige miljøkriminalitetssaker. Mange saker var kodet på en måte som i liten grad synliggjorde alvorlighetsgraden, og det ble avdekket betydelig feilkoding. Dette kan ha betydning for prioritering, ressurssetting og den løpende styringen av porteføljen.

I en betydelig andel av sakene som ble vurdert å gjelde alvorlig miljøkriminalitet, ble det ikke iverksatt etterforsking. Flere henleggelser ble vurdert å være i strid med riksadvokatens føringer. Undersøkelsen avdekket også svakheter i samhandlingen mellom politiet og tilsynsmyndighetene og mangelfull notoritet og begrunnelse ved henleggelser som innebærer tilbakeføring til forvaltningen.

Det ble videre avdekket betydelige mangler ved bevissikringen og etterforskingen. Sporsikring på åsted og sikring av digitale spor ble i liten grad gjennomført, også i saker hvor dette ble vurdert som nødvendig. Dette vurderes som særlig alvorlig fordi slike bevis ofte er avgjørende for oppklaring og bevisføring i miljøkriminalitetssaker. Etterforskingsledelsen fremsto også flere steder som mangelfull, blant annet som følge av begrenset bruk av etterforskingsplaner og manglende dokumentert samhandling mellom politifaglig og påtalefaglig etterforskingsleder.

Rapporten peker samlet på strukturelle utfordringer knyttet til prioritering, kapasitet, kompetanse, organisering og etterretning på miljøkriminalitetsområdet. Det anbefales en rekke tiltak, blant annet bedre styringsverktøy og kodeverk, økt satsing på egeninitierte saker og etterretning, styrket samarbeid med tilsynsmyndighetene og Økokrim og økt kompetanse innen bevissikring, etterforsking og etterforskingsledelse.

Vurdering
Utviklingen i oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser for natur- og miljølovbrudd ved utgangen av andre tertial 2026 er isolert sett positiv. Saksbehandlingstiden har imidlertid økt, og begrensningene i statistikkgrunnlaget gjør at resultatutviklingen må tolkes med varsomhet.

Funnene fra Økokrims nasjonale undersøkelse gir imidlertid etter riksadvokatens vurdering grunn til betydelig bekymring. Undersøkelsen viser gjennomgående svakheter i politiets håndtering av alvorlig miljøkriminalitet, blant annet knyttet til registrering, prioritering, etterforsking, bevissikring og etterforskingsledelse. Det er særlig alvorlig at det i en betydelig andel av sakene ikke ble iverksatt etterforsking, og at flere henleggelser ble vurdert å være i strid med riksadvokatens føringer. Funnene viser et klart behov for å styrke politiets evne til å identifisere, prioritere og etterforske de mest alvorlige miljøkriminalitetssakene.

Tiltak

Tiltak 25.16. Økning av andelen egeninitierte saker innen miljøkriminalitet
Status: Videreføres
Riksadvokaten vil vurdere behovet for å iverksette særskilte tiltak som følge av funn i miljøundersøkelsen, herunder for å øke andelen egeninitierte saker.

4.11 Alvorlige trafikklovbrudd

Fenomenbeskrivelse
Alvorlige trafikklovbrudd omfatter blant annet dødsulykker, ulykker med betydelig personskade og særlig risikofylt trafikkatferd. Dette gjelder grovere fartsovertredelser der hastigheten i seg selv representerer en betydelig fare, samt kjøring i ruspåvirket tilstand som gir grunnlag for fengselsstraff. Ifølge Statens vegvesen var høy fart og rus en medvirkende faktor i henholdsvis hver tredje og hver fjerde (29 %) dødsulykke i 2024.[16] Politiet har de senere år avdekket miljøer med svært risikosøkende kjøreatferd, inkludert organisert høyhastighetskjøring som dokumenteres og deles blant annet via sosiale media. Slik trafikkadferd innebærer betydelig fare for både deltakere og publikum, og utfordrer tradisjonelle sanksjonsregimer.

[16] Statens vegvesen – Ulykkesanalysegruppenes rapportering for 2024

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Etterforskingen ble vurdert som adekvat, og resultatene som gode og stabile.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av august 2026 hadde 83 personer omkommet i trafikken, mot 74 på samme tidspunkt året før. Antallet omkomne var det høyeste som er registrert på dette tidspunktet siden 2022. Antallet hardt skadde har utviklet seg i motsatt retning. Ved utgangen av juli 2026 var 291 personer registrert som hardt skadde, mot 377 på samme tidspunkt i 2025. Dette tilsvarer en nedgang på 23 prosent og var det laveste antallet hardt skadde som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026.

Tabell 13 Utvalgte størrelser for alvorlige trafikklovbrudd. Per andre tertial 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Anmeldelser	16 353	17 674	16 651	17 820	17 556	17 527	18 153	18 578
Påtaleavgjorte saker	15 884	17 559	16 001	16 362	17 640	16 687	17 127	18 506
Positive påtaleavgjørelser	12 229	13 973	12 815	12 755	13 596	13 251	13 771	15 392
Andel positive påtaleavgjørelser	77 %	80 %	80 %	78 %	77 %	79 %	80 %	83 %
Oppklaringsprosent	84 %	86 %	88 %	87 %	86 %	87 %	87 %	90 %
GJ. SBT, alle saker	75	72	67	73	70	59	61	62
GJ. SBT, oppklarte saker	73	70	66	67	69	58	60	60

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 2 prosent flere anmeldelser om alvorlige trafikklovbrudd enn på samme tidspunkt året før, mens antallet påtaleavgjorte saker økte med om lag 8 prosent. Antallet anmeldelser har variert forholdsvis lite siden 2020, mens andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten i 2026 var på sitt høyeste nivå i perioden 2019–2026, med henholdsvis 83 og 90 prosent. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var om lag uendret fra året før og betydelig lavere enn i første del av perioden.

Vurdering
Etterforskingen vurderes inntil videre som adekvat, og resultatene som gode og stabile, i tråd med vurderingen fra forrige rapportering.

Tiltak
Riksadvokaten vurderer at det ikke er behov for å iverksette særskilte tiltak i straffesaksbehandlingen hva gjelder alvorlige trafikklovbrudd.

5 Områder hvor innsatsen skal styrkes[17]

5.1 Saker med fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse

Fenomenbeskrivelse
Saker hvor det foreligger fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse kjennetegnes av at det vurderes å være risiko for at gjerningspersonen kan begå nye alvorlige handlinger mot fornærmede eller andre. Sakene kan være kodet som mishandling i nær relasjon, men også som overtredelser av andre straffebud som eksempelvis vold, trusler, hensynsløs atferd, skadeverk eller brudd på besøksforbud.

I disse sakene skal innsatsen særlig innrettes med tanke på å redusere faren for nye lovbrudd som truer liv og helse. Det er sentralt at risikopotensialet identifiseres så tidlig som mulig og følges raskt og målrettet opp med vurderinger av og eventuelt iverksettelse av beskyttelsestiltak. Aktuelle beskyttelsestiltak kan være besøksforbud og oppholdsforbud med eller uten omvendt voldsalarm og varetektsfengsling. Andre beskyttelsestiltak enn dette kan være aktuelle, også i samarbeid med eksterne aktører.

Håndteringen av slike saker stiller høye krav til politi- og påtalemyndighet, fordi blant annet tidselementet er sentralt og fordi risikoen for ny kriminalitet kan endre seg raskt og forutsette kontinuerlig oppfølging og informasjonsdeling med eksterne aktører. Risikofaktorene kan være sammensatte og knytte seg til psykisk sykdom, rus, lovbruddshistorikk, relasjon til fornærmede, radikalisering eller tilknytning til kriminelle nettverk. Svakheter ved registrering, systemstøtte eller samhandling kan medføre at høyrisikosaker ikke identifiseres eller prioriteres tilstrekkelig tidlig.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte det som positivt at kontakt- og besøksforbud i økende grad benyttes som beskyttelses- og risikoreduserende tiltak, og at politiet flere steder har styrket arbeidet med identifisering og oppfølging av høyrisikosaker. Samtidig ble det understreket at det vedvarende høye antallet anmeldelser for brudd på kontakt- og besøksforbud tilsier behov for styrket oppfølging av slike saker. Videre ble det pekt på manglende kunnskap om politidistriktenes håndtering av risiko på tvers av kriminalitetsområder, samt behov for bedre systemløsninger og styringsdata for å understøtte identifisering, prioritering og oppfølging av høyrisikosaker.

Kriminalitetsutvikling og status
Riksadvokaten har undersøkt om registrerte vold- og trusselhendelser gjelder gjentatte straffbare handlinger fra samme gjerningsperson mot samme fornærmede. Analysene omfatter perioden 2019–2025 og bygger på kobling av opplysninger om gjerningsperson, fornærmet og straffesak. Formålet har vært å undersøke om gjentatte hendelser innenfor samme gjerningsperson–fornærmet-relasjon utgjør en økende del av den registrerte kriminaliteten som knytter seg til trusler og vold.

Resultatene fra analysene viser at gjentatte hendelser utgjør en ikke ubetydelig del av sakene. Med gjentatt hendelse menes her at samme gjerningsperson tidligere er registrert med vold eller trusler mot samme fornærmede. Andelen slike hendelser økte fra 6,2 prosent i 2020 til 7,6 prosent i 2021 og 7,7 prosent i 2022. I 2023 og 2024 var andelen henholdsvis 8,3 og 8,2 prosent. Antallet unike gjerningsperson–fornærmet-par med en gjentatt hendelse økte fra litt under 650 i 2020 til nærmere 1 000 i 2024. Dette tilsvarer en økning på mer enn 50 prosent.

Økningen i gjentatte hendelser er sterkere enn den generelle veksten i registrerte voldslovbrudd. Fra 2020 til 2024 økte antallet anmeldelser i voldskriminalitet med om lag 15 prosent. For kroppskrenkelser og grove kroppskrenkelser og kroppsskader var økningen om lag 20 prosent. Til sammenligning økte antallet identifiserte gjerningsperson–fornærmet-par med gjentatte vold- eller trusselhendelser som tidligere nevnt med mer enn 50 prosent. Gjentatte hendelser mot samme fornærmede utgjør en større del av de registrerte vold- og trusselhendelsene enn tidligere.

[17] Riksadvokaten prioriteringsrundskriv for 2026, rundskriv nr. 1/2026

Utviklingen innebærer ikke nødvendigvis at risikoen for gjentakelse har økt tilsvarende. For å undersøke dette er det også sett på gjerningsperson–fornærmet-par der den første vold- eller trusselhendelsen mellom personene fant sted i det enkelte år, og hvor stor andel som hadde en ny slik hendelse innen ett år. Resultatene fra analysene viser at denne andelen har vært forholdsvis stabil. Blant par der den første vold- eller trusselhendelsen fant sted i 2019, var andelen 3,8 prosent. I de påfølgende årene har andelen variert mellom 3,7 og 4,1 prosent, og var 4,0 prosent for par med første hendelse i 2024.

Resultatene viser dermed to noe ulike utviklingstrekk. På den ene siden har det vært en klar økning i andelen registrerte vold- og trusselhendelser som gjelder en gjerningsperson som tidligere er registrert med vold eller trusler mot samme fornærmede. På den andre siden gir resultatene ikke holdepunkter for at nye gjerningsperson–fornærmet-relasjoner oftere enn tidligere etterfølges av en ny hendelse innen ett år. Utviklingen synes derfor i større grad å være kjennetegnet ved at allerede gjentatte relasjoner utgjør en større del av de registrerte vold- og trusselhendelsene, enn at nye relasjoner oftere enn tidligere utvikler seg til gjentatte hendelser.[18]

Selv om resultatene ikke gir holdepunkter for at nye relasjoner oftere utvikler seg til gjentakelse, viser de at hendelser hvor samme fornærmede tidligere er utsatt av samme gjerningsperson, utgjør en økende andel av de registrerte vold- og trusselhendelsene. Dette aktualiserer spørsmålet om hvor tidlig risikoen for gjentakelse identifiseres, og hvordan tidligere saker mellom de samme personene inngår i vurderingen og oppfølgingen av nye anmeldelser.

Tabell 13 Kontakt og besøksforbud per andre tertial. 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ilagte kontakt- og besøksforbud	6 402	6 446	7 046	7 238	8 401	10 523	11 445	11 431
Unike personer ilagt kontakt- og besøksforbud	3 875	4 029	4 357	4 333	4 849	5 948	6 299	6 229
Gjennomsnittlig varighet, dager	180	176	189	170	157	162	150	147
Anmeldte brudd på kontakt- og besøksforbud	1 493	1 780	1 988	2 238	2 250	2 871	3 361	3 119

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 11 400 ilagte kontakt- og besøksforbud, om lag det samme som på samme tidspunkt året før. Antallet har imidlertid økt betydelig over tid. Ved utgangen av andre tertial 2019 var det registrert om lag 6 400 forbud, slik at nivået i 2026 er nærmere 80 prosent høyere enn i 2019.

Antallet unike personer som var ilagt kontakt- eller besøksforbud, var om lag 6 200 ved utgangen av andre tertial 2026, også om lag på samme nivå som året før. Til sammenligning var antallet om lag 3 900 på samme tidspunkt i 2019. Antallet personer som ilegges slike forbud har dermed økt med om lag 60 prosent siden 2019. Antallet ilagte forbud har økt mer enn antallet personer som ilegges forbud. Tallene må ses i lys av at én person kan ilegges forbud mot flere personer, og at forlengelser av et eksisterende forbud registreres som nye forbud.

[18] Resultatene fra analysene gir ikke grunnlag for å fastslå hvorfor gjentatte relasjoner utgjør en større andel av de registrerte hendelsene. Utviklingen kan blant annet påvirkes av hvor mange hendelser som anmeldes og registreres, hvor lenge gjentakelsen pågår, og hvordan sakene fanges opp i politiets systemer. Analysene omfatter dessuten bare hendelser som er registrert av politiet, og gir ikke informasjon om vold eller trusler som ikke anmeldes. Resultatene bør derfor ikke forstås som et mål på den samlede forekomsten av gjentatt vold og trusler i befolkningen.

Det er også enkelte metodiske begrensninger ved sammenligningen over tid. For 2019 kan det ikke fastslås om en gjerningsperson tidligere har vært registrert med vold eller trusler mot samme fornærmede før analyseperiodens begynnelse. Tallene for dette året er derfor ikke egnet som utgangspunkt for trendanalysen. Tallene for 2025 er på sin side ikke fullt sammenlignbare med tidligere år, fordi ikke alle forhold begått i 2025 vil være ferdig behandlet og tilgjengelige i datagrunnlaget. Utviklingen fra 2020 til 2024 gir derfor det mest robuste grunnlaget for å vurdere endringer over tid.

Gjennomsnittlig varighet på forbudene var om lag 150 dager ved utgangen av andre tertial 2026, om lag på samme nivå som året før. Varigheten har gått ned over tid, fra om lag 180 dager på samme tidspunkt i 2019.

Det har også vært en betydelig økning i anmeldte brudd på kontakt- og besøksforbud over tid. Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 3 100 anmeldte brudd, mot om lag 3 400 på samme tidspunkt året før. Antallet gikk dermed noe ned sammenlignet med 2025, men var fortsatt mer enn dobbelt så høyt som ved utgangen av andre tertial 2019, da det var registrert om lag 1 500 brudd.

Vurdering
Resultatene fra analysen av gjentatt vold og trusler, sammenholdt med utviklingen i kontakt- og besøksforbud og brudd på slike forbud, understreker etter riksadvokatens vurdering behovet for fortsatt særlig oppmerksomhet om personer og relasjoner hvor det foreligger risiko for nye alvorlige hendelser. Det fortsatt høye antallet anmeldelser for brudd på kontakt- og besøksforbud tilsier at politiet må ha særlig oppmerksomhet om oppfølging av brudd og fortløpende vurdere behovet for ytterligere beskyttelsestiltak.

Politiet må se tidligere hendelser mellom gjerningsperson og fornærmede i sammenheng med nye anmeldelser, slik at risikoen for gjentakelse identifiseres så tidlig som mulig og møtes med adekvate tiltak. Dagens datasystemer legger i begrenset grad til rette for dette, og gjør det vanskeligere å avdekke gjentakelsesmønstre og foreta helhetlige og fortløpende risikovurderinger. Riksadvokaten anbefaler at Politidirektoratet følger opp at politiet får nødvendig systemstøtte.

5.2 Kriminalitet rettet mot datasystemer

Fenomenbeskrivelse
Kriminalitet rettet mot datasystemer omtales gjerne som cyberrettet kriminalitet, og består i hovedsak av digitalt innbrudd og tyveri, digitalt skadeverk, kapring av datasystemer og digital overvåkning. Kriminalitetsformen er i kontinuerlig utvikling og preges av lav terskel for gjennomføring, global rekkevidde og høy grad av anonymitet for gjerningspersonene. Etterforsking av cyberkriminalitet fordrer spesialisert kompetanse, tekniske ressurser og i mange tilfeller internasjonalt samarbeid. Bevisbildet er i hovedsak digitalt, ofte fragmentert og lett å manipulere eller slette.

Det har de senere årene vært en økning i cyberkriminalitet.[19] Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har eksempelvis dokumentert en markant vekst i tjenestenektangrep,[20] med en seksdobling i registrerte hendelser fra sommeren 2022 til 2025 sammenlignet med de tre foregående årene samlet sett. Telenor melder om at de i 2025 har gjort 2,1 milliarder blokkeringer knyttet til digital kriminalitet.[21] Den raske utviklingen innen kunstig intelligens antas å kunne forsterke denne trenden, ettersom teknologien gjør det mulig å automatisere dataangrep og dermed senke terskelen for gjennomføring. Til tross for dette er antallet registrerte saker hos politiet lavt, og antall anmeldelser gjenspeiler ikke den faktiske kriminalitetsutviklingen.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Kriminalitet i det digitale rom ble vurdert som et fortsatt utfordrende område for politiet og påtalemyndigheten, med behov for styrket kapasitet, kompetanse, teknologisk understøttelse og robuste fagmiljøer i politidistriktene. Samtidig ble det fremhevet at flere politidistrikter har styrket innsatsen på området, og at pilotprosjektet ledet av Kripos kan bidra til bedre samhandling, mer hensiktsmessig arbeidsdeling og en mer samlet håndtering av saker. Riksadvokaten understreket videre at den økende digitaliseringen av kriminaliteten forutsetter fortsatt oppbygging av kompetanse, både innen etterforsking av cyberrettet kriminalitet og håndtering av digitale spor i straffesaker generelt.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 730 anmeldelser om kriminalitet rettet mot datasystemer, mot 226 på samme tidspunkt året før. Den kraftige økningen skyldes i hovedsak et større

[19] Kripos. Cyberkriminalitet 2025

[20] Et tjenestenektangrep (ofte kalt DDoS – Distributed Denial of Service) er når en stor mengde trafikk sendes mot en digital tjeneste eller server med det formål å overbelaste systemet, slik at det blir svært tregt eller utilgjengelig for brukere.

[21] Telenor. Sikkerhetspuls, årsrapport 2025

sakskompleks i Trøndelag politidistrikt. Holdes dette utenfor, var antallet anmeldelser om lag på samme nivå som året før.

Nevnte sakskompleks ble oppklart og resulterte i et stort antall positive påtaleavgjørelser. Dette har stor betydning for den samlede oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser, som ved utgangen av andre tertial 2026 var henholdsvis 74 og 65 prosent. Uten sakskomplekset var de tilsvarende andelene om lag 7 og 2 prosent.

Tabell 14 Utvalgte størrelser for kriminalitet rettet mot datasystemer. Per andre tertial 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Anmeldelser	325	243	206	231	263	199	226	730
Påtaleavgjorte saker	304	273	222	232	273	188	191	744
Positive påtaleavgjørelser	16 %	4 %	17 %	2 %	4 %	3 %	6 %	65 %
Oppklaringsprosent	21 %	7 %	24 %	5 %	37 %	6 %	10 %	74 %
GJ. SBT, alle saker	67	70	119	46	53	42	59	35
GJ. SBT, oppklarte saker	224	212	478	264	53	197	274	37

Som omtalt i tidligere versjoner av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* har riksadvokaten, i samarbeid med Det nasjonale statsadvokatembetet, gjennomført en undersøkelse av politiets innsats mot cyberrettet kriminalitet. Undersøkelsen avdekket flere alvorlige mangler i etterforskingen og viste at innsatsen på området ikke var i tråd med riksadvokatens prioriteringer og føringer. Flere alvorlige saker ble ikke gjenstand for reell etterforsking, blant annet saker om datainnbrudd mot samfunnskritiske virksomheter, og det ble avdekket manglende kompetanse knyttet til håndtering av digitale spor.

I rapporten ble det blant annet anbefalt målrettet oppfølging av henleggelser og økt bruk av konsultasjon med Kripos ved mangel på spesialistkompetanse. Videre ble det anbefalt at Politidirektoratet åpnet for digitale anmeldelser av kriminalitet rettet mot datasystemer. På lengre sikt ble det fremhevet behov for systematisk kompetanseheving, utvikling av bedre teknologiske verktøy og etablering av styringsindikatorer for oppfølging av resultater på straffesaksfeltet.

Som omtalt i rapporteringen for første tertial har Politidirektoratet igangsatt et pilotprosjekt for bekjempelse av cyberrettet kriminalitet, ledet av Kripos. Formålet er å teste samhandlingen mellom særorgan og politidistrikter, samt avklare en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom generalist-, spesialist- og spisskompetansenivåene. Som del av prosjektet følger Kripos opp sakene innenfor kriminalitetsområdet, blant annet ved å berike anmeldelser, analysere opplysninger i straffesakene og identifisere saker som bør ses i sammenheng og etterforskes samlet. Riksadvokaten har i denne forbindelse gitt Kripos fullmakt frem til utløpet av 2026 til å samle saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret i tilfeller der samlet etterforsking vurderes som hensiktsmessig.

Ved utgangen av første tertial ble det på bakgrunn av erfaringene fra pilotprosjektet identifisert flere utfordringer ved politiets håndtering av cyberkriminalitet. Det var blant annet uklarheter knyttet til hvordan anmeldelser fra virksomheter ble håndtert og fanget opp i politiets systemer, og det ble avdekket at mange saker ble feilkodet i initialfasen, med risiko for at relevante saker ikke ble identifisert for videre oppfølging.

Videre ble det identifisert behov for tettere samhandling mellom Kripos og politidistriktene i det operative saksarbeidet og sterkere involvering av påtalemyndigheten. Det ble også vurdert som viktig å styrke kompetansen innen digitalt politiarbeid og samarbeidet med fagmiljøer som bistår virksomheter med å håndtere digitale sikkerhetshendelser. Slike miljøer kan ha informasjon om datainnbrudd og andre cyberhendelser som ikke anmeldes til politiet.

Flere av utfordringene er fulgt opp i andre tertial. Kripos og Politiets IT-tjeneste har implementert en ny løsning for elektronisk anmeldelse av cyberrettet kriminalitet, som forventes å øke anmeldelsestilbøyeligheten blant virksomheter og bidra til riktig koding av sakene i initialfasen. Løsningen ble tatt i bruk sent i andre tertial d.å., og det er foreløpig for tidlig å vurdere virkningen. NAST har i andre tertial arbeidet med å styrke påtalemyndighetens involvering i prosjektet. Embetet har gjennomført et møte med påtalejurister fra samtlige pilotdistrikter, som deretter deltok i et møte i arbeidsgruppen for cyberpiloten. NAST har i tillegg deltatt i møte med styringsgruppen for prosjektet.

Arbeidet med prosjektet skal fortsette ut 2026. Som del av arbeidet skal det avklares hvordan saker kan fordeles mellom særorgan og politidistrikter, og hvordan sakene skal prioriteres etter den innledende etterforskingen. Etter at prosjektperioden er avsluttet, skal det gis en anbefaling om hvordan disse sakene bør håndteres av politiet og påtalemyndigheten.

Rapporteringen fra statsadvokatembetene og politidistriktene for andre tertial gir inntrykk av at flere politidistrikter har lagt til rette for en styrket innsats mot kriminalitet rettet mot datasystemer. Det vises blant annet til videreutvikling av spesialiserte cybermiljøer, kompetanseheving innen digital etterforsking og deltakelse i nevnte pilotprosjekt ledet av Kripos. Flere distrikter rapporterer også at det er iverksatt lokale tiltak for å styrke mottak og initial håndtering av sakene, herunder opplæring av FSI og operasjonssentral, utvikling av sjekklister og rutiner og økt bruk av digitale innsatsledere. Det rapporteres videre om tettere samhandling med Kripos, NSM, Europol, næringslivet og andre relevante aktører.

Rapporteringene gir samtidig inntrykk av at det fortsatt er betydelige utfordringer knyttet til kapasitet, digital kompetanse, identifisering og prioritering av saker og arbeidsdelingen mellom politidistriktene og Kripos. Det pekes blant annet på begrenset kapasitet til å følge opp anmeldelser, manglende kompetanse i førstelinjen og svakheter ved koding og registrering av saker.

NAST omtaler særskilt Kripos' håndtering av DDoS-angrep, som har vært gjenstand for betydelig oppmerksomhet. Ved slike angrep overbelastes en digital tjeneste med trafikk fra et stort antall enheter, slik at tjenesten blir utilgjengelig. NAST vurderer at NC3 har god oversikt over denne typen digitale angrep og arbeider hensiktsmessig med sakene som kommer inn. Etterforskingen kan være krevende fordi angrepene ofte gjennomføres via et stort antall kompromitterte enheter og servere i flere land. Samtidig kan skadevirkningene i enkelte saker være begrensede og kortvarige. NAST peker i denne sammenheng på betydningen av å prioritere hvilke DDoS-saker som skal etterforskes, og vil følge opp dette i dialog med NC3.

Vurdering
Kriminalitet rettet mot datasystemer er fortsatt et betydelig utfordringsområde for politiet og påtalemyndigheten. Riksadvokaten vurderer særlig kapasitet og kompetanse i politidistriktene som sentrale utfordringer. Det er positivt at utfordringene på området nå følges opp mer systematisk gjennom pilotprosjektet ledet av Kripos. Prosjektet fremstår som et viktig tiltak for å utvikle politiets og påtalemyndighetens samlede håndtering av cyberrettet kriminalitet.

Riksadvokaten vurderer det som helt nødvendig å styrke kapasiteten, kompetansen og kvaliteten i straffesaksarbeidet for at politiet og påtalemyndigheten skal kunne bekjempe cyberrettet kriminalitet mer effektivt og tillitsvekkende enn i dag.

Tiltak

Tiltak 25.17 Foreleggelsesplikt ved anmeldelser om cyberkriminalitet fra virksomheter
Status: Gjennomført
Flere statsadvokatembeter innførte foreleggelsesplikt for anmeldelser fra virksomheter om digital kriminalitet. Kripos skal bistå i den innledende fasen av etterforskingen. Riksadvokaten vurderer om ordningen bør innføres nasjonalt.

Tiltak 25.18 Styrke regionale kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet
Status: Pågående
Politidirektoratet har iverksatt en pilot som blant annet skal teste samhandling mellom særorgan og politidistrikter og bidra til å avklare hensiktsmessig arbeidsdeling mellom generalist-, spesialist- og spisskompetansenivåene. Ansvaret er gitt til Kripos, som også vil følge med på alle sakene innenfor kriminalitetsområdet, og foreta berikelse av anmeldelsene og analyser av opplysningene gitt i straffesakene. Riksadvokaten har besluttet å gi Kripos fullmakt frem til 31. desember d.å. til å samle saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret, dersom de mener at sakene bør etterforsket samlet.

Tiltak 25.19 Mottak av digitale anmeldelser
Status: Gjennomført
Riksadvokaten anbefalte å igangsette arbeid med å åpne for digitale anmeldelser på dette kriminalitetsområdet, og har spilt inn dette til Politidirektoratet som har opplyst at det arbeides med å åpne

den digitale anmeldelsesløsningen også for disse sakene. Riksadvokaten vil følge opp arbeidet. Tiltaket videreføres.

5.3 Massebedragerier og identitetskrenkelser

Fenomenbeskrivelse
Massebedragerier kjennetegnes av systematiske svindelforsøk rettet mot et stort antall personer, ofte gjennom digitale kanaler som e-post, SMS eller sosiale medier. Dersom gjerningspersonene lykkes i sitt forsøk, kan sakene gi betydelig økonomisk vinning, selv om hvert enkelt bedrageri gjelder mindre beløp. Identitetskrenkelser innebærer misbruk av andres personopplysninger for å begå bedrageri eller andre lovbrudd, og er en voksende del av kriminalitetsbildet. Det antas å være store mørketall på området.

Kriminaliteten rammer både enkeltpersoner og virksomheter. Bak de systematiske svindelforsøkene står det gjerne organiserte kriminelle – som også utvikler sine metoder gjennom gjentatte forsøk. Av den grunn og fordi det er tilfeldigheter som avgjør i hvor stor grad de lykkes, vil det ved vurderingen av forholdets alvor være særlig graden av profesjonalisering, omfang og skadepotensial som står sentralt.

En ny undersøkelse viser at om lag én av fem nordmenn har blitt utsatt for svindel minst én gang i løpet av livet.[22] Videre oppgir 8 prosent at de har blitt svindlet det siste året. Omtrent halvparten av de som har vært utsatt for svindel, har lidt et økonomisk tap. Samtidig viser undersøkelsen at flere mottiltak har hatt dokumentert effekt. Blant annet har det såkalte *digitale skjoldet*, innført i 2024, bidratt til å stanse svindelforsøk basert på kaprede norske telefonnumre. Tiltaket er utviklet gjennom samarbeid mellom offentlige myndigheter, herunder Økokrim, og private aktører, og har stoppet over 80 millioner svindelsamtaler i løpet av det siste året. Telenor oppgir at de blokkerte mer enn 5,5 millioner utrygge nettsider og forsøk på digital kriminalitet hver dag gjennom hele 2025.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte at resultatene i saker om massebedragerier og identitetskrenkelser fortsatt har et betydelig forbedringspotensial, særlig når det gjelder identifisering av sammenhenger mellom saker, prioritering av sakskomplekser og den samlede etterforskingsinnsatsen. Samtidig ble det fremhevet at innsatsen på området er styrket gjennom satsing på teknologi, analysekapasitet, kompetanseutvikling og nasjonal koordinering, men at effekten begrenses av kapasitetsutfordringer og prioriteringspress. Riksadvokaten understreket også behovet for effektive verktøy og arbeidsformer for å identifisere sammenhenger mellom saker og aktører på tvers av distrikter og kriminalitetstyper.

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 37 prosent flere bedragerier enn på samme tidspunkt året før. Antallet anmeldelser var det høyeste som er registrert på dette tidspunktet i perioden 2019–2026. Etter et forholdsvis stabilt nivå fra 2019 til 2021 økte antallet anmeldelser markant i 2022, og har siden fortsatt å øke. Veksten har særlig vært drevet av saker som i politiets systemer klassifiseres som ordinære bedragerier.

En betydelig og stadig større del av bedragerikriminaliteten skjer i digitale rom. Digitale plattformer og kunstig intelligens gjør det mulig for kriminelle aktører å gjennomføre bedragerier i stor skala mot mange potensielle fornærmede. Om lag fire av fem anmeldte bedragerier er merket med digital modus operandi, og tilnærmet hele den sterke veksten i antallet anmeldelser kan tilskrives slike bedragerier.

Utviklingen i anmeldelsestallene må også ses i sammenheng med at politiet lanserte en løsning for digital anmeldelse i august 2025. Siden lanseringen har om lag fire av fem anmeldte bedragerier blitt registrert gjennom den nye portalen. Løsningen har trolig senket terskelen for å anmelde bedragerier og kan dermed ha bidratt til veksten i antallet registrerte anmeldelser.

Den høye andelen digitale bedragerier må ses i sammenheng med at digitale fremgangsmåter gjør det mulig for samme aktør eller aktørgruppe å ramme et stort antall fornærmede. Det er grunn til å anta at en ikke ubetydelig del av anmeldelsene inngår i slike massebedragerier, men omfanget lar seg vanskelig fastslå på

[22] Ipsos (2026). *Undersøkelse om digital svindel i Norge*. Gjennomført på vegne av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom). Publisert 27. januar 2026.

grunnlag av anmeldelsesstatistikken. Forhold som isolert sett registreres som mindre eller ordinære bedragerier, kan inngå i en samlet kriminell virksomhet som etter sin karakter og sitt omfang er vesentlig mer alvorlig. Politiets datasystemer har i begrenset grad vært tilrettelagt for å se slike forhold i sammenheng. Enkeltstående anmeldelser kan derfor ha utspring i den samme kriminelle virksomheten uten at sammenhengen mellom sakene blir identifisert. Anmeldelsesstatistikken i tabellen nedenfor må ses i lys av dette.

Tabell 15 Anmeldte bedragerier. Per andre tertial 2019–2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Mindre bedragerier	1 361	1 092	1 135	1 252	1 429	1 497	1 254	1 954	55,8 %	43,6 %
Bedragerier	11 065	9 483	9 713	11 498	13 143	16 156	14 985	20 745	38,4 %	87,5 %
Grove bedragerier	1 387	1 537	1 404	1 374	1 580	1 660	1 392	1 432	2,9 %	3,2 %
Totalt	13 813	12 112	12 252	14 124	16 152	19 313	17 631	24 131	36,9 %	74,7 %

Ved utgangen av andre tertial 2026 hadde politiet påtaleavgjort om lag 37 prosent flere bedragerisaker enn på samme tidspunkt året før. Økningen var dermed om lag like stor som veksten i antallet anmeldelser. De fleste bedragerisakene henlegges imidlertid, og begrunnelsene for henleggelsene tilsier at det i en stor andel av sakene ikke er gjennomført reell etterforsking. Av de påtaleavgjorte sakene ble 32 prosent henlagt på grunn av manglende opplysninger om gjerningsperson, 29 prosent på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet og 22 prosent fordi politiet ikke fant rimelig grunn til å iverksette etterforsking.

De tre ovennevnte henleggelsesgrunnene utgjør til sammen om lag samme andel av de påtaleavgjorte sakene i alle politidistriktene, mens bruken av den enkelte henleggelseskode varierer betydelig. Dette antas i hovedsak å gjenspeile ulik kodepraksis, snarere enn reelle forskjeller i grunnlaget for henleggelsene. Samlet ble dermed mer enn fire av fem påtaleavgjorte bedragerisaker henlagt med en av disse begrunnelsene. Selv om bare én av henleggelseskodene uttrykkelig viser til manglende kapasitet, gir det samlede bildet grunn til bekymring for politiets evne til å sikre tilstrekkelig etterforsking av bedragerisaker.

Denne vurderingen understøttes av inspeksjonen Øst statsadvokatembeter har gjennomført av henlagte bedragerisaker ved Oslo og Øst politidistrikter, omtalt i rapporteringen for første tertial d.å. Gjennomgangen viste at bare et begrenset antall av de henlagte sakene hadde vært gjenstand for reell etterforsking, og at henleggelsespraksisen i betydelig grad påvirkes av den opplevde kapasiteten ved etterforskingsseksjonene. Det ble blant annet avdekket begrenset bruk av søk i historiske data og mangelfull notoritet om gjennomførte undersøkelser. Dette reduserer muligheten til å identifisere sammenhenger mellom saker og avdekke massebedragerier.

Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser for bedragerisaker har falt betydelig over tid. Ved utgangen av andre tertial 2026 var oppklaringsprosenten 14 prosent, og 9 prosent av de påtaleavgjorte sakene endte med positiv påtaleavgjørelse. Restansene og saksbehandlingstiden har utviklet seg i motsatt retning og er vesentlig redusert. Utviklingen må ses i sammenheng med henleggelsespraksisen. Når en stor andel av sakene henlegges uten reell etterforsking, bidrar dette isolert sett til kortere saksbehandlingstid og reduserer antallet saker som blir liggende under etterforsking over tid.

Tabell 16 Utvalgte størrelser for bedragerier. Per andre tertial. 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
Antall anmeldelser	13 813	12 112	12 252	14 124	16 152	19 313	17 631	24 131	37 %
Antall påtaleavgjorte saker	14 019	13 012	12 693	13 694	16 082	19 443	17 440	23 894	37 %
Antall oppklarte saker	3 392	3 739	3 871	2 883	3 130	2 646	1 947	2 538	30 %
Oppklaringsprosent	30%	35%	37%	26%	24%	16%	13%	14%	1 pp.
Antall saker med pos. påtaleavgj.	3 009	3 422	3 492	2 508	2 748	2 265	1 669	2 166	30 %
Andel pos. påtaleavgj.	21%	26%	28%	18%	17%	12%	10%	9%	-1%
GJ. SBT, alle saker	90	89	111	70	64	48	48	36	-12

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
GJ. SBT, oppklarte saker	223	179	270	173	180	187	208	164	-44
IPA3	3 612	2 901	3 107	3 127	2 574	2 562	2 526	2 554	1%
IPA12	1 017	883	869	902	703	813	888	753	-15%

Gjennom digitale anmeldelser kan Økokrim analysere bedragerisaker på tvers av politidistriktene for å identifisere sammenhenger, kartlegge modus og avdekke bakmenn. Som rapportert ved første tertial d.å. har dette gitt gode resultater i flere saker, men analyseverktøyet er foreløpig ikke tilgjengelig for politidistriktene.

Politidirektoratet har igangsatt en pilot for å utnytte fagkompetansen i politidistriktene og særorganene mer effektivt i etterforskingen av blant annet digitale massebedragerier og identitetskrenkelser. Piloten ledes av Økokrims bedragerienhet, som blant annet skal identifisere saker som bør ses i sammenheng og etterforskes samlet. Riksadvokaten har frem til utgangen av 2026 gitt enheten fullmakt til å samle slike saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret.

Erfaringene så langt viser behov for tettere samhandling mellom Økokrim og politidistriktene, herunder sterkere involvering av påtalemyndigheten. Det arbeides også med å forbedre identifiseringen og registreringen av relevante saker. Flere politidistrikter fremhever at piloten har bidratt til økt informasjonsdeling, bedre fenomenforståelse og styrket kompetanse.

Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert 4 prosent flere identitetskrenkelser enn på samme tidspunkt året før, mens antallet påtaleavgjorte saker var 7 prosent høyere. Til tross for økningen det siste året har antallet anmeldelser falt betydelig over tid og var i 2026 om lag halvparten av nivået i 2019.

Tabell 17 Utvalgte størrelser for identitetskrenkelser. Per andre tertial 2019-2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019–2026
Anmeldelser	1 906	1 632	1 805	1 458	1 342	1 208	951	989	4%	-48%
Påtaleavgjorte saker	1 892	1 672	1 826	1 432	1 356	1 175	949	1 019	7.%	-46%
Andel pos. påtaleavgj.	12 %	12 %	13 %	9 %	11 %	6 %	7 %	5 %	-2 pp.	-7 pp.
Oppklaringsprosent	16 %	16 %	16 %	12 %	14 %	8 %	11 %	7 %	-4 pp.	-9 pp.
GJ. SBT, alle saker	49	53	39	35	44	31	32	27	-5	-22
GJ. SBT, oppklarte saker	178	165	132	106	189	177	105	108	3	-70

Selv om antallet anmeldelser var høyere ved utgangen av andre tertial 2026 enn på samme tidspunkt i 2025, har det vært en betydelig nedgang over tid. Oppklaringsprosenten har også falt, fra 16 prosent i 2019 til 11 prosent i 2025 og 7 prosent i 2026. Tilsvarende har andelen positive påtaleavgjørelser gått ned fra 12 prosent i 2019 til 7 prosent i 2025 og 5 prosent i 2026. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden ble redusert fra 32 dager i 2025 til 27 dager i 2026.

Som omtalt i tidligere rapporteringer pågår det et forebyggende arbeid ledet av Økokrim for å redusere sårbarheter i identitetsforvaltningen. Arbeidet skjer i samarbeid med nasjonale og internasjonale aktører.

Rapporteringen fra politidistriktene og statsadvokatembetene ved utgangen av andre tertial 2026 gir i hovedsak det samme bildet som ved første tertial. Embetene peker særlig på manglende kapasitet og teknologiske løsninger for å identifisere sammenhenger mellom bedragerisaker. Manglende teknologiske løsninger gjør det vanskelig å se saker i sammenheng og begrenser muligheten til å identifisere og etterforske massebedragerier og identitetskrenkelser. Sør statsadvokatembeter viser blant annet til at Innlandet politidistrikt, til tross for et stort antall anmeldelser om bedrageri, ikke hadde identifisert en eneste massebedragerisak så langt i 2026.

Politidistriktene peker i stor grad på de samme utfordringene som statsadvokatembetene, særlig knyttet til kapasitet og muligheten til å identifisere sammenhenger mellom saker. Flere distrikter rapporterer i tillegg om økt oppmerksomhet om informasjonsdeling, analyse og identifisering av sakskomplekser. Det arbeides med pengesporsetterforsking, inndragning og samarbeid med banker og finansforetak, og enkelte distrikter har utviklet nye arbeidsmetoder og rutiner for registrering, vurdering og samordning av saker.

Vurdering
Vurderingene fra første tertial 2026 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende. Resultatene ved utgangen av andre tertial viser at en liten andel av de påtaleavgjorte bedragerisakene og sakene om identitetskrenkelser oppklares eller leder til positiv påtaleavgjørelse. En vesentlig del av bedragerisakene henlegges uten reell etterforsking. Etter riksadvokatens vurdering er det et betydelig forbedringspotensial i politiets arbeid med å identifisere sammenhenger mellom saker, prioritere større sakskomplekser og etterforske denne typen kriminalitet.

Det er positivt at politidistriktene retter større oppmerksomhet mot området og utvikler nye arbeidsmetoder for å identifisere og samordne saker. Riksadvokaten kan likevel vanskelig se at nye, men fortsatt forholdsvis manuelle arbeidsmetoder, vil være tilstrekkelige til å møte utviklingen i kriminalitetsbildet. En merkbar og varig forbedring av resultatene forutsetter mer moderne teknologiske verktøy som gjør politiet bedre i stand til å identifisere sammenhenger mellom saker og håndtere store saksmengder effektivt.

Den raske utviklingen innen kunstig intelligens, og muligheten dette gir kriminelle aktører til å gjennomføre bedragerier i stadig større skala, gjør behovet for slike verktøy ytterligere påtrengende. Tilsvarende gjelder for identitetskrenkelser, hvor kunstig intelligens gjør det stadig enklere å etterligne personer, manipulere identitetsopplysninger og produsere troverdig falskt innhold som kan benyttes til kriminelle formål.

Tiltak

Tiltak 25.20 Teknologisk løsning for å se saker i sammenheng
Status: Videreføres
Økokrim har utviklet løsninger for å se digitalt anmeldte bedragerisaker i sammenheng. Etter riksadvokatens syn er det fortsatt behov for å intensivere utviklingen av nødvendige teknologiske løsninger for å se alle anmeldte saker i sammenheng, og at alle politidistriktene får tilgang til en slik løsning. Tiltaket videreføres.

5.4 Barne- og ungdomskriminalitet

Fenomenbeskrivelse
Barne- og ungdomskriminalitet omfatter lovbrudd hvor mistenkte er under 18 år på gjerningstidspunktet. De fleste unges involvering i kriminalitet dreier seg om enkeltstående hendelser, ofte lovbrudd av mindre alvorlig karakter som tyveri, skadeverk eller ordensforstyrrelser. Samtidig er det en mindre gruppe som begår mer alvorlige og gjentatte lovbrudd, slik som voldslovbrudd.

Forebygging og bekjempelse av barne- og ungdomskriminalitet krever en bred og helhetlig innsats der flere sektorer er involvert. Utfordringene på området kan ikke løses av politiet og påtalemyndigheten alene.

De senere årene har politiet avdekket en utvikling der grove voldsoppdrag legges ut på digitale plattformer, både i åpne og lukkede fora. Voldsoppdragene formidles i stor grad som en handelsvare, der betaling avtales digitalt og ofte gjennomføres med kryptovaluta eller andre anonyme betalingsløsninger. Det er særlig unge, inkludert mindreårige, som rekrutteres til å utføre slike handlinger gjennom sosiale medier og nettfora. Dette øker risikoen for at ungdom trekkes inn i svært alvorlig kriminalitet i ung alder.[23]

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten vurderte at arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet fortsatt er høyt prioritert, og fremhevet at flere politidistrikter har etablert tiltak for raskere og mer koordinert oppfølging av saker hvor mistenkte er under 18 år. Samtidig ble det pekt på at kriminaliteten blir mer alvorlig, kompleks og

[23] Politiets sikkerhetstjeneste (2025). Nasjonal trusselvurdering 2025. Oslo: PST; Kripos (2024). Nasjonal trusselvurdering 2024. Oslo: Kripos.

ressurskrevende, herunder at mindreårige i økende grad rekrutteres og utnyttes av kriminelle nettverk. Riksadvokaten uttrykte også bekymring for utfordringer knyttet til turnover, kapasitet, kompetanse og saksbehandlingstid, og understreket betydningen av rask og forpliktende tverretatlig samhandling. Videre ble det vist til pågående tiltak og utredningsarbeid på området, herunder videreutvikling av hurtigspor og oppfølging av anbefalingene fra Riksrevisjonen og Storberget-utvalget

Kriminalitetsutvikling og status
Ved utgangen av andre tertial 2026 var det registrert om lag 13 300 anmeldte forhold med gjerningsperson under 18 år. Dette var noe færre enn på samme tidspunkt i 2025 og om lag 9 prosent færre enn toppnivået i 2023. Nedgangen siden 2023 skyldes i hovedsak utviklingen blant barn under 15 år. Etter en markant økning frem mot 2023 har antallet anmeldte forhold i denne aldersgruppen falt betydelig. Blant 15–17-åringene har nivået vært forholdsvis stabilt siden 2023. Utviklingen ved utgangen av andre tertial 2026 følger dermed i hovedsak utviklingstrekkene fra de to foregående årene.

Tabell 18 Antall anmeldte forhold hvor gjerningsperson var mindreårig. Per andre tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026
Anmeldte forhold, under 15 år	3,1	3,1	3,4	3,7	5,2	4,6	4,2	4,0	-5 %
Anmeldte forhold, 15–17 år	8,6	7,7	7,4	7,0	9,5	9,6	9,3	9,3	1 %
Anmeldte forhold totalt	11,7	10,8	10,8	10,7	14,7	14,2	13,5	13,3	-1 %
Unike gjerningspersoner	6,9	6,3	6,9	6,8	8,3	7,9	7,6	7,6	-1 %

Antallet unike mindreårige gjerningspersoner var ved utgangen av andre tertial 2026 tilnærmet uendret fra samme tidspunkt året før. Det var færre unge som var anmeldt for fem til ni forhold, men flere som var anmeldt for ti eller flere. Sistnevnte gruppe består av forholdsvis få personer og utgjør en svært liten andel av både anmeldte mindreårige og mindreårige generelt. Gruppen står likevel for en økende andel av den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten.

Mindreårige som var anmeldt for ti eller flere straffbare forhold, sto for om lag 10 prosent av de anmeldte forholdene ved utgangen av andre tertial 2019 og 11 prosent i 2025, mot 14 prosent i 2026. Gruppen utgjorde i alle disse årene om lag én prosent av de mindreårige som var anmeldt for kriminalitet. En stor andel av de mest aktive mindreårige lovbryterne i 2026 er gjengangere som også tidligere år har vært anmeldt for flere straffbare forhold.

Antallet anmeldelser innenfor kriminalitetsområdene som er fremhevet i riksadvokatens prioriteringsrundskriv, og hvor antatt gjerningsperson var mindreårig, økte betydelig fra 2021 til 2023. Nivået var deretter forholdsvis stabilt frem til 2025. Ved utgangen av andre tertial 2026 var antallet slike anmeldelser høyere enn på samme tidspunkt året før. Økningen som ble omtalt etter første tertial, gjør seg dermed fortsatt gjeldende.

Oppklaringsprosent og andel fristoppnåelse
Oppklaringsprosenten for påtaleavgjorte forhold hvor mistenkte var under 18 år, var om lag 78 prosent ved utgangen av andre tertial 2026, ett prosentpoeng høyere enn på samme tidspunkt i 2025.

For forhold hvor gjerningspersonen var under 15 år på gjerningstidspunktet og dermed ikke strafferettslig ansvarlig, blir tilnærmet alle saker henlagt fordi mistenkte er under 15 år. Slike avgjørelser regnes som oppklarte i statistikken. Oppklaringsprosenten for denne aldersgruppen ligger derfor stabilt svært høyt, og utviklingen i denne størrelsen er av begrenset interesse.

Andelen forhold hvor gjerningspersonen er under 15 år, påvirker også den samlede oppklaringsprosenten for mindreårige. En høyere andel forhold begått av personer under 15 år vil isolert sett trekke den samlede oppklaringsprosenten opp. Utviklingen i den samlede oppklaringsprosenten gir derfor ikke nødvendigvis et dekkende bilde av utviklingen i politiets oppklaring av barne- og ungdomskriminalitet.

For aldersgruppen 15–17 år var oppklaringsprosenten om lag 69 prosent, knapt ett prosentpoeng høyere enn på samme tidspunkt i 2025. Til tross for økningen var oppklaringsprosenten fortsatt forholdsvis lav sammenlignet med samme tidspunkt tidligere år.

Tabell 19 Oppklaringsprosent og andel saker avgjort innen frist på 42 dager. Per andre tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oppklaring, alle	82%	80%	81%	82%	80%	79%	77%	78%
Oppklaring, 15–17 år	76%	73%	73%	73%	69%	69%	68%	69%
Oppklaring, under 15 år	96%	97%	97%	98%	98%	98%	97%	97%
Avgjort innen 42 dager, alle	65%	67%	71%	69%	72%	66%	61%	61%
Avgjort innen 42 dager, under 15 år	81%	83%	86%	88%	88%	85%	81%	83%
Avgjort innen 42 dager, 15–17 år	59%	61%	63%	59%	63%	56%	53%	52%

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for påtaleavgjorte forhold hvor mistenkte var under 18 år, var om lag 60 dager, mot 59 dager på samme tidspunkt i 2025. For forhold hvor mistenkte var under 15 år, var saksbehandlingstiden tilnærmet uendret på 26 dager, mens den økte fra 73 til 75 dager for forhold hvor mistenkte var 15–17 år.

Om lag 1 330 saker med mindreårig mistenkt hadde ved utgangen av tertialet vært til etterforsking i tre måneder eller mer uten å være påtaleavgjort. Dette var om lag 2 prosent flere enn på samme tidspunkt i 2025. Om lag 170 saker hadde vært til etterforsking i tolv måneder eller mer, omtrent samme antall som året før.

Politidistriktenes rapportering ved utgangen av andre tertial 2026 gir, som ved første tertial, inntrykk av betydelige utfordringer i arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet, til tross for at området er høyt prioritert. Flere distrikter beskriver at kriminaliteten blant barn og unge er blitt mer alvorlig, organisert og kompleks, særlig gjennom vold, ran, trusler og saker knyttet til bestillingsvold og kriminalitetstjenester på oppdrag. Det rapporteres særlig om utfordringer knyttet til rekruttering av mindreårige til kriminelle nettverk og utnyttelse av sårbare unge til kriminalitet.

Statsadvokatembetenes rapportering underbygger dette bildet. Flere embeter omtaler konkrete saker hvor mindreårige er rekruttert til eller utnyttet i alvorlig kriminalitet. Sakene beskrives som svært ressurskrevende å etterforske og følge opp, blant annet fordi de forutsetter tett og langvarig samhandling mellom politi, påtalemyndighet, barnevern, skole, konfliktråd og øvrige hjelpeaktører.

Rapporteringene gir videre et klart inntrykk av at kapasitet, turnover og mangel på erfaring og spesialisert kompetanse fortsatt begrenser politidistriktenes evne til å håndtere barne- og ungdomskriminalitet på en effektiv og ensartet måte. Flere distrikter og embeter peker på at høy utskifting blant etterforskere, forebyggere og påtalejurister medfører tap av personkunnskap, relasjoner og fagkompetanse og øker behovet for opplæring.

Flere distrikter peker på at operative og sikkerhetsmessige oppgaver reduserer kapasiteten til forebyggende arbeid og tett oppfølging av unge i risikosonen. Enkelte distrikter beskriver utfordringer med manglende varetektskapasitet for mindreårige og begrenset etterforskingskapasitet i større og mer komplekse sakskomplekser. Til tross for iverksatte tiltak som hurtigspor, dedikerte U18-team, koordineringsfunksjoner og styrket samhandling mellom forebygging, etterforsking og påtale, gir rapporteringen samlet sett inntrykk av at det fortsatt er betydelige utfordringer på området.

Vurdering

Vurderingene fra første tertial 2026 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende.

Riksadvokaten vurderer det som positivt at arbeidet mot barne- og ungdomskriminalitet er høyt prioritert, og at flere politidistrikter har etablert tiltak for raskere og mer koordinert oppfølging av saker hvor mistenkte er under 18 år. Det er samtidig grunn til bekymring for utviklingen blant de mest aktive mindreårige lovbryterne. En svært liten gruppe står for en økende andel av den registrerte kriminaliteten, og mange av disse er gjengangere. Utfordringene knyttet til rekruttering av mindreårige til kriminelle nettverk og utnyttelse av unge til å utføre kriminalitet på vegne av andre, vedvarer.

Flere politidistrikter er fortsatt utfordret av høy turnover, begrenset kapasitet og mangel på erfaring og spesialisert kompetanse. Dette svekker kontinuiteten og muligheten til å sikre rask og tilstrekkelig

oppfølging av unge i risikosonen. Saksbehandlingstiden er fortsatt for lang i mange saker. Dette er særlig utfordrende ved gjentatt og alvorlig kriminalitet, hvor rask reaksjon og tett oppfølging er viktig for å forebygge nye lovbrudd.

Erfaringer fra flere distrikter understreker betydningen av rask koordinering og tett tverretatlig oppfølging av unge med høy risiko for gjentatt og alvorlig kriminalitet. Riksadvokaten peker i denne sammenheng på behovet for tett og forpliktende samhandling mellom politi og påtalemyndighet, domstolene, barnevernet, skolen, konfliktrådet og øvrige relevante aktører.

Tiltak

Tiltak 25.21 Digital samhandling i straffesaker mot unge
Status: Videreføres
Det ble igangsatt arbeid for å utrede en digital samhandlingsløsning mellom aktørene i straffesakskjeden for saker hvor gjerningspersonen er under 18 år. Den 28. november ble det innlevert en utredning og et satsingsforslag til Justisdepartementet knyttet til behovet for digital samhandling i saker hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Tiltak 25.22 Oppfølging av Riksrevisjonens funn og Storberget-utvalget
Status: Gjennomført
Riksadvokaten vurderer at tiltaket kan lukkes.

Tiltak 25.23 Oppfølging av inspeksjonen i Innlandet politidistrikt
Status: Videreføres.
Innlandet politidistrikt ble bedt om å utarbeide tiltak i samarbeid med daværende Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, nå Sør statsadvokatembeter, med sikte på vurdering av eventuell nasjonal implementering. Omforent tiltaksliste er ikke utarbeidet i skrivende stund. Tiltaket videreføres.

5.5 Sammensatte trusler

Fenomenbeskrivelse
Sammensatte trusler kjennetegnes ved at ulike kriminalitetsformer, virkemidler og aktører inngår i et integrert handlingsmønster. I motsetning til mer tradisjonelle kriminalitetstyper, som kan avgrenses etter lovbruddskategori eller modus operandi, preges sammensatte trusler av at digitale og fysiske handlinger, økonomiske disposisjoner og voldselementer kan inngå i samme sakskompleks. Aktivitetene kan være grenseoverskridende og organisert på tvers av etablerte sektor- og ansvarsområder, noe som gjør det krevende å identifisere sammenhenger og ansvarsforhold. Denne typen kriminalitet utfordrer dermed etablerte strukturer for forebygging, etterretning og etterforsking, og forutsetter økt vekt på tverrfaglig analyse og koordinert innsats.

Hovedtrekk fra forrige rapportering
Riksadvokaten fremhevet i forrige rapportering at sammensatte trusler krever god informasjonsdeling, samordning og felles situasjonsforståelse på tvers av sektorer og myndigheter. Det ble vist til at PST har tatt initiativ til et samarbeid med Den høyere påtalemyndighet om utvikling av et overbyggende tverretatlig og tverrfaglig instruksverk, med formål å styrke informasjonsflyt, fenomenforståelse og koordinering mellom involverte aktører. Riksadvokaten besluttet at Den høyere påtalemyndighet skal delta i arbeidet.

Kriminalitetsutvikling og status
Som fremhevet i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak*, er trusselbildet mot Norge i økende grad preget av sammensatte og hybride trusler, hvor tradisjonelle skiller mellom kriminalitet, sikkerhetstruende virksomhet og påvirkningsoperasjoner blir mindre tydelige. Trusselaktører kan benytte ulike virkemidler parallelt, herunder digital kriminalitet, økonomisk kriminalitet, påvirkningsoperasjoner og sabotasje. Dette gjør truslene krevende å identifisere og håndtere.

Norske myndigheter er både organisatorisk og regulatorisk i stor grad innrettet mot bekjempelse av mer tradisjonelt avgrensede kriminalitetsformer og -motivasjoner. Sammensatt virkemiddelbruk utfordrer dette rammeverket, ettersom samme aktør kan benytte en rekke ulike metoder for å oppnå sine mål. Virkemidlene kan gå på tvers av etablerte strafferettslige kategorier, regelverk, rutiner og ansvarsforhold og skape

utfordringer for koordinering, informasjonsdeling og situasjonsforståelse mellom ulike etater og forvaltningsnivåer. Hendelser som isolert sett fremstår som mindre alvorlige, kan inngå i et bredere og mer sammensatt trusselbilde. Dette gjør det krevende å identifisere sammenhenger og avvik fra normalbildet.

Riksadvokaten har i prioriteringsskrivene for 2025 og 2026 fremhevet sammensatte trusler som et område hvor innsatsen skal styrkes. Det forventes fortsatt at politiet har særlig oppmerksomhet om saker hvor det kan foreligge tilknytning til fremmede stater. Informasjonsutveksling og samhandling med PST står sentralt i denne sammenhengen. Sammensatt virkemiddelbruk berører hele samfunnet, og det vurderes fortsatt som nødvendig å legge til rette for god informasjonsdeling, samordning og en felles situasjonsforståelse på tvers av sektorer.

Som omtalt i tidligere utgaver av *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak*, har Politiets sikkerhetstjeneste tatt initiativ til et samarbeid med Den høyere påtalemyndighet for å sette politi- og påtalemyndigheten bedre i stand til å identifisere og prioritere straffesaker som kan relateres til sammensatt virkemiddelbruk. Arbeidet er videreført i 2026. I andre tertial deltok blant annet riksadvokaten, Det nasjonale statsadvokatembete, Politidirektoratet og Kripos i arbeidet med å avklare den videre oppfølgingen. Det er nå nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide en nasjonal veileder for sammensatt virkemiddelbruk. Det nasjonale statsadvokatembetet deltar i arbeidsgruppen og styringsgruppen for arbeidet.

Rapporteringene fra politidistriktene gir inntrykk av at den sikkerhetspolitiske situasjonen og risikoen for sammensatt virkemiddelbruk vies betydelig oppmerksomhet. Flere distrikter beskriver tiltak for å styrke evnen til å identifisere, prioritere og håndtere hendelser som kan ha sammenheng med sabotasje, påvirkningsaktivitet, cyberangrep eller annen sikkerhetstruende virksomhet. Det rapporteres om tiltak for å styrke fenomenforståelsen, kompetansen og situasjonsforståelsen og om samarbeid mellom ulike funksjoner i politiet og med PST. Enkelte distrikter fremhever særskilt behovet for oppmerksomhet om hendelser som rammer kritisk infrastruktur, samfunnsinstitusjoner eller virksomheter med betydning for totalforsvaret.

Rapporteringene viser samtidig at det fortsatt kan være krevende å identifisere saker som inngår i sammensatt virkemiddelbruk. Enkelthendelser kan isolert sett fremstå som ordinær kriminalitet, mens betydningen først blir tydelig når hendelsen ses i sammenheng med andre opplysninger eller aktiviteter. Dette stiller krav til fenomenforståelse, informasjonsdeling og evnen til å sammenstille opplysninger på tvers av saker og organisatoriske enheter.

Rapporteringen fra statsadvokatembetene understøtter dette bildet. Sør statsadvokatembeter har innført underretningsplikt til statsadvokaten i saker hvor det iverksettes etterforsking rettet mot sammensatte trusler. Ordningen er blant annet begrunnet i behovet for god informasjonsflyt i straffesakskjeden. Det nasjonale statsadvokatembetet viser på sin side til det pågående arbeidet med å sette politi- og påtalemyndigheten bedre i stand til å identifisere og prioritere straffesaker som kan relateres til sammensatt virkemiddelbruk.

Politidistriktenes og statsadvokatembetenes rapportering peker samlet på at sentrale utfordringer er å identifisere hvilke hendelser som kan inngå i sammensatt virkemiddelbruk, sikre nødvendig informasjonsflyt og koordinere oppfølgingen mellom relevante aktører.

Vurdering

Riksadvokaten vurderer fortsatt sammensatte og hybride trusler som et område med betydelig alvor og økende kompleksitet. Trusselbildet utfordrer etablerte ansvarsforhold, regelverk og arbeidsformer og stiller store krav til koordinering, informasjonsdeling og felles situasjonsforståelse på tvers av sektorer og etater.

Riksadvokaten vurderer det som viktig at arbeidet med å styrke fenomenforståelsen og informasjonsflyten videreføres, og at relevante opplysninger ses i sammenheng på tvers av saker, organisatoriske enheter og etater. Arbeidet med en nasjonal veileder for sammensatt virkemiddelbruk vurderes som et viktig tiltak for å sette politi- og påtalemyndigheten bedre i stand til å identifisere og prioritere relevante straffesaker og sikre en mer samordnet håndtering av slike saker.

Tiltak

Tiltak 26.08. Tverrfaglig veileder for sammensatte trusler

Status: Videreføres

Den høyere påtalemyndighet følger opp arbeidet med å utarbeide overbyggende, tverretatlig og tverrfaglig veiledning hva gjelder sammensatte trusler.

6 Tiltaksoversikt

Tiltaksliste

Tiltak 25.01. Intensivere teknologiutviklingen på straffesaksfeltet
Status: Videreføres
Riksadvokaten er av den oppfatning at det er ytterligere behov for at Politidirektoratet styrker og intensiverer innsatsen innen teknologiutviklingen på straffesaksfeltet, med formål om å sette politiet i bedre stand til å etterforske kriminalitet. Riksadvokaten har identifisert seks prioriterte teknologiske løsninger for politiet på straffesaksfeltet som vi har signalisert at må tilgjengeliggjøres. Riksadvokaten vil følge opp at Politidirektoratet styrker innsatsen og vil holde departementet orientert om utviklingen.

Tiltak 25.02. Strategisk kompetanseplanlegging
Status: Ikke påbegynt
Riksadvokaten vil anbefale å styrke arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Politidirektoratet har opplyst at en nylig mottatt internrevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging vil følges opp. Riksadvokaten vil bidra inn i dette arbeidet.

Tiltak 25.03. Følge opp distrikter med utfordringer med turnover og rekruttering
Status: Videreføres
Riksadvokaten anbefaler en forsterket oppfølging av distrikter som melder om resultatutfordringer på grunn av turnover og rekrutteringsproblemer. Den høyere påtalemyndighet vil i fagledelsen, særlig resultatoppfølgingen av politidistriktene, rette særlig oppmerksomhet mot kapasitet, kompetanse og organisering av etterforskingsressurser, og vurdere dette opp mot måloppnåelsen på straffesaksfeltet.

Tiltak 26.01. Tilsyn av opplæring av nyansatte påtalejurister og etterforskere, samt organisering av etterforskingsarbeidet.
Status: Videreføres
Statsadvokatembetene skal gjennomføre tilsyn av politidistriktene for å undersøke om opplæring av nytilsatte politijurister og etterforskere er tilfredsstillende, og tilsyn av organiseringen av etterforskingsarbeidet i den enkelte sak, herunder utøvelse av rollen som politifaglig etterforskingsleder. Embetene skal gjennomføre dette i løpet av 2026

Tiltak 26.02. Turnover og rekrutteringsutfordringer i politiet
Status: Ikke påbegynt
Riksadvokaten vil følge opp Politidirektoratets arbeid med å kartlegge årsaker til turnover blant etterforskere og påtalejurister, samt utvikling og iverksetting av kompenserende tiltak.

Tiltak 26.03. Vurdere behov for nasjonale tiltak i saker om partnervold
Status: Avsluttet
Riksadvokaten har i samråd med Politidirektoratet og nasjonal fagkoordinator gjennomgått funn fra systematiske erfaringslæringer i saker om partnervold. Statsadvokatembetene vil følge opp funnene.

Tiltak 26.04. Revisjon av RA-2011-2 Etterforskingsplikt – barn og under 18 år
Status: Videreføres
Riksadvokaten reviderer rundskrivets pkt. 4.2.4 om etterforskskingsskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag.

Tiltak 25.06. Oppfølging av Kriposrapport
Status: Gjennomført
Riksadvokaten har i brev av 28. juli 2026 fremhevet at det er forventet at alle som arbeider med fagfeltet i politiet og påtalemyndigheten gjør seg kjent med rapporten fra Kripos, se RA-2026-819. Riksadvokaten legger til grunn at det ikke er hjemmel for å oppnevne bistandsadvokat for døde barn slik loven lyder i dag, men minner samtidig om at organisasjoner eller andre kan ha rettslig klageinteresse. Det kan imidlertid være tilfeldig om noen er i posisjon til å inngi klage i saker om mulig alvorlig vold mot små barn hvor én eller begge foreldrene er mistenkt. Overordnet påtalemyndighet bør derfor settes i stand til å vurdere om det er grunn til å gripe inn, og riksadvokaten gir i ovennevnte brev pålegg om at kopi av henleggelsesbeslutning i slike saker skal sendes overordnet påtalemyndighet.

Tiltak 25.09. Avdekke unødig lang saksbehandlingstid
Status: Avsluttet
Politidirektoratet er i gang med innsiktsfasen i en pilot for effektiv straffesakskjede. Riksadvokaten har trukket Den høyere påtalemyndighet ut av prosjektet, idet det er riksadvokatens faglige vurdering at prosjektet har en hovedretning som innebærer risiko for slagside mot effektiviseringsprosesser på bekostning av det sentrale målet om kvalitet og at prosjektet kan lede til økt henleggelsesfokus.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner: Status: Gjennomført
Tiltaket er gjennomført, og alle statsadvokatembeter har avgitt rapport. Oppfølgingstiltaket viser at funnene fra kvalitetsundersøkelsen i voldtektssaker i 2024 fortsatt i stor grad gjør seg gjeldende. De regionale statsadvokatembetene har iverksatt fagledelsestiltak i distriktene, men det er for tidlig å se effekt av tiltakene.

Tiltak 25.07. Oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner
Status: Gjennomført
Tiltaket gikk ut på at riksadvokaten i dialog med Politidirektoratet i løpet av tredje tertial 2025 skulle gjøre fornyet vurdering av behovet for å iverksette tiltak overfor distrikter uten forbedring i oppklaringsprosenten. Det er i 2025 iverksatt flere pågående fagledelsestiltak som får betydning for mishandlingsfeltet, som det er for tidlig å se effekt av jf. bl.a. tiltak 25.10 og 26.02. Politidirektoratet og riksadvokaten har konkludert med at ingen felles tiltak iverksettes overfor politidistriktene. Riksadvokaten vil følge opp styringsindikatoren i den ordinære resultatoppfølgingen, og tiltaket avsluttes.

Tiltak 25.08. Saker om mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt forelegges statsadvokaten i Rogaland
Status: Avsluttet
Rogaland statsadvokatembeter besluttet i 2025 at samtlige mishandlingsaker skal forelegges statsadvokaten for påtaleavgjørelse. Embetet har opplyst at tiltaket ble avsluttet i mars 2026.

Tiltak 25.04. Oppfølging av enkeltdistrikter
Status: Gjennomført
Riksadvokaten har i samarbeid med Politidirektoratet fulgt opp politidistrikter som har en oppklaringsprosent for grov kroppskrenkelse og kroppsskade under 50 prosent. Oppfølgingen har ledet til at statsadvokatene har vurdert de tiltakene som er iverksatte i politidistriktene. Tiltakene er i hovedsak er vurdert som adekvate. Riksadvokaten vil følge opp oppklaringsprosenten i den ordinære resultatoppfølgingen, og avslutter dette tiltaket.

Tiltak 25.05. Saksprosjekt kroppsskade og forsøk på drap
Status: Videreføres
Riksadvokaten gjennomfører et saksprosjekt for å undersøke kvaliteten i etterforskingen og den påtalemessige behandlingen av saker om grov kroppsskade og om forsøk på drap. Etter endt prosjekt vil riksadvokaten vurdere om tiltak er påkrevet.

Tiltak 26.05. Vurdering av etterforsking og påtalebehandling i henlagte saker om trusler og vold mot journalister og redaktører
Status: Iverksettes i 2026
Riksadvokaten vil i 2026 jobbe for å skaffe oversikt over saker som gjelder trusler og vold mot journalister og redaktører, med henblikk på å undersøke nærmere om innsatsen i disse sakene er adekvat.

Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet
Status: Gjennomført
Politidirektoratet har i brev av 3. mars 2026 sammenstilt redegjørelser fra politidistriktene om deres innsats mot hatkriminalitet, samt foreslått tiltak.

Tiltak 26.06. Vurdering av behov for tiltak innen hatkriminalitet
Status: Videreføres
Riksadvokaten vil i 2026 vurdere iverksettelse av tiltak som oppfølging av Politidirektoratets brev 3. mars 2026 om innsatsen i saker som gjelder hatkriminalitet. Tiltak vil kunne bestå av kompetansehevende tiltak og/eller nærmere undersøkelser av straffesaksbehandlingen på området.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner Status: Gjennomført
Som en oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 har statsadvokatembetene ettergått håndteringen av digitale spor, bruk av etterforskingsplaner og sentrale aspekter ved avhør i innkomne

voldtektssaker, samt gitt konkrete tilbakemeldinger i hver sak. Tiltaket er gjennomført og embetene har avgitt rapport.

Tiltak 25.12. Aktorering i voldtektssaker
Status: Videreføres
Riksadvokaten har bestemt at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291–294 skal aktoreres av statsadvokatene. Formålet er å bruke statsadvokatenes kompetanse og erfaring i saker som ofte har et krevende bevisbilde. Tiltaket videreføres.

Tiltak 25.13. Kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger
Status: Videreføres
Tiltaket er fortsatt under arbeid. Det nasjonale statsadvokatembetet har ferdigstilt rapport med gjennomgang av politidistriktenes rutiner for håndtering av NCMEC-meldinger. Politidirektoratet og Den høyere påtalemyndighet har på bakgrunn av funn ved gjennomgangen iverksatt undersøkelser av hvilke tiltak som kan bedre politidistriktenes håndtering av digitale seksuelle overgrep, herunder håndteringen av NCMEC-meldingene som distriktene mottar. Politidistriktene er tilskrevet med spørsmål knyttet til tekniske og taktiske behov. Sammenfatning av svar forventes innen utgangen av året, og vil bli gjennomgått sammen med Politidirektoratet.

Tiltak 26.07. Oppfølging av funn fra gjennomgang av politidistriktenes rutiner knyttet til NCMEC-meldinger.
Status: Iverksatt
Riksadvokaten vil vurdere behovet for å iverksette ytterligere tiltak som oppfølging av NASTs rapport om oppfølging av NCMEC-meldinger.

Tiltak 25.14. Øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet
Status: Avsluttes
Riksadvokaten er av den oppfatning at det er behov for å øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet som ikke er omfattet av KN-satsingen. Utfordringen med turnover og rekruttering synes å være hovedårsaken, og tiltak rettet mot dette antas å være avgjørende for å lykkes. Riksadvokaten har flere tiltak som knytter seg til kapasitet og kompetanse, og det vises til tiltak under pkt. 3 som vil videreføre dette tiltaket. Herværende tiltak avsluttes.

Tiltak 25.15. Oppfølging av nasjonal satsing mot kriminelle nettverk
Status: Videreføres
Tiltakene mot organisert kriminalitet bygger videre på den nasjonale satsingen mot kriminelle nettverk, og videreføres i tråd med den nasjonale policyen.

Tiltak 25.16. Økning av andelen egeninitierte saker innen miljøkriminalitet
Status: Videreføres
Riksadvokaten vil vurdere behovet for å iverksette særskilte tiltak som følge av funn i miljøundersøkelsen, herunder for å øke andelen egeninitierte saker.

Tiltak 25.17 Foreleggelsesplikt ved anmeldelser om cyberkriminalitet fra virksomheter
Status: Gjennomført
Flere statsadvokatembeter innførte foreleggelsesplikt for anmeldelser fra virksomheter om digital kriminalitet. Kripos skal bistå i den innledende fasen av etterforskingen. Riksadvokaten vurderer om ordningen bør innføres nasjonalt.

Tiltak 25.18 Styrke regionale kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet
Status: Pågående
Politidirektoratet har iverksatt en pilot som blant annet skal teste samhandling mellom særorgan og politidistrikter og bidra til å avklare hensiktsmessig arbeidsdeling mellom generalist-, spesialist- og spisskompetansenivåene. Ansvaret er gitt til Kripos, som også vil følge med på alle sakene innenfor kriminalitetsområdet, og foreta berikelse av anmeldelsene og analyser av opplysningene gitt i straffesakene. Riksadvokaten har besluttet å gi Kripos fullmakt frem til 31. desember d.å. til å samle saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret, dersom de mener at sakene bør etterforsket samlet.

Tiltak 25.19 Mottak av digitale anmeldelser
Status: Gjennomført
Riksadvokaten anbefalte å igangsette arbeid med å åpne for digitale anmeldelser på dette kriminalitetsområdet, og har spilt inn dette til Politidirektoratet som har opplyst at det arbeides med å åpne den digitale anmeldelsesløsningen også for disse sakene. Riksadvokaten vil følge opp arbeidet. Tiltaket videreføres.

Tiltak 25.20 Teknologisk løsning for å se saker i sammenheng
Status: Videreføres
Økokrim har utviklet løsninger for å se digitalt anmeldte bedragerisaker i sammenheng. Etter riksadvokatens syn er det fortsatt behov for å intensivere utviklingen av nødvendige teknologiske løsninger for å se alle anmeldte saker i sammenheng, og at alle politidistriktene får tilgang til en slik løsning. Tiltaket videreføres.

Tiltak 25.21 Digital samhandling i straffesaker mot unge
Status: Videreføres
Det ble igangsatt arbeid for å utrede en digital samhandlingsløsning mellom aktørene i straffesakskjeden for saker hvor gjerningspersonen er under 18 år. Den 28. november ble det innlevert en utredning og et satsingsforslag til Justisdepartementet knyttet til behovet for digital samhandling i saker hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Tiltak 25.22 Oppfølging av Riksrevisjonens funn og Storberget-utvalget
Status: Gjennomført
Riksadvokaten vurderer at tiltaket kan lukkes.

Tiltak 25.23 Oppfølging av inspeksjonen i Innlandet politidistrikt
Status: Videreføres.
Innlandet politidistrikt ble bedt om å utarbeide tiltak i samarbeid med Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, med sikte på vurdering av eventuell nasjonal implementering. Omforent tiltaksliste er ikke utarbeidet i skrivende stund. Tiltaket videreføres.

Tiltak 26.08. Tverrfaglig veileder for sammensatte trusler

Status: Videreføres
Den høyere påtalemyndighet følger opp arbeidet med å utarbeide overbyggende, tverretatlig og tverrfaglig veiledning hva gjelder sammensatte trusler.